

*Drejtoria e Përgjithshme e të Drejtave të Njeriut
Këshilli i Evropës
F-67075, Strasbourg Cedex*

<http://www.humanrights.coe.int>

Këta udhëzues të të drejtave të njeriut kanë si qëllim të jenë udhëzues mjaft praktikë mbi mënyrën sesi nene të veçanta të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut janë zbatuar dhe interpretuar nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në Strasburg. Ato janë shkruar duke pasur në mendje profesionistët ligjorë, dhe veçanërisht gjyqtarët, por janë të aksesueshme gjithashtu për lexues të tjerë të interesuar.

E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare

*Një udhëzues
për zbatimin
e Nenit 8
të Konventës Evropiane
për të Drejtat e Njeriut*

Ursula Kilkelly

Manualet e të drejtave të njeriut, Nr. 1

E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare

*Një udhëzues
për zbatimin
e Nenit 8
të Konventës Evropiane
për të Drejtat e Njeriut*

Ursula Kilkelly

Manualet e të drejtave të njeriut, Nr.1

Manualet e botuara tashmë në serinë e “Manualeve të të drejtave të njeriut”

- Manuali Nr.1:* **E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.2:* **Liria e Shprehjes.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.3:* **E drejta për një proces të drejtë gjyqësor.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.4:* **E drejta e pronës.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 1 të Protokollit Nr.1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2001)
- Manuali Nr.5:* **E drejta për lirinë dhe sigurinë e personit.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 5 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (2002)
- Udhëzuesi Nr.6:* **Ndalimi i torturës.** Një udhëzues për zbatimin e Nenit 3 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (që del së shpejti).

Opinionet e shprehura në këtë botim janë ato të autorit dhe nuk përfshijnë përgjegjësinë e Këshillit të Evropës. Ato nuk duhet të konsiderohen se iu bëjnë ndonjë interpretim zyrtar në rastin e instrumenteve ligjorë të përmendura në to, të tillë që ti bëjë të detyrueshme këto instrumente për qeveritë e shteteve anëtare, organet statutore të Këshillit të Evropës apo për ndonjë organ tjetër të krijuar në bazë të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

*Përkthimi dhe botimi financohen nga
Programi i IV-t i Përbashkët midis
Komisionit Evropian dhe
Këshillit të Evropës i titulluar
“Mbështetje për Shkollën e Magjistraturës,
Organizimi dhe Trajnimi i Profesioneve
të lira të drejtësisë dhe Promovimi i të
Drejtave të Njeriut në Shqipëri”*

*Drejtoria e Përgjithshme e të Drejtave të
Njeriut
Këshilli i Evropës
F-67075 Strasbourg Cedex
Këshilli i Evropës, 2001*

*Botimi i parë, Nëntor 2001
Botimi i dytë (me korigjime), Shkurt 2003
Shtypur: Gent Grafik
Pripres: cprstudio.com*

Përmbajtja

Parathënie	5
Pjesa I: Hyrje në Nenin 8 dhe testi i përdorur në zbatimin e tij.....	6
Neni.....	6
Hyrje.....	6
Liria e vlerësimit	6
Neni 8 – Testi i zbatuar	8
Faza I e testit për Nenin 8	10
1.1 A i përket ankimi qëllimit të një prej të drejtave të mbrojtura nga Neni 8, para.1?	10
Kujt i përket detyra e identifikimit të interesit përkatës në bazë të Nenit 8, para.1?.....	10
Metoda që ndjek Gjykata në zbatueshmërinë e Neni 8, para.1.....	10
1.1.1 Jeta private.....	11
1.1.2 Jeta e familjes	16
1.1.3 Vendbanesa	20
1.1.4 Korrespondenca	20
1.2 A ka detyrim pozitiv nga ana e Shtetit për të respektuar të drejtën e Nenit 8 dhe a është përmbushur ai?.....	21

Faza 2 e testit për Nenin 8	24
2.1 A ka pasur ndërhyrje me të drejtën e garantuar nga Neni 8?	24
2.2 Nëse ka ndodhur ndërhyrje me një të drejtë të Nenit 8:	26
2.2.1 A është ndërhyrja në pajtim me ligjin?.....	26
2.2.2 A ndjek ndërhyrja një synim legjitim?.....	31
2.2.3 A është ndërhyrja e nevojshme në një shoqëri demokratike?.....	32
Pjesa II: Ligji substantiv.....	35
Jeta private	35
Çfarë lloj informacioni mund të mblidhet dhe ruhet nga policia?	35
Dosjet personale në lidhje me çështje të mëparshme penale.....	36
Informacioni në lidhje me aktivitetin terrorist...36	
Mbledhja e të dhënave personale më qëllim mbrojtjen e sigurisë kombëtare.....	37
Cilat garanci procedurale kërkohen?	38
Aksesi ndaj të dhënave personale të mbajtura nga Shteti	39
Zbulimi gjatë hetimit dhe procedimit të një krimi	40
Zbulimi i informacionit nga policia tek shtypi	40
Zbulimi i të dhënave mjekësore dhe konfidencialitetit	41
Emrat	42
Ndërrimi i mbiemrave	43

Regjistrimi i emrave	43
Integriteti fizik dhe moral	43
Jeta private dhe korrespondenca	46
Cilat garanci kërkohen?	49
Jeta e familjes	50
A është kohëzgjatja e procedurës gjyqësore familjare në përputhje me Nenin 8?.....	57
A cënon Nenin 8 adoptimi i një fëmije pa pëlqimin e prindërve?	57
A cënon Nenin 8 adoptimi i një fëmije pa dijeninë e prindërve?	58
Mbrojtja nga dëmi me paramendim	61
Mbrojtja nga dëmet e shkaktuara	61
Mbrojtja nga dëmet mjedisore	62
Rregulli i pronësisë	63
A përfshin Neni 8 të drejtën për të banuar në banesën e ndokujt?.....	63
Kontrollet dhe konfiskimet e pronave	64
A është autorizimi gjyqësor paraprak thelbësor për të përmbushur Nenin 8?.....	66
A është një mandat gjyqësor i mjaftueshëm për të qenë në pajtim me Nenin 8?.....	67
Kontrollet dhe konfiskimet në hetimin ndaj terrorizmit	67

Parathënie

Gjyqtarët e shteteve anëtare të Këshillit të Evropës janë në dijeni të faktit që inkorporimi i Konventës në ligjet vendase nënkupton që ata, si gjyqtarë, të përballen rregullisht me individë që kërkojnë para tyre të drejtat e garantuara nga nenet e Konventës. Tashmë ekzistojnë dy pyetje të qarta që gjyqtarët duhet të bëjnë në situata të tilla.

Pyetja e parë: cilin ligj duhet të vë në zbatim si ligj superior kur e drejta në fjalë drejtohet nga dispozitat vendase konfliktuale me ato të Konventës? Përgjigjja e kësaj pyetjeje është e qartë dhe është se në përgjithësi të drejtat e garantuara nga Konventa janë superiore në krahasim me ligjet vendase. Përkatësisht, nëse hyjnë në konflikt ligjet vendase me ato të Konventës, parashikimet e Konventës duhet të zbatohen. Në disa shtete pozicioni në ligjin vendas i të drejtave të Konventës bie nën atë të Kushtetutës. Çdo konflikt ndërmjet Kushtetutës dhe Konventës Evropiane si rrjedhim duhet të zgjidhet në favor të Kushtetutës.

Pyetja e dytë: si ti zbatoj nenet e Konventës të parashtruara përpara meje (dhe të drejtat e garantuara nga këto nene) duke pasur parasysh natyrën e shpejtë dhe përmbledhëse të këtyre dispozitave? Përgjigjja është se gjyqtarët duhet të vlerësojnë ankimet e parashtruara përpara tyre duke zbatuar parimet që gjenden në jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut, dhe në mungesë të ndonjë parimi përkatës që nuk mund të gjendet aty, ato të Komisionit të mëparshëm Evropian dhe Gjykatës së Drejtave të Njeriut. (Këto të dyja u shpërndanë me hyrjen në fuqi në nëntor 1998 të Protokollit Nr.11 të Konventës).

Sa e dobishme është ajo jurisprudencë? Janë përcaktuar teste të sakta për tu zbatuar nga një gjyqtar në përcaktimin nëse është i vlefshëm një ankim i bërë atij ose asaj në bazë të një neni të Konventës. Këto teste janë të ndryshme dhe varen nga neni i Konventës në fjalë. Për qëllimet aktuale, kjo broshurë parashtron testimet që aplikohen nga Gjykata Evropiane e Drejtave të Njeriut për një ankim të një individi të dhënë sipas Nenet 8, teste që si rrjedhojë zbatohen nga një gjyqtar kur përballlet me një ankim në bazë të Nenet 8 të Konventës.

Pjesa I: Hyrje në Nenin 8 dhe testi i përdorur për zbatimin e tij

Neni 8

1. Çdo njeri ka të drejtën për respekt për jetën e tij private dhe familjare, vendbanimin e tij dhe korrespondencën e tij.
2. Një autoritet publik nuk ndërhyr ndaj ushtrimit të kësaj të drejte përveçse kur kjo është në përputhje me ligjin dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurimit kombëtar, sigurisë publike ose mirëqënies ekonomike të vendit, për parandalimin e çrregullimeve ose krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve.

Hyrje

Është menjëherë e qartë se Neni 8 ndahet në dy pjesë. Pjesa e parë, Neni 8, paragrafi 1 parashtron të drejtat e sakta që i garantohen një individit nga Shteti – të drejtën për respektimin e jetës private, atë familjare, banesës dhe korrespondencës. Pjesa e dytë, Neni 8, paragrafi 2 qartëson faktin që këto të drejta nuk janë absolute në kuadrin që i bën ato të pranueshme për autoritetet publike që të ndërhyjnë në të drejtat e Nenit 8 në rrethana të caktuara. Neni 8, paragrafi 2, tregon gjithashtu rrethanat në të cilat autoritetet publike mund të ndërhyjnë në mënyrë ligjore në të drejtat e parashtruara në Nenin 8, paragrafi 1: vetëm ndërhyrjet që janë në përputhje me ligjin dhe të nevojshme në një shoqëri demokratike në ndjekje të një ose më shumë synimeve legjitime të renditura në Nenin 8 para.2 do të konsiderohen si kufizime të pranueshme nga Shteti për të drejtat e individit sipas Nenit 8.

Liria e vlerësimit

Në përcaktimin nëse masat e marra nga Shteti janë në përputhje me Nenin 8, Shtetit i jepet një shkallë e caktuar lirie, e njohur si liria e vlerësimit. Parimi më parë u përcaktua në çështjen e *Handyside*¹, që kishte të bënte me një mosmarrëveshje sipas Nenit 10, por që vendimi i saj zbatohet njësoj në çështjet e Nenit 8.

1. *Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 dhjetorit 1976, para.48-49.

Gjykata u shpreh se:

Duke pasur parasysh kontaktet e tyre të drejtpërdrejta e të vazhdueshme me forcat jetësore të vendeve të tyre, autoritetet shtetërore janë në parim në një pozitë më të mirë se gjyqtari ndërkombëtar për të dhënë një opinion mbi... "nevojën" e një "kufizimi" apo "gjobe"...i përket autoriteteve kombëtare për të bërë vlerësimin fillestar të situatës së një nevoje shoqërore imperative të nënkuptuar nga nocioni i "nevojës" në këtë kontekst.

Rrjedhimisht, Neni 10 (2) u lë shteteve kontraktuese një liri vlerësimi. Kjo liri u jepet si legjislativiteti vendas...ashtu edhe organeve, ku edhe sistemi gjyqësor midis të tjerave, që kërkohen për të interpretuar dhe zbatuar ligjet që janë në fuqi.

Megjithatë, Gjykata vijoi duke u shprehur se **doktrina nuk i jep shteteve kontraktuese një pushtet të pakufizuar të lirisë së vlerësimit** duke përsëritur se ajo, Gjykata, është përgjegjëse për të siguruar mbikqyrjen ndaj shtetit për detyrimet e parashtruara në Konventë. Për qëllimet e Neni 8 megjithatë, është roli i Gjykatës për të dhënë **vendimin përfundimtar** mbi faktin nëse një ndërhyrje me një të drejtë të Konventës mund të justifikohet sipas Neni 8, para.2 dhe, nëse **si rrjedhojë, liria e vlerësimit shkon hap pas hapi me mbikqyrjen Evropiane**. Liria e vlerësimit si rrjedhojë mbështetet nga Gjykata në dy lloj rrethanash kryesore:

1. kur përcaktohet **nëse një ndërhyrje me një të drejtë të Neni 8 është e justifikueshme**

në bazat e interesit të publikut të lejuar nga paragrafi 2.

2. kur vlerësohet nëse një shtet ka bërë mjaftueshëm për të qënë në pajtim me ndonjë **detyrim pozitiv** që përmban kjo dispozitë.

Liria e vlerësimit të dhënë autoriteteve kompetente do të variojë **sipas rrethanave, subjektit të rastit dhe historisë së tij**. Faktorët që duhen pasur parasysh në përcaktimin e qëllimit të lirisë së vlerësimit në bazë të Neni 8 përfshijnë si më poshtë:

- nëse ekziston **baza e përbashkët ndërmjet ligjeve të Shteteve të Konventës**²: kur është e dukshme praktika e zakonshme e çështjes, atëherë liria e vlerësimit do të jetë e ngushtë dhe dalja nga rruga e saj do të jetë e vështirë për tu justifikuar. Nga ana tjetër, kur nuk është e shpërndarë gjerësisht një lloj teknike e zakonshme në trajtimin e çështjeve, atëherë liria që Gjykata u ofron Shteteve kundërshtuese do të jetë mjaft i gjerë³.
- Qëllimi i lirisë së vlerësimit do të ndryshojë sipas kontekstit dhe mendohet se për shembull është **veçanërisht i gjerë në fusha të tilla si mbrojtja e fëmijëve**. Këtu, Gjykata ka njohur faktin se ka ndryshueshmëri në teknikat e përdorura për kujdesin e fëmijëve dhe ndërhyrjen e shtetit në familje në shtetet kontraktuese dhe këtë e merr parasysh kur shqyrton çështje të tilla në bazë të Konventës ku u lejon shteteve një masë lirie në rastet

2. *Rasmussen kundër Danimarkës*, gjykim i 28 nëntorit 1984, para.40.
3. Shih pjesën 1.2 mbi detyrimet pozitive.

kur ata veprojnë në këtë fushë.

Gjithashtu, Gjykata ka njohur faktin se **për shkak të afërsisë së tyre ndaj çështjeve të ndjeshme e komplekse që janë përcaktuar në nivel kombëtar, autoritetet vendase kanë pozicion më të favorshëm në vlerësimin e rrethanave të çdo rasti dhe në përcaktimin e formës më të përshatshme të veprimit që duhet ndërmarrë.** Në raste të rralla, për shembull, autoritetet vendase kanë përfituar nga kontakti i drejtpërdrejtë me personat e interesuar tamam në fazën kur janë ndërmarrë masat e përkujdesit ose menjëherë pas zbatimit të tyre⁴. Si rezultat, Shteti gëzon një shkallë lirie në lidhje me mënyrën në të cilën respektohet jeta private dhe e familjes në bazë të Neni 8, dhe kjo reflektohet në mënyrën sesi vlerësohet ekuilibri midis ndërhyrjes dhe qëllimit për të cilën bëhet ndërhyrja.

➤ Fakti që normat, politikat dhe praktikat variojnë në mënyrë të konsiderueshme midis shteteve kontraktuese, ndonjëherë ato përdoren për të mbështetur ekzistencën e lirisë së vlerësimit.

➤ Gjykata u shpreh në çështjen *Handyside* se nuk ishte e mundur që të gjendej një **koncept uniform Evropian mbi moralin** midis ligjeve vendase të Shteteve të ndryshme Kontraktuese. Ajo vijoi se:

këndoështrimi i marrë nga ligjet e tyre përkatëse mbi kushtet që përbëjnë moralin varion nga njëra herë në tjetrën dhe nga vendi në vend, veçanërisht

në kohën tonë e cila është e karakterizuar nga një zhvillim i menjëhershëm e largpamës i opinioneve mbi çështjen në fjalë.

Megjithatë, në çështjet *Dudgeon*⁵ dhe *Norris*⁶ Gjykata refuzoi faktin që liria e vlerësimit ishte e gjerë mjaftueshëm për të lejuar përkatësisht që Mbretëria e Bashkuar dhe Irlanda të ruanin penalizimin e homoseksualitetit. Përsa i përket fushës së mbrojtjes së moralit si rrjedhim, Gjykata nuk pranoi që liria e vlerësimit ishte e gjerë si rasti i një qëllimi të përgjithshëm.

Neni 8 – testet e zbatuara

Vendimi mbi një ankim të bërë nga një individ në bazë të Neni 8 të Konventës domosdoshmërisht përfshin një testim prej dy fazash. Faza e parë ka të bëjë me zbatueshmërinë e Neni 8; me fjalë të tjera, nëse është e drejta për të cilën individ i bën ankimin për ndërhyrje, një e drejtë që aktualisht garantohet nga Neni 8, para.1 i Konventës. Kjo shpesh përfshin diskutime mbi, për shembull, faktin se çfarë përbën jetën private ose banesën brenda kuptimit të Neni 8, para.1. Nëse gjyqtari konsideron, bazuar në jurisprudencën e Gjykatës Evropiane, se e drejta e pretenduar nga një individ (për shembull, e drejta për tu pajisur me vendbanesë pa pagesë) nuk është në fakt një e drejtë që mbulohet nga parashikimet e Neni 8, para.1, atëherë Neni 8 nuk është i zbatueshëm dhe ankimi do të përfundojë në këtë fazë.

4. *Olsson (Nr.2) kundër Suedisë*, gjykimi i 30 tetorit 1992.
5. *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 tetorit 1981.
6. *Norris kundër Irlandës*, gjykimi i 26 tetorit 1988.

Nëse në të kundërt Neni 8 shpallet se është i zbatueshëm, Gjykata do të vazhdojë me fazën e dytë të vlerësimit. Situata më e zakonshme është kur kërkuesi pretendon se Shteti ndërmerri veprime që ai ose ajo i konsideron se çenojnë të drejtat e tij ose asaj sipas Neni 8; në këtë situatë, Gjykata do të shqyrtojë nëse ndërhyrja në të drejtën e Neni 8 mund të justifikohet në lidhje me kushtet e parashikuara të Neni 8, para.2. Është e vërtetë gjithashtu se kërkuesit ankohen, megjithëse në raste më të pakta, se Shteti ose autoritetet publike *duhet të kishin vepruar por dështuan* për të ndërmarrë veprime të cilat kërkuesi i konsideron si të nevojshme me qëllim që të sigurohej “respekti” i duhur për të drejtat e tij ose asaj të garantuara nga Neni 8. Në këtë rast, Gjykata duhet të konsiderojë faktin nëse Shteti, në rrethanat e krijuara, ka pasur një detyrim pozitiv për të vepruar me qëllim që të ishte në pajtim me elementin e “respektimit” të Neni 8. Të dyja këto forma që i përshtaten fazës së dytë për analizimin e Neni 8 janë parashtruar në detaj më poshtë.

Faza 1: Neni 8, paragrafi 1

- 1.1 A i përket ankimi qëllimit të një prej të drejtave të mbrojtura (**brenda qëllimit**) nga Neni 8, para.1?

1.2 Nëse po, a ekziston një **detyrim pozitiv** mbi Shtetin që të respektojë të drejtën e një individi dhe a është përmbushur ajo?

Faza 2: Neni 8, paragrafi 2

- 2.1 A ka ndodhur një **ndërhyrje** në të drejtën e Neni 8?
- 2.2 Nëse po,
 - 2.2.1 A është ajo **në përputhje me ligjin**?
 - 2.2.2 A ndjek ajo **një synim legjitim**?
 - 2.2.3 A është ajo **e nevojshme në një shoqëri demokratike**?

Ky test ndiqet nga Gjykata çdo herë kur aplikohet Neni 8. Sigurisht që në shumë raste nuk do të jetë e nevojshme që të diskutojë çdo pikë në detaj, por megjithatë, do të zbatohet çdo fazë të testit përpara se të arrijë në konkluzion. Dy pjesët vijuese të udhëzuesit do të mbulojnë çështjet që i përkasin të dy fazave të këtij testi. Pjesa e fundit do të merret me çështjet substantive të pajtueshmërisë me Neni 8.

Faza 1 e testit të Nenit 8

1.1 A i përket ankimi qëllimit të një prej të drejtave të mbrojtura nga Neni 8, para.1?

Me qëllim që të tërheqë vëmendjen e Nenit 8, ankimi i bërë duhet ti përkasë qëllimit të nenit, në kuptimin që duhet të konstatohet se ka lidhje me një ose më shumë nga interesat personale që garantoohen nga ky nen, përkatësisht jetën private, atë familjare, vendbanimin ose korrespondencën.

Kujt i përket detyra e identifikimit të interesit përkatës në bazë të Nenit 8, para.1?

I takon kërkuesit që të karakterizojë interesin të cilin ai/ajo kërkon që të mbrojë dhe ta parashtrijë atë përpara Gjykatës në termat e kuptimit të Nenit 8, para.1. Për shembull, në çështjen *Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkuesi me sukses arriti të bindte shumicën në Gjykatë që interesi i tij në përfundimin e aksesit për informacion që ishte në duart e autoriteteve lokale rreth rritjes së tij në shtëpinë e fëmijëve kishte të bënte me jetën e tij private dhe atë familjare, dhe se nuk kishte të bënte thjesht me interes të përgjithshëm nga ana e tij për marrjen e atij informacioni që nuk i takon qëllimit të Nenit

8.7. Gjithashtu, kur një individ ngre pretendime për më shumë se një të drejtë të Nenit 8 në aplikimin e tij/saj dhe kur janë të pranueshme, Gjykata mund të shmangë faktin se kush e drejtë individuale duhet të përfshihet në shqyrtim. Për shembull, në çështjen *Klass kundër Gjermanisë*⁸, ajo u shpreh se një ankim i bërë në lidhje me përgjimin e komunikimit (postë dhe telefon) përbën ndërhyrje në jetën private, atë familjare dhe korrespondencës.

Metoda që ndjek Gjykata në zbatueshmërinë e Neni 8, para.1

Kuptimi i të katër koncepteve të mbrojtura nga Neni 8, para.1 nuk është vetëshpjegues, dhe Gjykata ka shmangur parashtrimin e rregullave specifike për interpretimin e tyre. Në veçanti, metoda e saj në përcaktimin e zbatueshmërisë së Nenit 8 – dhe si rrjedhim faktit nëse një ankim individual i takon qëllimit të një prej të drejtave që ky nen mbron – bazohet në çështjet me radhë dhe i jep koncepteve një kuptim autonom në Konventë. Ndërsa fleksibiliteti i metodës së përdorur nga Gjykata e lejon atë të marrë në konsideratë zhvillimet sociale, ligjore dhe teknologjike në Këshillin e Evropës, kjo metodë specifike e vështirëson punën e identifikimit në mënyrë kategorike se çfarë përbën jetën e familjes, atë private, vendbanimin apo korrespondencën. Udhëzimet e përgjithshme përpara i përket përmbajtjes së këtyre katër interesave janë

7. *Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 korrikut 1989, Seria A, nr.160.
8. *Klass kundër Gjermanisë*, gjykimi i 22 shtatorit 1993, Seria A, nr.269, para.41.

parashtruar më poshtë.

Është e rëndësishme që të kihet parasysh fakti që megjithatë, konceptet janë dinamike përsa kohë që edhe kuptimi i tyre është në gjendje që të zhvillohet nga çështja në çështje dhe përsa kanë potencialin për të përfshirë një gamë të gjerë çështjesh, ku, disa kanë lidhje me njëra tjetrën, dhe disa mbivendosen.

1.1.1 Jeta private

Kuptimi i konceptit të jetës private

Sipas Gjykatës, jeta private përbën një koncept të gjerë i cili **nuk mund të ketë një përcaktim të saktë**⁹. Megjithatë, koncepti është qartësisht më i gjerë se e drejta për jetë private dhe përfshin një sferë brenda të cilës çdokush mund të ndjekë lirshëm zhvillimin dhe plotësimin e personalitetit të tij/saj. Në 1992, Gjykata tha se

*...do të ishte mjaft e ngushtë që të kufizohej nocioni [i jetës private] në një "rreth të ngushtë" në të cilin individit do të mund të jetonte jetën e tij personale sipas zgjedhjes së tij, dhe të përjashtonte çdo gjë që dilte jashtë nocionit që përfshin ai rreth i ngushtë. Respektimi për jetën private duhet të përmbajë gjithashtu deri në njëfarë shkalle të drejtën për të krijuar dhe zhvilluar marrëdhënie me qeniet e tjera njerëzore*¹⁰.

Kështu, domosdoshmërisht jeta private përfshin të drejtën për të **zhvilluar marrëdhënie me personat e tjerë, edhe me botën e jashtme.**

9. Costello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar, gjykimi i 25 marsit 1993, para.36.
10. Niemietz kundër Gjermanisë, gjykimi i 16 dhjetorit 1992.
11. Aplik.Nr.8257/78, 10 korrik 1978, 13 DR 248.
12. Aplik. Nr. 15817/89, 1 tetor 1990, 66 DR 251.
13. Aplik. 15666/89, Kerkhoven kundër Hollandës, 19 maj 1992, i pabotuar.
14. Aplik. Nr.6825/75, 4 mars 1976, 5 DR 86.

Cilat marrëdhënie përbëjnë jetën private?

Marrëdhëniet që nuk i përkasin qëllimit të jetës së familjes

Marrëdhëniet që nuk i përkasin qëllimit të jetës së familjes në bazë të Nenit 8 megjithatë mund të kenë lidhje me mbrojtjen që parashikon ky nen kur ato kanë lidhje me jetën private. Kjo kategori përfshin:

- marrëdhëniet **midis prindërit adoptues dhe fëmijët** për të cilët ata janë kujdesur;¹¹
- marrëdhëniet midis çifteve që nuk janë martuar ende;¹²
- marrëdhëniet **midis çifteve homoseksuale dhe partnerët e tyre** me ose pa fëmijë;¹³

Jeta private nuk shtrihet në marrëdhënien midis një individi dhe kafshës që ai zotëron¹⁴.

Deri në çfarë mase i përkasin aktivitetet seksuale qëllimit të jetës private?

Jeta seksuale e një personi është pjesë e jetës së tij private, e cila përbën një aspekt të rëndësishëm. Kështu jeta private garanton **një sferë brenda së cilës një person mund të krijojë marrëdhënie të llojeve të ndryshme duke përfshirë edhe ato seksuale** dhe si rrjedhojë jep zgjedhjen për të afirmuar e nënkuptuar se identiteti i jetës seksuale të një personi i përket mbrojtjes së dhënë nga Neni 8. Në *Dudgeon kundër*

*Mbretërisë së Bashkuar*¹⁵, Gjykata u shpreh se duke pasur parasysh rrethanat personale të kërkuarit, vetë ekzistenca e legjislacionit që ndalon sjelljen homoseksuale në mënyrë të vazhdueshme dhe të drejtpërdrejtë ndikoi jetën e tij private.

Gjykata konfirmoi në disa raste se orientimi dhe aktiviteti seksual përbëjnë një aspekt intim të jetës private. Megjithatë, **jo çdo aktivitet seksual që kryhet pas dyerve të mbyllura domosdoshmërisht i përket qëllimit të Neni 8**. Në çështjen *Laskey, Jaggard&Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁶, kërkuarit ishin përfshirë në aktivitete sadomazokiste për qëllime të kënaqësisë seksuale. Ndërsa Gjykata formalisht nuk kishte përse të përcaktonte faktin nëse sjellja e kërkuarëve i përkiste qëllimit të jetës private, ajo shprehu disa rezerva në lidhje me masën e mbrojtjes që garanton Neni 8 për aktivitete ku përfshihen një numër i konsiderueshëm personash; vënien në dispozicion të dhomave të pajisura për çështjen në fjalë; rekrutimin e anëtarëve të rinj dhe regjistrimin në video që u ishte shpërndarë anëtarëve.

Deri në çfarë mase i përketin aktivitetet sociale qëllimit të jetës private?

Ekzistojnë prova në raste të ndryshme kur një sferë e marrëdhënieve personale që është jashtë “rrethit të ngushtë” mbrohet nga koncepti i jetës private.

➤ Në *McFeely kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁷,

Komisioni sygjeroi që rëndësia e marrëdhënieve me të tjerët përfshin edhe ato midis të burgosurve dhe, respektimi i jetës private në këtë kuadër, kërkon **krijimin e një lidhjeje përsa i përket personave të burgosur**. Liria për tu lidhur me të tjerë është si rrjedhojë një tjetër tipar social i jetës private.

➤ disa gjyqtarë të Gjykatës kanë shprehur pikëpamjen e tyre mbi jetën private ku përfshihet mundësia e **gëzimit në mënyrën e duhur të jetës sociale** duke qenë se është një aspekt i jetës private. Kjo përfshin kapacitetin për tu familjarizuar në jetën kulturore e për të hyrë në marrëdhënie shoqërore me të tjerë, gjë që është veçanërisht e zbatueshme në çështjet e imigracionit¹⁸.

A kanë marrëdhëniet tregtare lidhje me jetën private?

Në çështjen *Niemietz kundër Gjermanisë*¹⁹, Gjykata ishte përgatitur që të shqyrtonte faktin se disa marrëdhënie personale në **kuadrin e marrëdhënieve në tregti** mund ti përketin qëllimit të jetës private.

Cilat aktivitete ose masa kanë lidhje me jetën private?

A ka gjithmonë lidhje me jetën private regjistrimi i bisedave telefonike?

Përdorimi i mjeteve sekrete teknologjike

15. *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 tetorit 1981.
16. *Laskey, Jaggard&Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 19 shkurtit 1997.
17. Aplik.Nr.8317/78, *McFeely&Ors kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 15 maj 1980, 20 DR 44.
18. Shih më tej pjesën më poshtë mbi imigracionin.
19. *Niemietz kundër Gjermanisë*, gjykimi i 16 dhjetorit 1992.

20. *A kundër Francës*, gjykimi i 23 nëntorit 1993.
21. *Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 qershorit 1997.
22. Aplik. Nr.21353/93, 27 shkurt 1985.
23. Aplik.Nr. 9072/82, *X kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 6 tetor 1982, 30 DR 229.
24. *Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 28 tetorit 1994, Seria A, nr.300-A.
25. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987, Seria A, Nr.116.
26. Aplik. Nr.14661/81, 9 korrik 1991, 71 DR 141.
27. Aplik. Nr.9804/82, 7 dhjetor 1982, 31 DR 231.
28. *Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 korrikut 1989, para.89.

për të përgjuar komunikimet private është menduar se i përket qëllimit të jetës private. Gjithashtu, kjo dispozitë zbatohet panvarësisht nga përmbajtja e bashkëbisedimit telefonik.

- Në çështjen *A kundër Francës*²⁰, Qeveria argumentoi se bashkëbisedimet e regjistruara në lidhje me pagesën për një vrasje nuk kishin lidhje me jetën private. Komisioni u shpreh se fakti i thjeshtë se një bashkëbisedim telefonik kishte lidhje me interesin publik nuk e privon atë nga karakteri i tij privat. Gjykata e pranoi gjithashtu këtë argument.
- Në çështjen *Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar*²¹ bisedat me telefon ishin përgjuar, qoftë private a për punë ashtu si përdorimi i një telefoni zyre.
- në kontrast me sa më sipër, kur kërkuesi përdori një kanal radioje për aviacionin civil, përgjimi nuk përbënte ndërhyrje me jetën private duke qënë se biseda ishte në një valë të tillë që ishte e aksesueshme për tu përdorur nga përdorues të tjerë dhe nuk mund të klasifikohej si komunikim privat²².

A ka lidhje me jetën private mbledhja e të dhënave personale nga Shteti?

Mbledhja e informacionit nga zyrtarët e shtetit rreth një individi pa pëlqimin e tij

gjithmonë duhet të ketë lidhje me jetën e tij private dhe do ti përkasë qëllimit të Nenit 8, para.1. Shembujt përfshijnë:

- një anketim²³ zyrtar që përfshin pyetje të detyrueshme për tu përgjigjur në lidhje me gjininë, gjendjen martesore, vendin e lindjes dhe detaje të tjera personale;
- regjistrimin e shenjave të gishtrinjeve, fotografitë dhe informata të tjera personale nga policia²⁴ edhe nëse arkivi i policisë është sekret²⁵;
- mbledhja e të dhënave mjekësore dhe ruajtja e regjistrave mjekësorë²⁶;
- detyrimin nga ana e autoriteteve tatimore për të zbuluar detajet e shpenzimeve personale (dhe kështu detaje intime të jetës private)²⁷;
- një sistem për identifikimin personal si për shembull ato që mbulojnë çështjet administrative dhe civile ku përfshihen shëndeti, shërbimet sociale dhe tatimet.

Aksesi për të dhënat personale

Pamundësia për të pasur akses në arkivat e Shtetit mund ti përkasë jetës private në varësi të llojit të informacionit të ruajtur në ato arkiva. Në Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar²⁸, Gjykata u shpreh se për shkak se dosjet e mbledhura për kërkuesin kishin lidhje me aspekte mjaft personale mbi fëmijërinë e tij, zhvillimin dhe historikun e tij dhe si rrjedhojë përbënin “burimin e tij kryesor

të informacionit mbi të kaluarën e tij dhe vitet e formimit”, atij i mungonte aksesi ndaj tyre sipas Nenit 8.

A ka lidhje me jetën private ligjërimi i emrave?

Megjithëse Neni 8 nuk përmban ndonjë referencë të dukshme për emrat, emri i një individi ka lidhje me jetën e tij/saj private dhe familjare, sepse kjo përbën një mjet për identifikim personal.

Fakti që mund të ekzistojë një interes publik në ligjshmërinë e përdorimit të emrave, nuk është i mjaftueshëm për të mos e konsideruar emrin e një personi brenda qëllimit të jetës private dhe familjare²⁹. Të njëjtat parime zbatohen edhe për mbiemrat, të cilat gjithashtu kanë lidhje me jetën private dhe familjare, duke qënë se ato përbëjnë një mjet për të identifikuar persona brenda familjeve të tyre dhe komunitetit³⁰.

A ka lidhje me jetën private ndërhyrja e shtypit?

Mungesa e mbrojtjes kundër ndërhyrjes me dhunë të shtypit ose zbulimit të informatave tepër intime në media ose detaje jo-ngojuese të jetës private, nuk është bërë ende subjekt i rëndësishëm në Strasburg. Disa ankime, si për shembull çështja Irlandeze ku aplikantja u ankua se një kompani sigurimesh që i kishte bërë fotografi asaj jashtë shtëpisë së saj kishte cënuar jetën e saj private³¹ dhe çështja e paraqitur nga Konti dhe Kontesha Spencer në lidhje me kronikën e bërë nga shtypi

për jetën e tyre private³², janë deklaruar të papranueshme pasi ata dështuan në ezaurimin e të gjitha instancave vendase gjyqësore. Vendimi nëse çështjet që mund të lindin në bazë të jetës private në lidhje me ndërhyrjen e shtypit, mund të ndikohet nga fakti se në çfarë mase personi i interesuar tërhoqi vëmendjen e gjykatës, varet nga natyra dhe shkalla e ndërhyrjes në sferën private dhe aftësia e instancave të ndryshme vendase gjyqësore për të siguruar një rregullim efektiv dhe të përshtatshëm të çështjes.

Përcaktimi i lidhjeve ligjore

Procedimet për atësinë

Përcaktimi i lidhjeve ligjore të një babai me vajzën e tij u shpall se kishte të bënte me jetën e tij private, panvarësisht nga fakti që procedimet për atësinë të cilat ai dëshironte të vazhdonte kishin si qëllim zgjidhjen sipas ligjit të lidhjeve ekzistuese familjare³³. Në shumicën e çështjeve lidhje të tilla ligjore do të përbëjnë jetën e familjes.

Transeksualët

Çështjet në lidhje me refuzimin për të lejuar një transeksual që të përftojë ndryshimin e emrit me dokumenta zyrtarë për të reflektuar përkatësitë e reja gjinore janë trajtuar si çështje që kanë lidhje me respektimin për jetën private sipas Nenit 8, para.1.³⁴

29. *Stjerna kundër Finlandës*, gjykimi i 25 nëntorit 1994, Seria A, Nr. 299-B.
30. *Guillot kundër Francës*, gjykimi i 24 tetorit 1996, RJD 1996-V, Nr.19.
31. Aplik.Nr.18760/91 kundër Irlandës, 1 dhjetor 1993.
32. Aplik.Nr.28851/95 dhe 28852/95, *Spencer kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 16 janar 1998.
33. *Rasmussen kundër Danimarkës*, gjykimi i 25 nëntorit 1984, Seria A, nr.87.
34. *B kundër Francës*, gjykimi i 25 marsit 1992, Seria A, Nr.232-C.

Integriteti fizik dhe moral

Në çështjen *X&Y kundër Hollandës*³⁵, Gjykata u shpreh se jeta private është një koncept që mbulon integritetin fizik dhe moral të personit, duke përfshirë jetën e tij apo asaj seksuale. Në këtë rast të fundit paaftësia e një vajze 16 vjeçare që ishte me paaftësi mendore për të proceduar penalisht kundër personit që kishte kryer dhunë seksuale ndaj saj, kishte të bënte me çështje që mbulohen nga parashikimet e Nenit 8, para.1. Si rrjedhojë, sulmi i padëshiruar i një personi kundër një tjetri ka mundësinë që të çenojë jetën private të këtij të fundit.

A kanë lidhje me jetën private të gjitha ndërhyrjet në integritetin fizik?

Ndërsa disa ndërhyrje në integritetin fizik të një individi mund ti imponohen jetës private të atij personi, jo të gjitha ndërhyrjet e bëjnë këtë gjë. *Castello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar*³⁶ kishte të bënte me pajtueshmërinë me Nenin 8 në rastin e **dënimit trupor** të një djali të vogël. Këtu Gjykata vërejt se:

*Masat e marra në fushën e arsimit në disa rrethana mund të ndikojnë në të drejtën për respektimin e jetës private, por jo cilido veprim apo masë që thuhet se ndikon për keq integritetin fizik apo moral të një personi domosdoshmërisht jep shkas për një ndërhyrje të tillë*³⁷.

Megjithatë, në këtë rast Gjykata vijoi duke konkluduar se

*Duke pasur parasysh...në përputhje me qëllimin dhe qëllimin e Konventës të marrë si një e tërë, dhe duke pasur në mendje se dërgimi i një fëmije në shkollë domosdoshmërisht përfshin një shkallë të dhënë ndërhyrjeje në jetën e tij/saj private, Gjykata konsideron se trajtimi për të cilin është bërë edhe ankimi nga kërkuesi nuk shkaktoi mjaftueshëm efekte të kundërta në integritetin e tij fizik apo moral sa të konsideronte rastin se i përkiste qëllimit të Nenit 8 ku flitet për ndalimet*³⁸.

Si natyra e lehtë e dënimit, ashtu edhe fakti se ishte imponuar në mjedisin formal shkollor, ishin thelbësor për marrjen e vendimit nga ana e Gjykatës në këtë çështje.

A ka lidhje me jetën private trajtimi mjekësor i detyrueshëm?

Trajtimi mjekësor i detyrueshëm, panvarësisht nga shkalla e tij, i takon qëllimit të konceptit të jetës private sipas Nenit 8, para.1. Shembujt përfshijnë:

- analizën e gjakut dhe urinës, e detyrueshme për të burgosurit kur bëhet kontrolli për marrje drogash, për shoferët për të kontrolluar nëse kanë pirë pije alkoolike ose për ata që janë përfshirë në procedime për marrjen e atësisë³⁹.

35. *X&Y kundër Hollandës*, gjykimi i 26 marsit 1985, para.22.
36. *Castello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1993.
37. *Castello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1993, në para.36.
38. *Castello-Roberts kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1993, në para.36.
39. Aplik.Nr.8278/78, 13 dhjetor 1979, 18 DR 154 (testi i gjakut); Aplik.Nr.21132/93, *Peters kundër Hollandës*, 6 prill 1994, 77-A DR 75 (testi i urinës).

- Vaksinimin e detyrueshëm, trajtimin dentar, analizat e TB ose rrezet X për fëmijët⁴⁰.
- Futjen e detyrueshme të ngrënies së ushqimeve⁴¹.

A kanë lidhje me jetën private masat e sigurisë të imponuara nga Shteti?

Masat e shumta që ndërmeret Shteti për të mbrojtur publikun kundrejt rreziqeve të ndryshme, si për shembull detyrimin në raste të tilla si **lidhja e rripave të sigurimit në makinë ose përdorimi i aparateve të sigurisë në industri**, gjithashtu duhen shqyrtuar në bazë të Nenit 8, para.1, megjithëse ato gati gjithnjë do të jenë të justifikueshme në bazë të paragrafit të dytë.

1.1.2 Jeta e familjes

Koncepti i jetës së familjes është zhvilluar në mënyrë të ngadaltë gjatë jetëgjatësisë së Konventës dhe vazhdon të zhvillohet që të marrë parasysh ndryshimet sociale dhe ligjore.

Gjykata, ashtu si për konceptin e jetës private, mban të njëjtin qëndrim të ekuilibruar në interpretimin e jetës së familjes duke pasur parasysh diversitetin e problemeve të familjes moderne, çështjet e divorcit dhe përparimet në mjekësi. Në bazë të renditjes së fjalëve në këtë nen jeta e familjes është pozicionuar direkt në përkatësinë e sferës private ku ka të drejtën për të vepruar pa ndërhyrjen arbitrare të shtetit.

Megjithatë, Neni 8 nuk përmban një të drejtë për të krijuar jetën familjare, për shembull për tu martuar e për të pasur mundësinë për të pasur fëmijë⁴².

Çfarë përbën jetën familjare?

Si rregull i përgjithshëm, Gjykata vendos mbi ekzistencën e jetës familjare në bazë të fakteve të çdo çështjeje dhe parimi i përgjithshëm që duhet të zbatohet është që të shqyrtohet nëse ekzistojnë **lidhje të ngushta personale** midis palëve. Megjithëse metoda e shqyrtimit çështje për çështje do të thotë që nuk është gjithnjë e mundur që të renditen këto marrëdhënie që përbëjnë jetën e familjes dhe ato të tjera që nuk përbëjnë atë, një numër në rritje marrëdhëniesh tashmë gëzojnë automatikisht mbrojtje nga Neni 8.

Familja e bazuar në marrëdhënie martesore

- Mbrojtja që sigurohet nga Neni 8 gjithmonë shtrihet në marrëdhëniet martesore që mund të shfaqen si **të ligjshme dhe të vërteta**. Ato që kanë mungesa dhe ekzistojnë vetëm formalisht, si për shembull një martesë fiktive që ka hyrë në fuqi me qëllim që të shmangë rregullat e imigrimit ose që të merret nënshpëtim, mund të mos i përkasin qëllimit të Nenit 8.
- **Një fëmijë i lindur nga prindër që janë të martuar ligjërisht me të vërtetë do të jetë nga vetë fakti pjesë e asaj marrëdhënieje**

40. Aplik.Nr.10435/83, 12 korrik 1978, 14 DR 31.

41. *Herczegfalvy kundër Austrisë*, gjykimi i 24 shtatorit 1992.

42. Neni 12 KEDNJ garanton të drejtën për tu martuar dhe për të krijuar familje.

që nga momenti dhe fakti i lindjes së tij⁴³.

Kështu, marrëdhënia midis prindërve të martuar dhe fëmijët e tyre do ti përkasë gjithnjë qëllimit të Neni 8, para.1.

A është martesë e domosdoshme për të gëzuar jetën familjare?

- ▶ Neni 8 zbatohet automatikisht në **marrëdhëniet midis një nëne dhe fëmijës së saj**, panvarësisht nga statusi i saj martesor⁴⁴. Marrëdhënie të tilla gjithnjë do të kërkojnë mbrojtjen e Neni 8 rrjedhimisht.
- ▶ **Çiftet e pamartuar që jetojnë së bashku me fëmijët e tyre** normalisht do të konsiderohen se gëzojnë jetën familjare. Kjo u përcaktua në çështjen *Johnston*⁴⁵, ku në marrjen e vendimit të saj, Gjykata u bind nga natyra e qëndrueshme e marrëdhënies së çiftit dhe nga fakti që kjo familje nuk përbënte dallim nga familjet e bazuara në aktin martesor.

A është bashkëjetesa e mjaftueshme për të gëzuar jetën familjare?

Bashkëjetesa nuk është një kusht i domosdoshëm i jetës familjare panvarësisht nga statusi⁴⁶ martesor i prindërve. Kështu, anëtarët e familjes që nuk jetojnë së bashku për shkak të divorcit apo ndarjes ose me marrëveshje, gjithsesi mund të gëzojnë mbrojtje nga Neni 8.

A mund të ekzistojë lidhja pa bashkëjetesën apo martesën?

Në çështjen Boughanemi kundër Francës⁴⁷, Gjykata u shpreh se

Koncepti i jetës familjare mbi të cilën është bazuar Neni 8 përqafton, edhe kur nuk ka bashkëjetesë, lidhjen midis një prindi dhe fëmijës së tij/saj, panvarësisht nga fakti nëse ky/kjo i/e fundit është i/e ligjshëm apo jo. Megjithatë kjo lidhje mund të priset nga ngjarje që mund të vijnë në të ardhmen, kjo mund të ndodhë vetëm në rrethana përjashtuese⁴⁸.

Duke zbatuar këtë parim, Gjykata u shpreh se marrëdhënia e kërkuar me djalin e tij të lindur jashtë martesë i përkiste jetës familjare brenda kuptimit të asaj klauzole.

Në këtë rast, as vonesa e babait për të njohur fëmijën e tij, dështimi i tij për të mbështetur fëmijën financiarisht, apo vendimi i tij për të lënë fëmijën nën kujdesin e të afërmeve të tij kur emigroi në një nga Shtetet e Konventës, nuk u konstatuan se përbënin rrethana përjashtuese në këtë kuadër⁴⁹. Presumimi se Neni 8 zbatohet automatikisht në marrëdhëniet midis prindit dhe fëmijës, panvarësisht nga natyra e kësaj marrëdhënieje, është konstatuar gjithashtu në çështjen *Soderback*⁵⁰. Në këtë rast, një baba i pamartuar dhe vajza e tij u konstatuan se gëzonin jetën familjare, panvarësisht nga fakti se ata kurrë nuk kishin bashkëjetuar apo nuk kishin patur kontakte të rregullta.

43. *Berrehab kundër Hollandës*, gjykimi i 21 qershorit 1988.
44. *Marckx kundër Belgjikës*, gjykimi i 13 qershorit 1979.
45. *Johnston kundër Irlandës*, gjykimi i 18 dhjetorit 1986.
46. Për shembull, shihni *Berrehab kundër Hollandës*, gjykimi i 21 qershorit 1988 (baba i divorcuar) dhe *Kroon dhe Ors*, gjykimi i 27 tetorit 1994 (pamartuar).
47. *Boughanemi kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1996.
48. *Boughanemi kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1996, para.35.
49. Shih *C kundër Belgjikës*, gjykimi i 7 gushtit 1996 dhe *Ahmut kundër Hollandës*, gjykimi i 28 nëntorit 1996.
50. Shih *Soderback kundër Suedisë*, gjykimi i 28 tetorit 1998.

A zbatohet Neni 8 nëse është prishur krijimi i jetës familjare?

Në rrethanat kur një prind krijon probleme në zhvillimin e lidhjeve familjare me një fëmijë, **potenciali për jetën e familjes mjaftueshëm përmbush** normat e mbrojtjes që sigurohet nga Neni 8. Kjo u diskutua në çështjen *Keegan kundër Irlandës*⁵¹, ku vajza e kërkuarit ishte çuar për adoptim nga nëna e fëmijës pa dijeninë dhe pëlqimin e tij, ku si pasojë, e kishte privuar atë nga mundësia për të krijuar lidhje të ngushta personale me vajzën e tij. Megjithatë, për shkak të natyrës së marrëdhënies që kishin prindërit e fëmijës – ata bashkëjetonin, kishin planifikuar shtatzaninë dhe kishin si qëllim që të martoheshin – Gjykata u shpreh se jeta familjare që ekzistonte ndërmjet babait dhe fëmijës nënkuptonte që i përkiste qëllimit të Nenit 8, panvarësisht se ata ishin takuar vetëm në një rast të vetëm.

A mund të ekzistojë jeta familjare pa pasur lidhje gjaku?

Ndërsa Gjykata vë qartësisht theksin në kushtet sociale më shumë sesa në ato biologjike të një situate të caktuar, në marrjen e vendimit nëse ekziston jeta familjare për sa më sipër, vetëm një herë konkludoi se **jeta familjare ekzistonte ndërmjet atyre që nuk kishin lidhje gjaku me njëri tjetrin**. Në çështjen *X, Y & Z kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁵², Gjykata u shpreh se marrëdhënia midis një çiftit transeksual (femra) dhe fëmijës së

tyre të lindur nga inseminimi artificial nga një dhurues (AID) rezulton në jetën e familjes. Në arritjen e një konkluzioni përfundimtar

Gjykata shpalli si të rëndësishëm së pari faktin se marrëdhënia e tyre nuk ndryshonte nga jeta familjare që gëzonin familjet tradicionale, dhe së dyti se çifti transeksual mori pjesë në procesin e inseminimit artificial në rolin e babait të fëmijës gjithashtu.

Gjykata ende nuk ka shqyrtuar faktin nëse **e njëjta marrëdhënie seksuale** përbën jetën e familjes. Në çështjen *Kerkhoven kundër Hollandës*, Komisioni nuk arriti të dilte në konkluzion nëse rezultoi në krijimin e jetës familjare një lidhje e qëndrueshme midis dy grave dhe fëmijës të lindur nga njëra prej tyre me anë të inseminimit artificial⁵³. Panvarësisht nga fakti se ato banonin së bashku si një familje dhe ndanin detyrimet prindërore në lidhje me fëmijën, pretendimi i tyre për njohje ligjore u konsiderua se kishte lidhje vetëm me jetën private. Në fakt, nëse Gjykata duhej të konsideronte çështjen, duhej të zgjidhte që të ndiqte të njëjtën metodë si në precedentët e saj në çështjen *X, Y & Z*, në kuptimin që jeta e familjes përfshin edhe marrëdhënie të të njëjtit seks, panvarësisht nga mungesa e lidhjeve të gjakut.

A është e mjaftueshme në vetvete lidhja e gjakut?

Ndërsa mungesa e një lidhjeje biologjike nuk

51. *Keegan kundër Irlandës*, gjykimi i 26 majit 1994.
52. *X, Y & Z kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 prillit 1997.
53. Aplik.Nr.15666/89, *Kerkhoven, Hinke & Hinke kundër Hollandës*, 19 maj 1992, i paraportuar.

54. Aplik.Nr.16944/90, *G kundër Hollandës*, 8 shkurt 1993, 16EHRR 38.
55. *Marcx kundër Belgjikës*, gjykimi i 13 qershorit 1979, para.45.
56. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988.
57. *Boughanemi kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1996.
58. Aplik.Nr.16580/90, *Boyle kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Rap.Kom. 9 shkurt 1993.
59. Aplik.Nr.11418/85, *Jolie&Lebrun kundër Belgjikës*, 14 maj 1986, DR 47, f.243.
60. Aplik.Nr.9993/82, *X kundër Francës*, 5 tetor 1982, DR31, f.241, 5 EHRR 302; *Soderback kundër Suedisë*, gjykimi i 28 tetorit 1998.
61. Aplik.Nr.8257/78, *X kundër Zvicrës*, 10 korrik 1978, DR 13, f.248.
62. Aplik. Nr.8427/78, *Hendriks kundër Hollandës*, Rap.Kom. 8 mars 1982, DR 29, f.5; 5 EHRR 223.
63. *Berrehab kundër Hollandës*, gjykimi i 21 qershorit 1988.
64. *Anderson kundër Suedisë*, gjykimi i 25 shkurtit 1992, para.72.

përrjashton faktin që marrëdhënia ti përkasë jetës familjare, thjesht një **lidhje gjaku apo gjenetike** duket se nuk është e mjaftueshme për këtë qëllim. Kështu, marrëdhënia midis një dhuruesi sperme dhe fëmijës së lindur si rezultat, normalisht nuk rezulton në jetën e familjes sipas Nenit 8, përveç rastit kur, përveç lidhjes së gjakut, ka prova të mjaftueshme të ekzistencës së lidhjeve të tyre të ngushta personale⁵⁴.

Çfarë marrëdhëniesh të tjera përbëjnë jetën e familjes?

Gjykata vendos për ekzistencën apo jo të jetës familjare në lidhje me llojet e tjera të marrëdhënieve bazuar në faktet çështje për çështje. Përsa i përket familjes së zgjeruar dhe llojeve të tjera, kategoritë janë si më poshtë:

- jeta familjare mund të ekzistojë **midis fëmijëve dhe gjyshërve të tyre** duke qënë se ata luajnë një “rol të rëndësishëm në jetën familjare”.⁵⁵
- **lidhjet farefisnore**, si fëmijët⁵⁶, ashtu edhe të rriturit⁵⁷ gjithashtu i përkasin kuptimit të jetës familjare.
- Marrëdhënia midis një **xhaxhai ose tezeje me nipin apo mbesën e tij/saj** mund ti përkasë kuptimit të jetës familjare, kur ka prova të dukshme të lidhjeve të ngushta personale. Kështu, në çështjen *Boyle kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁵⁸, u gjet që ekzistonte jeta familjare midis një xhaxhai dhe nipit

të tij në bazë të faktit që djali qëndronte për fundjavë me xhaxhain e tij, i cili ishte konsideruar nga autoritetet vendase se ishte “një figurë e mirë prindërore” për djalin.

- Jeta e familjes mund të ekzistojë midis **prindërve dhe fëmijëve të lindur nga marrëdhënie dytësore**, ose fëmijëve të lindur si rezultat i një marrëdhënieje jashtëmartesore, apo tradhëtie bashkëshortore, veçanërisht kur atësia e fëmijëve është njohur dhe kur palët gëzojnë lidhje të ngushta personale⁵⁹.
- Marrëdhënia midis **prindërve adoptues dhe fëmijëve** në parim tërheq mbrojtjen e Nenit 8.⁶⁰
- nëse lidhjet midis **fëmijës dhe prindërve të tij/saj që e kanë nën kujdestari** rezultojnë në jetë familjare, kjo do të varet nga faktet e çështjes, në veçanti, nëse fëmija ka lidhje të ngushta personale me prindërit e tij/saj natyralë dhe nga kohëzgjatja që ai/ajo ka qënë nën kujdesin e familjes që e ka marrë përsipër⁶¹. Sa më e gjatë të jetë marrëveshja e kujdestarisë, aq më shumë ka gjasa që të konsiderohet se ekziston lidhja familjare.

A mund të përfundojë ndonjëherë jeta familjare?

Me krijimin e jetës së familjes, ajo **nuk përfundon** kur çifti përfundon në divorc⁶² ose kur palët nuk jetojnë më së bashku⁶³. Ajo nuk përfundon as kur merret vendimi për të çuar fëmijën nën kujdestari⁶⁴. Megjithëse ngjarjet e

mëvonshme, si adoptimi⁶⁵ ose dëbimi⁶⁶, mund të prishin lidhjen e jetës së familjes, Gjykata ka vendosur që kjo mund të ndodhë vetëm në rrethana përjashtuese⁶⁷.

1.1.3 Vendbanimi

Kuptimi i termit të vendbanimit

Në përgjithësi, vendbanimi, brenda kuptimit të Nenit 8, është vendi ku një person banon, ose ku ky person vendos bazat e veta, e në këtë kuadër, të **gjitha vendet e banimit përbëjnë vendbanesën** brenda kuptimit të Nenit 8, para.1. Shtëpitë e pushimit dhe hotelet apo akomodimet e tjera të përkohshme mund të përbëjnë përjashtim.

A është e mjaftueshme pronësia për tu konsideruar si vendbanim?

Në çështjen *Gillow kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁶⁸, Gjykata u shpreh se kërkuesit, të cilët kishin nën zotërim, por që nuk jetonin në të, banesën e tyre prej 19 vitesh mund ta quanin atë vendbanim brenda kuptimit të Nenit 8. Kjo për shkak se, panvarësisht nga kohëzgjatja e mungesës së tyre, ata gjithmonë kishin qëllimin që të ktheheshin njëherë dhe që të ruanin **lidhje të mjaftueshme e të vazhdueshme me pronën** dhe si rrjedhojë ta konsideronin atë si vendbanim.

A konsiderohen si vendbanim ambientet e punës?

Në 1992 Gjykata e zgjeroi nocionin e *vendbanimit* për të mbuluar çështjet në lidhje me disa ambiente pune në kontekstin e justifikimit të një kontrolli të bërë në këto ambiente në bazë të Nenit 8. Në çështjen *Niemietz kundër Gjermanisë*⁶⁹, Gjykata vendosi që vendbanimi mund të shtrihet si koncept edhe për shembull në rastet e zyrës së punës së një personi. Duke pasur parasysh faktin se aktivitetet në lidhje me një profesion apo biznes mund të drejtohen nga rezidenca private e një individi, dhe aktivitetet që nuk kanë lidhje të mjaftueshme mund të vazhdojnë në një zyrë apo në ambiente tregtare, mund të mos jetë gjithmonë e mundshme që të bëhen dallimet përkatëse. Në rrethana të tilla, ambientet e punës kanë të drejtë të mbrohen nga Neni 8.

1.1.4 Korrespondenca

E drejta për të respektuar korrespondencën e një personi është një e drejtë që ka lidhje me **komunikimet e pandërprera e të pacensuruara me të tjerët**.

Nga çfarë përbëhet korrespondenca?

Ndërsa kuptimi i korrespondencës mjaft qartë përfshin materialet që nisen me postë, Gjykata gjithashtu u shpreh se këtu përfshihen

65. Aplik.Nr. 7626/76, X kundër Mbretërisë së Bashkuar, 11 korrik 1977, DR 11, f.160.
66. Aplik.Nr. 14830/89, *Yousef kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Rap.Kom. 30 qershor 1992, para.43.
67. *Boughanemi kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1996.
68. *Gillow kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 24 nëntorit 1986, para.46.
69. *Niemietz kundër Gjermanisë*, gjykimi i 16 dhjetorit 1992.

në koncept edhe komunikimet telefonike⁷⁰ dhe teletekstet⁷¹. Ashtu siç u zgjerua kuptimi i konceptit vendbanim, po edhe ky **koncept do të trajtohet si në vazhdimësi duke u interpretuar hap pas hapi krahas zhvillimeve në teknologji** të cilat mund të sjellin metoda të tjera komunikimi, si për shembull, e-mail, brenda sferës së mbrojtjes që garanton Neni 8. Niveli i përshtatshëm i mbrojtjes mund të variojë në varësi të llojit të metodës së komunikimit të përdorur gjithsesi.

A ka rëndësi përmbajtja e komunikimit?

Mbrojtja që ofron Neni 8 ka më shumë lidhje me mjetet ose metodën e komunikimit sesa me përmbajtjen e tij, dhe si rrjedhim, Shteti nuk mund të argumentojë, për shembull, se **bisedat telefonike mbi aktivitetet kriminale** nuk i përkasin qëllimit të Neni 8, para.1.⁷² Në çështjen *Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁷³, **bisedat me telefon, si private a për punë** u mendua se mund të mbuloheshin nga dispozitat e mësipërme, ashtu si edhe përdorimi i një telefoni zyre.

A është i nevojshëm identiteti i dërguesit apo marrësit të korrespondencës?

Identiteti, si i dërguesit ose marrësit të korrespondencës, do të luajë një rol të rëndësishëm në përcaktimin e asaj që kërkohet nga Neni 8. Për shembull, Gjykata e bëri të qartë faktin se mbrojtja e ofruar për korrespondencë të tillë, si letra e të tjera si këto që shkëmbehen midis avokatëve dhe

klientëve të tyre, veçanërisht të burgosurve, është mjaft e lartë.

1.2 A ka detyrim pozitiv nga ana e Shtetit për të respektuar të drejtën e Neni 8 dhe a është përmbushur ai?

Ndërsa qëllimi thelbësor i Neni 8 është që të “mbrojë individin kundrejt veprimeve arbitrare nga ana e autoriteteve publike”, Gjykata shprehet se gjithashtu mund të ketë detyrime pozitive të bashkëqënësishme në lidhje me respektimin e vlerave që ky nen përmban⁷⁴. Kështu, ashtu si dhe detyrimi negativ për të mos ndërhyrë arbitrarisht në jetën private dhe familjare të një personi, vendbanesën dhe korrespondencën e tij, **Shteti gjithashtu mund të veprojë pozitivisht për të respektuar gamën e gjerë të interesave personale të parashtruara në dispozitë**. Baza e këtij interpretimi të Neni 8 është referenca e tij ndaj të drejtave të individit për të *respektuar* jetën private dhe familjare, etj. Dhe kjo i la lënë shteg Gjykatës për të zgjeruar gamën e detyrimeve të saj përtej të drejtës për tu lënë vetëm. Në çështjen *X&Y kundër Hollandës*⁷⁵ Gjykata u shpreh se

[Neni 8] nuk e detyron shtetin thjesht që të abstenojë nga...ndërhyrja: përveç kësaj ndërmarrjeje primare, që mund të ketë edhe detyrime pozitive të bashkëqënësishme në lidhje me respektimin e vlerave që ky nen përmban për jetën private dhe familjare...Këto detyrime mund

70. *Klass kundër Gjermanisë*, gjykimi i 6 shtatorit 1978, para.41.
71. Aplik.Nr.21482/93, *Campbell Christie kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 27 qershor 1994, DR 78A, f.119.
72. *A kundër Francës*, gjykimi i 23 nëntorit 1993.
73. *Halford kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 qershorit 1997.
74. *Kroon kundër Hollandës*, gjykimi i 27 tetorit 1994, para.31.
75. *X&Y kundër Hollandës*, gjykimi i 26 marsit 1985.

të përfshijnë miratimin e masave të hartuara për të siguruar respektimin për jetën private edhe në sferën e marrëdhënieve të individëve midis njëri tjetrit.

Megjithatë, në disa rrethana Konventa i kërkon Shtetit që të ndërmarrë hapa për ti siguruar individëve të drejtat e tyre sipas Nenit 8, dhe mund të kërkojë që të mbrojë personat nga aktivitetet e individëve të tjerë privatë që i pengojnë ata të gëzojnë në mënyrë efektive të drejtat e tyre.

Kur aplikohen detyrimet pozitive?

Është i vështirë identifikimi i rrethanave në të cilat pajtueshmëria me Nenin 8 do të kërkojë veprime pozitive. Gjykata u shpreh se nocioni i "respektit" nuk është i prerë dhe, për shkak se kushtet dhe rrethanat në Shtetet Kontraktuese janë të ndryshme, edhe kushtet për sigurimin e respektimit të jetës private ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme nga çështja në çështje. Një liri e gjerë vlerësimi i jepet Shteteve si rrjedhojë për të vendosur se çfarë kushtesh kërkohen për "respektimin" e të drejtave në rrethanat e një aplikimi të veçantë. Sipas Gjykatës, Shteti, me qëllim që të përcaktojë nëse ekziston një detyrim pozitiv apo jo, duhet të marrë në konsideratë faktin nëse **është vendosur një ekuilibër i drejtë midis interesit të përgjithshëm të komunitetit dhe interesave të individit**. Në përcaktimin e përmbajtjes së një të drejte që mbrohet nga ky nen, Gjykata është shprehur se synimet e

përmendura në paragrafin e dytë të Nenit 8 mund të zbatohen këtu dhe si rrjedhim, testi ndryshon nga ai i para.2 të Nenit 8, ku është i nevojshëm që të krijohet një ekuilibër i drejtë midis një të drejte të përcaktuar tashmë dhe interesave nga ana tjetër të cilat Shteti kërkon ti mbrojë. Në shumë raste, ndryshimi midis miratimit të një metode për detyrimet pozitive dhe konsiderimi i çështjes në bazë të Nenit 8 para.2 në formën e përhershme do të bjerë në sy kur merret parasysh arsyeimi i përdorur nga Gjykata, por jo konkluzioni i saj⁷⁶. Në një nivel praktik, interesat e komunitetit të gjerë kanë më shumë rëndësi duke i vënë individit një barrë të konsiderueshme për të përcaktuar vetë se interesat e tij qartësisht janë dominuese. Për shembull, precedentët tregojnë se kur është në rrezik një e drejtë e rëndësishme individuale dhe kërkuesi ka pësuar mjaft disavantazhe, mund të lindë nevoja për një detyrim pozitiv. Nga ana tjetër, aty kur disavantazhi nuk është aq i madh ose kur në fakt është në rrezik një interes i rëndësishëm i shtetit, atëherë kjo nuk ka të ngjarë që të ndodhë.

Për shembull, në çështjen *Marckx kundër Belgjikës*, Gjykata u shpreh se respektimi për jetën familjare midis një nëne të pamartuar dhe fëmijës së saj krijoi një obligim pozitiv nga ana e Shtetit për të miratuar masa të hartuara për të siguruar integritimin e fëmijës në familjen e tij/saj që nga momenti i lindjes⁷⁷. Në këtë rast, disavantazhi i nënës së pamartuar dhe vajzës së saj ishte i konsiderueshëm po të krahasohej me interesin e pakët të Shtetit në mbrojtjen e familjes bazuar në

76. Shih për shembull, *Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 korrikut 1989, para.42.

77. *Marckx kundër Belgjikës*, gjykimi i 13 qershorit 1979.

martesë.

Gjithashtu, liria e vlerësimit e dhënë Shtetit ishte e ngushtë për shkak se kushtet ligjore dhe sociale ndërmjet Shteteve Kontraktuese reflektonin tendencën drejt eliminimit të trajtimit të pabarabartë të nënave të pamartuara dhe fëmijëve të tyre. Kjo u vu re me miratimin e Konventës Evropiane mbi Statusin Ligjor të Fëmijëve të lindur jashtë Kurorës⁷⁸. Detyrimi pozitiv për të respektuar jetën e familjes ishte si rrjedhojë i domosdoshëm për të nxitur miratimin e masave në sigurimin e integritetit të fëmijës në familjen e tij/saj.

Megjithatë, Gjykata arriti në një konkluzion të ndryshëm në çështjen *X, Y & Z kundër Mbretërisë së Bashkuar*.

Si fillim, ajo u shpreh se mungesa e një metode të përbashkët ndërmjet Shteteve të

Konventës në këtë fushë nënkuptonte që një Shtet kishte të drejtën e një lirie të gjerë vlerësimi përta i përket faktit se si tregonte zbatimin e respektimit të jetës familjare në palët e interesuara – një fëmijë i lindur me inseminim artificial dhe i ati i saj transeksual.

Si rezultat, përmbajtja e detyrimit pozitiv për të respektuar jetën e familjes ishte ndryshe në çështjen *Marckx* dhe nevojitej ndërmarrja e hapave më të ngadaltë për ta përmbushur atë me Nenin 8. Më specifikisht, Gjykata refuzoi faktin se respektimi i jetës së tyre familjare i kërkonte Shtetit që të lejonte që emri i prindit transeksual të vihej në certifikatën e lindjes së fëmijës si i ati⁷⁹. Ndërsa nuk u vërtetua se njohja e lidhjes së një fëmije të lindur me inseminim artificial binte në kundërshtim me interesat e komunitetit, nuk u vendos as se kjo ishte e nevojshme për mirëqënien e fëmijës.

78. ETS Nr.85.

79. *Gjykimi i X, Y&Z*, gjykimi i 26 marsit 1985.

Faza 2 e testit të Nenit 8

2.1 A ka pasur ndërhyrje me të drejtën e garantuar nga Neni 8?

Gjykata, me përcaktimin se kujt të drejte i përket ankimi i bërë, nëse jetës familjare a private, vendbanesës ose korrespondencës, vijon me shqyrtimin e thelbit të ankimit në bazë të Nenit 8, para.2. Neni 8, para.2 parashikon që

Një autoritet publik nuk ndërhyr ndaj ushtrimit të kësaj të drejte përveçse kur kjo është në përputhje me ligjin dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurimit kombëtar, sigurisë publike ose mirëqënies ekonomike të vendit, për parandalimin e çrregullimeve ose krimin, për mbrojtjen e shëndetit ose moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të tjerëve.

Çfarë përbën një ndërhyrje?

Me të përcaktuar se mosmarrëveshja e parashtruar ka lidhje me Nenin 8, hapi tjetër i testit është që të përcaktohet nëse masa për të cilën është bërë ankimi ndërhyr në atë të drejtë. Shembujt përfshijnë:

- marrjen e fëmijëve nga prindërit e tyre dhe dërgimi i tyre në qendrat publike të përkujdesit⁸⁰;
- ndalimin e korrespondencës së të

burgosurve⁸¹;

- kontrollin në shtëpinë e një personi⁸²;
- mbledhjen dhe ruajtjen e informatave në një arkiv sekret të policisë⁸³.

Çfarë duhet të përcaktojë kërkuesi?

I takon kërkuetit të **përcaktojë faktin e ndërhyrjes**. Për shembull, në çështjen *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁸⁴, qeveria u mbështet në faktin që kërkuesi i burgosur nuk e kishte verifikuar pretendimin e tij se e drejta e tij për korrespondencën ishte cënuar me masën e ndërhyrjes, për shkak se ai nuk mund ta provonte që ndonjë letër në veçanti ishte hapur. Megjithatë, Gjykata ishte e kënaqur për faktin se kishte ndodhur një ndërhyrje për qëllime të Konventës, sepse regjimi mbizotërues për burgjet i asaj kohe lejonte që letrat të hapeshin dhe lexoheshin, një kusht që specifikisht kishte tërhequr vëmendjen e kërkuetit dhe avokatit të tij. Në rrethana të tilla, kërkuesi mund të pretendonte se ishte viktimë e një ndërhyrjeje në të drejtën e tij për respektimin e korrespondencës së tij në bazë të Nenit 8. Kështu, kur kërkuesi nuk do të ishte në gjendje të përcaktonte sigurinë e dëmit material që do të përbente një ndërhyrje, **do të ishte e mjaftueshme nëse ai do të mund të demonstronte një rast të ngjashëm** ku ndërhyrja kishte ndodhur.

A është e mjaftueshme ekzistenca e legjislacionit?

80. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988.
81. *Campbell&Fell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 28 qershorit 1984.
82. *Chappell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 30 marsit 1989.
83. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987.
84. *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1992.

Në çështjen *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁸⁵, kërkuesi u ankua për faktin se legjislacioni që penalizonte sjelljen homoseksuale kishte krijuar ndërhyrje në mënyrë të pajustificueshme në të drejtën e tij për respektimin e jetës private sipas Nenit 8.

Duke qënë se nuk ishte hasur për njëfarë kohe procedimi i sanksioneve për meshkujt e rritur, dhe se vetë kërkuesi nuk ishte dënuar apo proceduar për një shkelje, qeveria kontestoi me faktin se e drejta e kërkuesit për respektimin e jetës së tij private ishte ndërthurur me ekzistencën e legjislacionit. Megjithatë, Gjykata u shpreh se kërcënimi për një veprim i tillë që mund të fillonte nuk ishte as iluzion, as teorik dhe si rrjedhim, në rrethanat personale të kërkuesit, **vetë ekzistenca e këtij legjislacioni vazhdimisht dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë ndikonte në jetën e tij private.**

Kur do të jetë i mjaftueshëm për të ndërhyrë në jetën private ekzistenca e legjislacionit për mbikqyrjen sekrete?

Duke u bazuar në qëllimin e autoriteteve, shumë nga subjektet e mbikqyrjes sekrete nuk janë në dijeni të kësaj ndërhyrjeje. Të tjerë mund të dyshojnë për këtë gjë, por u mungojnë prova të mjaftueshme. Vështirësia e kërkuesit për të provuar se komunikimet e tij ishin kontrolluar mund të çojë atë në ngritjen e pretendimit se edhe thjesht ekzistenca e legjislacionit ndërhyr në jetën e tij/saj private dhe të korrespondencës sipas Nenit 8. Ky pretendim përfundon me

sukses vetëm në disa rrethana.

► në çështjen *Klass kundër Gjermanisë*⁸⁶, Gjykata u shpreh se një individ mund të pretendojë se është viktimë e një **shkeljeje të shkaktuar thjesht nga ekzistenca e masave sekrete**, ose nga legjislacioni që lejon marrjen e masave sekrete pa pretenduar që masa të tilla në fakt zbatohen tek ky individ. Megjithatë, u bë e qartë që kjo do të ndodhë **vetëm në bazë të kushteve të caktuara**. Kushtet përkatëse duhet të përcaktohen në çdo çështje duke u bazuar në të drejtën e Konventës për të cilën ngrihet pretendimi se është cënuar, në karakterin sekret të masave të vëna dhe në lidhjen midis kërkuesit dhe atyre masave.

► Në çështjen *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁸⁷, pati një mosmarrëveshje përpara Gjykatës për faktin nëse telefoni i kërkuesin ishte përgjuar apo jo. Qeveria, përveç marrëveshjes së bërë me policinë për kontrollin e një bisede telefonike, gjithmonë refuzonte të tregonte se në çfarë mase, apo fare, ishin kontrolluar posta dhe thirrjet telefonike të kërkuesit. Megjithatë, u pranua që

*Duke qënë se ai ishte një përftues i dyshuar i mallrave të vjedhura, ai ishte anëtari i një klase personash kundrejt të cilit kishin që drejtë që të ndërmerreshin masat e kontrollit të postës dhe telefonit të tij*⁸⁸.

Si rezultat, Gjykata konkludoi se ekzistenca e ligjeve dhe praktikave që lejojnë krijimin e një sistemi për të realizuar vetëm mbikqyrjen

85. *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 tetorit 1981.

86. *Klass kundër Gjermanisë*, gjykimi i 6 shtatorit 1978, para.34.

87. *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 2 gushtit 1984.

88. *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 2 gushtit 1984, para.64

sekrete të komunikimeve rezulton në ndërhyrje në ushtrimin e të drejtave të kërkuesit në bazë të Nenit 8, “përveç ndonjë mase tjetër të ndërmarrë aktualisht kundrejt tij”.

2.2 Nëse ka ndodhur ndërhyrje me një të drejtë të Nenit 8:

2.2.1 A është ndërhyrja në pajtim me ligjin?

2.2.2 A ndjek ndërhyrja një synim legjitim?

2.2.3 A është ndërhyrja e nevojshme në një shoqëri demokratike?

Me qëllim që të jetë në pajtim me Konventën çdo ndërhyrje në të drejtat e mbrojtura nga Neni 8, para.1 duhet të përmbushë të gjitha kriteret e renditura në paragrafin 2 të dispozitës. Në veçanti, ndërhyrja duhet të jetë në përputhje me ligjin, duhet të ndjekë një nga synimet legjitime të renditur në paragrafin e dytë dhe duhet të jetë e nevojshme në një shoqëri demokratike ose proporcionale me qëllimin e ndjekur.

2.2.1 A është ndërhyrja në pajtim me ligjin?

Një masë që përbën ndërhyrje në një të drejtë të Nenit 8 do të jetë në përputhje me atë dispozitë vetëm kur të jetë në pajtim me ligjin. Nëse masa për të cilën është bërë ankimi nuk e përmbush këtë kusht ligjshmërie, ajo do të çenojë Nenin 8

dhe çështja do të marrë fund në atë pikë. Disa fusha të ligjit shfaqen si veçanërisht të ndjeshme në këtë kuadër, ku përfshihet ligji për mbikqyrjen sekrete, mbrojtjen e fëmijëve dhe kontrollin e korrespondencës së të burgosurve.

Cili është kuptimi i “në pajtim me ligjin”?

Me qëllim që të jetë “në pajtim me ligjin” ndërhyrja për të cilën është bërë ankimi duhet të ketë një **bazë ligjore**, dhe ligji në fjalë duhet të jetë **mjaftueshmërisht i saktë dhe të përmbajë një masë mbrojtjeje kundrejt arbitraritetit** nga ana e autoriteteve publike.

Ndërhyrja duhet të ketë një bazë ligjore

Masat do të hapin probleme në këtë kuadër kur ato nuk janë **autorizuar specifikisht nga një statut** dhe rregulluar përkatësisht nga praktika administrative ose nga udhëzues të tjerë me fuqi detyruese. Megjithatë, një praktikë administrative e integruar mirë nuk siguron garantimin e kërkuara nga “ligji”.

► në çështjen *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁸⁹, Gjykata konsideroi faktin nëse kompetenca për të kontrolluar bisedat telefonike kishte pasur bazë ligjore. Në atë kohë, përgjimi i telefonatave ishte rregulluar

89. *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 2 gushtit 1984.

nga praktika administrative, detajet e së cilës nuk ishin botuar dhe nuk ishte dhënë autorizim statutor specifik. Gjykata tha se nuk kishte **qartësi të mjaftueshme mbi qëllimin ose mënyrën në të cilën ishte ushtruar liria e autoriteteve për të përgjuar në sekret bisedat telefonike**: për shkak se kjo përbënte një praktikë administrative, ajo mund të ndryshonte në çdo kohë dhe kjo përbënte shkelje të Nenit 8.

- Kohët e fundit, në çështjen *Khan kundër Mbretërisë së Bashkuar*⁹⁰, Gjykata u shpreh se përdorimi i një mjeti të fshehtë për përgjim nga autoritetet e Mbretërisë së Bashkuar nuk ishte në pajtim me ligjin brenda kuptimit të Nenit 8, sepse nuk kishte **një sistem statutor që të ligjëronte përdorimin e mjeteve të tilla**, që drejtohej nga Udhëzuesit e Zyrës së Brendshme, udhëzimet e të cilës nuk ishin as të detyrueshme, as të aksesueshme drejtpërdrejt për publikun.

Kushti i parashikueshmërisë

Me qëllim që të përmbushë kushtin ligjor të Nenit 8, cilësia e ligjit në fjalë duhet të jetë e tillë që ai të **jetë i aksesueshëm për personat e interesuar, dhe të jetë i formuluar me saktësi të mjaftueshme për të mundësuar që personat, nëse nevojitet edhe me këshillim, të parashikojnë deri në njëfarë mase se sa kanë qenë të arsyeshme masat në bazë të rrethanave, pasojat**

90. *Khan kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 12 majit 2000.

91. *Andersson kundër Suedisë*, gjykimi i 25 shkurtit 1992, para.75.

92. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988, para.62.

93. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988. Shih gjithashtu *Andersson kundër Suedisë*, gjykimi i 25 shkurtit 1992, para.62.

e të cilave kanë shkaktuar një veprim të dhënë⁹¹. Kjo njihet si **kushti i parashikueshmërisë** dhe nënkupton që një ligj i cili jep një shkallë lirie nuk është në vetvete i papajtueshëm me Nenin 8, përsa kohë që qëllimi i dhënies së lirisë së veprimit dhe mënyra e ushtrimit të saj të tregohet me qartësi të mjaftueshme me qëllim që ti japë individit mbrojtjen e duhur kundrejt ndërhyrjeve arbitrare⁹². Gjithashtu, ushtrimi i kësaj lirie nga ana e autoriteteve administrative mjaft mirë mund të përmbushë kushtet e Nenit 8 kur i nënshtrohet rishqyrtimit nga gjykatat.

Është i pashmangshëm fakti që disa fusha të ligjit kërkojnë që tu jepet autoriteteve publike liri më e madhe vlerësimi sesa të tjerëve dhe, pajtueshmëria e këtyre ligjeve me Nenin 8 është marrë në konsideratë nga Gjykata Evropiane.

Ligji i mbrojtjes së fëmijës

Në çështjen *Olsson kundër Suedisë*⁹³, kërkuesit argumentuan se legjislacioni përkatës nuk vendos kufizime mbi lirinë e vlerësimit, e cila i jepet autoriteteve të shërbimeve sociale në fushën e përkujdesit publik të fëmijëve dhe është hartuar në terma aq të paqartë, sa rezultatet e tij janë të paparashikueshme. Ndërsa Gjykata ka njohur faktin se ligji Suedez ishte shkruar në terma të përgjithshëm, ajo shpalli megjithatë se, ai përmbushte kushtet ligjore të Nenit 8, para.2. Në veçanti, Gjykata u shpreh se **rrethanat në të cilën mund të lindë nevoja për të çuar një fëmijë në qendrat e përkujdesit publik dhe për**

të marrë një vendim për zbatimin e aktit për përkujdesin e fëmijës, janë kaq të ndryshme sa zor se është e mundur të formulohet një ligj që të mbulojë çdo rast.

Gjithashtu, kufizimi i së drejtës së autoriteteve për të vepruar në çështjet kur ka ndodhur në fakt dëmi ndaj fëmijës, në mënyrë të pajustificuar mund të rezultojë në reduktimin e efektivitetit të mbrojtjes që kërkon fëmija.

I rëndësishëm është fakti që në lidhje me lirinë e ushtruar në bazë të legjislacionit, Gjykata vërejtë se **legjislacioni parashikonte mbrojtje kundrejt ndërhyrjes arbitrare** në shkallën që ushtrimi i gati të gjitha kompetencave statutore të ishte i disponueshëm për t'iu nënshtuar shqyrtimit nga gjykatat administrative në nivele të ndryshme.

Mbikqyrja sekrete

Ligji për mbikqyrjen sekrete, për arsye të qarta, është konsideruar si problematik përse i përket kushtit të parashikueshmërisë. Si rrjedhin lind pyetja se si zbatohet ky kusht në një fushë të tillë.

Në çështjen *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar* Gjykata njohu faktin se kushtet e Konventës në lidhje me parashikueshmërinë

Nuk mund të jenë totalisht të njëjtë në kontekstin specifik të mbikqyrjes së komunikimeve për qëllime të hetimeve policore, ashtu si janë në rastet kur objekti i ligjit përkatës është që të vëre

kufizime mbi sjelljen e individëve. Në veçanti, kushti i parashikueshmërisë nuk mund të nënkuptojë që një individ duhet ti jepet mundësia për të parashikuar se kur autoritetet mund të kontrollojnë komunikimet e tij në mënyrë që ai të përshtasë reagimin e tij sipas rastit.

Po kështu, në çështjen *Leander kundër Suedisë*⁹⁴, Gjykata u shpreh se një individ nuk mund të pretendojë që të jetë në gjendje të parashikojë saktësisht se çfarë kontrollesh do të bëhen nga shërbimi special i policisë. Megjithatë, Gjykata tha se në një sistem të zbatueshëm për qytetarët, në përgjithësi,

Ligji duhet të jetë mjaftueshmërisht i qartë në termat që të sigurojë...një tregues të qartë mbi rrethanat dhe kushtet në të cilat autoriteteve publike i jepet kompetenca për të përdorur këto masa të fshehta, të cilat përbëjnë një potencial të rrezikshëm për ndërhyrje me të drejtën e respektimit të jetës private dhe të korrespondencës.

Përgjimi i telefonave

Në dy raste kundër Francës – çështja *Kruslin*⁹⁵ dhe çështja *Huwig*⁹⁶ – Gjykata duhej të konsideronte faktin nëse ligji francez në rregulloren mbi përgjimin telefonik nga policia, ishte në përputhje me kushtin e parashikueshmërisë së Nenit 8, para.2. Ajo u shpreh se

Përgjimi dhe format e tjera të kontrollit të

94. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987.

95. *Kruslin kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1990.

96. *Huwig kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1990.

bisedave telefonike përfaqësojnë një ndërhyrje të rëndë në jetën private dhe të korrespondencës dhe përkatësisht duhet të bazohet në një "ligj" që duhet të jetë veçanërisht i saktë. Është thelbësore që të ekzistojnë rregulla të qarta e të detajuara, veçanërisht duke pasur parasysh që teknologjia që është në dispozicion për tu përdorur po bëhet vazhdimisht e më e sofistikuar.

Në këtë kuadër, Gjykata ishte e mendimit që ligji francez (i shkruar e i pashkruar) nuk

Tregonte me qartësi të arsyeshme qëllimin dhe mënyrën e ushtrimit të lirisë përkatëse që i jepet autoriteteve publike. Kjo ishte mëse e vërtetë në kohën materiale, kështu që Z.Kruslin nuk gëzoi minimumin e shkallës së mbrojtjes për të cilën kanë të drejtë qytetarët sipas rregullit të ligjit në një shoqëri demokratike.

Në çështjen *Rotaru kundër Rumanisë*⁹⁷, kërkuesi u ankua për faktin se Shërbimi Sekret Rumun (ShSR) mbante dhe kishte përdorur një dosje që përmbante informacion personal për të, pjesë nga i cili ai pretendonte se ishte i gënjeshtërt dhe shpifës. Thelbi i çështjes ishte nëse ligji që lejoi këtë ndërhyrje ishte i aksesueshëm për kërkuenin dhe i parashikueshëm për të përkatësit rezultateve të tij. Gjykata vërejti si fillim se **risqet e arbitraritetit janë veçanërisht të mëdha aty ku një kompetencë e ekzekutivit ushtrohet në fshehtësi**. Pastaj vijoi duke u shprehur se

Duke qënë se zbatimi në praktikë i masave të mbikqyrjes së fshehtë nuk është i hapur për tu vëzhguar nga individët e interesuar ose nga

*publiku i gjerë, do të binte në kundërshtim me shtetin ligjor për lirinë ligjore të dhënë ekzekutivit që shprehet me kufizim të kompetencave. Si rrjedhojë, ligji duhet të tregojë qëllimin e çfarëdolloj lirie të tillë që i jepet autoriteteve kompetente dhe mënyrën e ushtrimit të saj me qartësi të madhe duke pasur parasysh qëllimin legjitim të masës në fjalë, me qëllim që ti sigurohet individit mbrojtja e duhur kundrejt një ndërhyrjeje arbitrare*⁹⁸

Kështu ngrihet çështja nëse ligji vendas ishte parashtruar me saktësi të mjaftueshme për rrethanat të cilat bënë të mundur që ShSR të mblidhte e përdorte informacionin që kishte të bënte me jetën private të kërkuetit. Duke vërejtur se ligji përkatës parashikon që informacioni që ndikon në sigurimin kombëtar mund të mblidhet, arkivohet e ruhet në dosje sekrete, Gjykata vëzhgoi se asnjë nga dispozitat e ligjit vendas nuk parashtron kufizime mbi ushtrimin e këtyre kompetencave. Për shembull, vërejti se ligji vendas përkatës nuk parashtronte ndonjë nga kategoritë si më poshtë:

- lloji i informacionit që mund të arkivohet;
- kategoritë e njerëzve kundrejt të cilëve mund të ndërmerren masa të mbikqyrjes si për shembull mbledhja dhe ruajtja e informacionit;
- rrethanat në të cilat janë ndërmarrë masa të tilla, ose
- procedura që duhet ndjekur.

Gjithashtu, ligji vendas nuk vinte as kufizime

97. *Rotaru kundër Rumanisë*, gjykimi i 4 majit 2000.

98. *Malone kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 2 gushtit 1984, para.67 dhe *Rotaru kundër Rumanisë*, gjykimi i 4 majit 2000, para.55.

mbi kohëzgjatjen e informacionit të ruajtur, as mbi gjatësinë e kohës që do të vazhdojë të ruhet⁹⁹. Për më tepër, përsa i përket mbrojtjes së dhënë për të mbrojtur individët kundrejt përdorimit arbitrar të kompetencave për të mbledhur e arkivuar informacion, Gjykata vërejt se ligji rumun nuk parashikonte ndonjë procedurë mbikqyrjeje, as kur masa e urdhëruar ishte në fuqi, as pas marrjes së masës. Në përgjithësi, ajo vijoi se nuk gjeti ndonjë tregues që të parashtronte me qartësi të arsyeshme qëllimin dhe mënyrën e ushtrimit të lirisë në fjalë nga ana e autoriteteve publike dhe të mbajtjes e përdorimit të informacionit nga ShSR që i përkiste jetës private të kërkuesit dhe si rrjedhim, masa nuk ishte në “pajtim me ligjin” dhe cënonte Nenin 8.

Të drejtat e të burgosurve

Në çështjen *Herczegfalvy kundër Austrisë*¹⁰⁰, kushti i parashikueshmërisë nuk ishte përmbushur nga vendimet sipas ligji austriak i cili i lejoi kuruesit të një pacienti me të meta për të vendosur nëse korrespondenca e tij mund ti dërgohej atij.

Kompetencat e kuruesit janë të parashtruara në terma të përgjithshëm dhe sipas Gjykatës *Në mungesë të ndonjë detaji në bazë të llojit të kufizimeve të lejuara për qëllimet e tyre, kohëzgjatja dhe masa apo rregullat për shqyrtimin e tyre, [ato] dispozitat nuk ofrojnë shkallën minimale të mbrojtjes kundrejt arbitraritetit të kërkuar nga shteti ligjor në një shoqëri demokratike*¹⁰¹.

Kështu, mund të jetë e pranueshme për të përdorur **instrumentet statutores** në vend të legjislacionit për të plotësuar detajet e autoritetit të domosdoshëm e të gjerë ligjor për të kontrolluar komunikimet personale e private që janë të lejueshme vetëm në shkallën që instrumentet përkatëse të jenë **të aksesueshme për personat e burgosur**. Kështu, në çështjen *Silver kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁰², ku ndalimi i letërkëmbimit të kërkuesit u krye pas direktivave të dhëna drejtorëve të burgjeve, të cilët nuk kishin fuqi ligjore, ndërhyrja në të drejtën e tij për respektimin e korrespondencës u shpall se nuk ishte në përputhje me ligjin dhe si rrjedhim cënoi Nenin 8, para.2.

Gjykata arriti në një konkluzion të ngjashëm në *Niedbala kundër Polonisë*¹⁰³, ku kërkuesi i burgosur u ankua se letra e tij dërguar Avokatit të Popullit ishte kontrolluar dhe vonuar duke cënuar Nenin 8. Në lidhje me faktin nëse ndërhyrja me korrespondencën e të burgosurit ishte në përputhje me ligjin, siç kërkohet nga Neni 8, para.2, Gjykata vërejt problemet e mëposhtme në ligjin përkatës polak:

- kishte mungesa të dispozitave ligjore të cilat mund të shërbenin si bazë ligjore për të parashtruar me efikasitet një ankim kundër censurës kundrejt korrespondencës së personave të burgosur.
- Ligji polak linte shteg rregullisht për censurim të korrespondencës së të burgosurve nga autoritetet që drejtojnë procedimet penale.

99. *Rotaru kundër Rumanisë*, gjykimi i 4 majit 2000, para.57.

100. *Herczegfalvy kundër Austrisë*, gjykimi i 24 shtatorit 1992.

101. *Herczegfalvy kundër Austrisë*, gjykimi i 24 shtatorit 1992, para.91.

102. *Silver kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1983.

103. *Niedbala kundër Polonisë*, gjykimi i 12 korrikut 2000.

- Si rezultat, ligji nuk bënte ndonjë dallim midis kategorive të ndryshme të personave me të cilët mund të kishte korrespondencë i burgosuri dhe rrjedhimisht, korrespondenca me Avokatin e Popullit i nënshtrohej gjithashtu censurës.
- Dispozitat përkatëse nuk kishin parashtruar ndonjë parim për të drejtuar ushtrimin e kësaj censure dhe në veçanti, ata dështuan në specifikimin e mënyrës dhe kuadrit kohor brenda të cilit duhet të hynte në fuqi një censurë e tillë.
- Duke qënë se censura ishte e përhershme, autoritetet nuk ishin të detyruar të merrnin një vendim të arsyeshëm ku të specifikoheshin arsyet mbi të cilat kishte hyrë në fuqi një vendim i tillë¹⁰⁴. Rrjedhimisht, duke pasur parasysh sa më sipër, Gjykata konkludoi se ligji polak nuk ia kishte dalë mbanë të tregonte me qartësi të arsyeshme qëllimin dhe mënyrën e ushtrimit të lirisë së dhënë autoriteteve publike në lidhje me kontrollin e korrespondencës së të burgosurve duke rezultuar kështu në shkelje të Nenit 8, para.2.

2.2.2 A ndjek ndërhyrja një synim legjitim?

Në momentin kur një ndërhyrje del se është në përputhje me ligjin, Gjykata do të vazhdojë, për të shqyrtuar nëse ajo ndjek një synim legjitim

sipas Nenit 8, para.2. Neni 8, para.2 përmban një listë të synimeve mbi të cilat shteti mund të kërkojë të mbështetet në këtë kuadër. Për shembull, Shteti mund të argumentojë se:

- mbledhja dhe ruajtja e informacionit rreth individëve është “në interes të sigurimit kombëtar”;
- kontrollimi i korrespondencës së të burgosurve kërkon të parandalojë “çrregullimet dhe krimin”;
- heqja e fëmijëve nga një shtëpi abuzuese ose mohimi i kujdestarisë së një çifti ose kontaktit, me qëllimin për të mbrojtur “shëndetin apo moralin” ose “të drejtat dhe liritë e të tjerëve” ose
- urdhri i dëbimit ose zhvendosjes i shërben interesave të “mirëqënies ekonomike të vendit”.

I takon përgjegjësisë së Shtetit për të identifikuar objektivin ose objektivat e ndërhyrjes dhe faktin se arsyet për ndërhyrjen e lejueshme janë kaq të gjera – në interes të sigurimit kombëtar për shembull – që do të thotë se Shteti zakonisht mund t’i japë fund një çështjeje të mundshme në mbështetje të ndërhyrjes. Pretendimet e kërkuarit shpesh ishin se arsyeja e dhënë nga Shteti nuk është “reale” për të motivuar ndërhyrjen, megjithëse Gjykata nuk ka pranuar me vullnetin e lirë një pretendim të tillë. Në fakt, Gjykata mund të thuhet se i kushton pak vëmendje synimeve të pretenduara nga Shteti, si bazë për veprimin e tij, dhe shpesh zogëlon synimet e kërkuara – si për shembull

104. *Niedbala kundër Polonisë*, gjykimi i 12 korrikut 2000, para.81.

mbrojtja e shëndetit dhe moralit dhe mbrojtja e të drejtave dhe lirive të të tjerëve – si një e tërë¹⁰⁵. Kështu, në shumicën e çështjeve, Gjykata do të pranojë që Shtetet po **vepronin për një qëllim të duhur** dhe rrallë, ka refuzuar qëllimin legjitim ose synimet e identifikuar, edhe kur kjo mund të kundërshtohet nga kërkuesi.

2.2.3 A është ndërhyrja e nevojshme në një shoqëri demokratike?

Faza finale e testit të Nenit 8 është përcaktimi i faktit nëse ndërhyrja është “e nevojshme në një shoqëri demokratike”.

Cili është kuptimi i “e nevojshme”?

Është qartësisht jo i mjaftueshëm fakti që Shteti kishte disa “arsye” për të marrë masa që do të krijonin ndërhyrje, duke qënë se ajo duhet të jetë “e nevojshme”. Përsa i përket kuptimit të “e nevojshme”, Gjykata shpjegoi në *Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁰⁶ se ndërsa

...nuk do të thotë se është i “pazëvendësueshëm”, ajo nuk ka as fleksibilitetin e shprehjeve të tillë si “e pranueshme”, “e zakonshme”, “e nevojshme”, “e arsyeshme” ose e “duhur”.

Gjykata shqyrtoi më tej në çështjen *Olsson kundër Suedisë*¹⁰⁷, ku u shpreh se

...nacioni i rëndësishëm nënkupton që një ndërhyrje i korrespondon një nevoje sociale imperative dhe në veçanti, qëllimit legjitim të ndjekur.

Gjykata ka refuzuar si rrjedhojë interpretimet strikte ose të gjera të termit “e nevojshme” që në fakt ndjekin një politikë të proporcionalitetit.

Karakteret e një shoqërie demokratike

Mjaft i çuditshëm është fakti që ndoshta Gjykata nuk ka përshkruar me detaje të mëdha se cilat janë karakteristikat e një shoqërie demokratike. Në *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁰⁸ megjithatë, Gjykata foli për tolerancë dhe për lëshime si dy shtylla të një shoqërie demokratike. Në kontekstin e Nenit 8 u theksua rëndësia e shtetit ligjor në një shoqëri demokratike dhe nevoja për të parandaluar ndërhyrjet arbitrare në të drejtat e Konventës. Gjithashtu, sipas Gjykatës, Konventa është hartuar për të ruajtur e nxitur idealet dhe vlerat e një shoqërie demokratike¹⁰⁹. Në përgjithësi, megjithatë, ajo që është e nevojshme në një shoqëri demokratike për qëllimet e Nenit 8 përcaktohet nga referenca me ekuilibrin e përfutur midis të drejtave të individit dhe interesit publik nëpërmjet zbatimit të parimit të proporcionalitetit.

Çfarë përbën parimin e proporcionalitetit?

Në përgjithësi, parimi i proporcionalitetit njih faktin se të drejtat e njeriut nuk janë absolute dhe se **ushtrimi i të drejtave të një individi gjithmonë duhet të kontrollohet nga një interes më i gjërë i publikut**. Ky parim është një mënyrë në të cilën arrihet ky ekuilibër, dhe përdorimi i

105. *Shih Open Door Counseling kundër Irlandës*, gjykimi i 29 tetorit 1992.
106. *Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 dhjetorit 1976.
107. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988.
108. *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 tetorit 1981, para.53.
109. *Soering kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 korrikut 1989, para.87.

tij është tashmë i përhapur gjerësisht në të gjithë aplikimet e Gjykatës në kuadër të Konventës. Gjykata shpesh ka kujtuar se:

I gjithëqëndrueshmëri në të gjithë Konventën është kërkimi për krijimin e një ekuilibri të drejtë midis kërkesave të interesit të përgjithshëm të komunitetit, dhe kushteve të mbrojtjes së të drejtave themelore të individit¹¹⁰.

Si zbatohet parimi i proporcionalitetit në Nenin 8?

Gjykata, ndërsa bën shqyrtimin e saj mbi faktin nëse vendimet vendase janë në pajtim me Nenin 8, zbaton testin e proporcionalitetit, i cili, minimalisht përfshin **balancimin e të drejtave të individit dhe interesave të Shtetit**. Gjykata megjithatë nuk ofron apelimin për vendimet e gjykatave vendase, dhe kështu ajo përmbahet në zëvendësimin e opinionit të saj në baza meritore të çdo çështjeje individuale. **Në fakt, roli i saj është që të shqyrtojë nëse, duke e marrë çështjen si një të tërë, autoritetet kanë pasur “arsye të duhura dhe të mjaftueshme” për të marrë masa të diskutueshme¹¹¹.**

Vendimi nëse ndërhyrja është në proporcion me qëllimin që ajo ndjek është shpesh një **proces kompleks** i cili përfshin marrjen në konsideratë të një sërë faktorësh. Ato përfshijnë interesin që duhet mbrojtur nga ndërhyrja, rëndësinë e ndërhyrjes dhe nevojës shoqërore imperative që Shteti ka si synim të përmbushë.

➤ në lidhje me **interesin që duhet mbrojtur nga**

ndërhyrja për shembull, Gjykata vërejtë në Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar¹¹² se e drejta për gëzimin në mënyrë paqësore të marrëdhënieve seksuale kërkonte “veçanërisht vëmendje të lartë” për të justifikuar ndërhyrjen në të. Disa të drejtave kështu në mënyrë të pashmangshme do tu jepet më shumë rëndësi së të tjerat, duke i bërë ndërhyrjet në to mjaft të vështira për tu identifikuar.

➤ Përsa i përket **natyrës së ndërhyrjes** është e qartë se sa më e largët dhe e rëndë të jetë ndërhyrja, aq më të forta do të jenë arsyet për ta justifikuar atë. Arsyet më të rënda duhet të justifikojnë një ndërhyrje me kontakt midis një prindi dhe një fëmije në kujdes të tij, dhe më pas për shembull, edhe kufizimin për një ndërhyrje të tillë.

➤ **Nevoja shoqërore imperative** e dhënë nga ndërhyrja gjithashtu do të kërkojë marrje në konsideratë mjaft seriozisht, dhe, masat e përdorura për të mbrojtur sigurinë kombëtare mund të jenë më të lehta për tu justifikuar se ato që kërkojnë të mbrojnë moralin për shembull. Vlen për të përmendur gjithashtu se karakteri i shoqërisë demokratike është i duhuri për ushtrimin e të drejtave, siç është i dukshëm nga theksimi i vazhdueshëm nga ana e Gjykatës mbi sigurimin e mbrojtjes me qëllim ruajtjen e individit nga përdorimi arbitrar i pushtetit të shtetit.

110. Soering kundër Mbretërisë së Bashkuar, gjykimi i 7 korrikut 1989.

111. Olsson kundër Suedisë, gjykimi i 24 marsit 1988.

112. Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar, gjykimi i 22 tetorit 1981.

Liria e vlerësimit

Është i qartë fakti se Gjykata i jep Shtetit liri vlerësimi kur merr vendime nëse një ndërhyrje me një të drejtë të Nenit 8 justifikohet sipas paragrafit 2 të kësaj dispozite. Liria e vlerësimit që i jepet autoriteteve kompetente vendase do të variojë **në bazë të rrethanave, subjektit të çështjes dhe historikut të saj**. Ajo ka identifikuar tashmë se faktorët që duhen marrë parasysh në përcaktimin e qëllimit të lirisë së vlerësimit në këtë fushë përfshijnë ekzistencën e arsyeve të përbashkëta ndërmjet ligjeve të Shteteve Kontraktuese; ndryshueshmërinë e fushës që merret në konsideratë dhe ndryshueshmërinë në zakonet, politikat dhe praktikatat midis Shteteve Kontraktuese¹¹³.

Si rregull atëherë qëllimi i lirisë së vlerësimit do të ndryshojë sipas kontekstit. Për shembull, është konsideruar se është **veçanërisht e gjerë në fusha të tilla si mbrojtja e fëmijëve**. Në këtë rast Gjykata ka njohur faktin se ka ndryshueshmëri në mënyrat e trajtimit të përkujdesit të fëmijëve dhe ndërhyrjes së shtetit në familje ndërmjet Shteteve Kontraktuese dhe e merr këtë parasysh kur shqyrton çështje të tilla në bazë të Konventës duke i lënë Shteteve një masë lirie kur veprojnë në këtë fushë.

Gjithashtu, Gjykata ka njohur edhe faktin se **për shkak të afërsisë së çështjeve të ndjeshme dhe komplekse për të cilat merren vendime në shkallë kombëtare, autoritetet vendase**

kanë një pozicion më të favorizuar për të bërë një vlerësim të rrethanave të çdo rasti dhe për të përcaktuar kohëzgjatjen më të duhur të hapave që duhen ndërmarrë. Në raste të rralla për shembull, autoritetet vendase përfitojnë nga kontakti i drejtpërdrejtë me personat e interesuar në fazën fillestare kur masat e përkujdesit parashikohen të merren menjëherë pas zbatimit të tyre¹¹⁴. Si rezultat, Shteti gëzon një shkallë lirie në lidhje me mënyrën në të cilën respektohet jeta private dhe e familjes në bazë të Nenit 8, dhe kjo reflektohet në mënyrën sesi bëhet vlerësimi i ekuilibrit të vendosur ndërmjet ndërhyrjes dhe qëllimit të tij.

113. Shih më sipër.

114. Olsson (Nr.2) kundër Suedisë, gjykimi i 30 tetorit 1992.

Pjesa II: Ligji substantiv

Pjesa e dytë e këtij udhëzuesi jep në detaje precedentin substantiv të Komisionit dhe Gjykatës së të Drejtave të Njeriut në bazë të katër të drejtave të mbrojtura nga Neni 8 – të drejtën për respektimin e jetës private dhe familjare, vendbanesën dhe korrespondencën. Ndërsa qëllimi është që të përshkruhet fakti nëse masa dhe aktivitete të caktuara janë në pajtim me Nenin 8, duke qënë se jo çdo çështje është trajtuar nga organet e Konventës, kjo analizë nuk mund të jetë e plotë. Rregullat e përgjithshëm të krijuara nga Gjykata në precedentin e saj dhe të parashtruara në diskutimin që vijon duhet të zbatohen siç duhet.

Jeta private

Precedenti mbi të drejtën për respektimin e jetës private mbulon një gamë të gjerë fushash duke përfshirë mbledhjen dhe ruajtjen e informacionit, ligjërimin e emrave dhe çështjet e integritetit moral dhe fizik. Çështjet në lidhje me korrespondencën që mbivendosen me jetën private shqyrtohen në një pjesë të veçantë në fund të broshurës.

115. Aplik.Nr.5877/72, 12 tetor 1972.

116. *Friedl kundër Austrisë*, Rap. Kom. 19 maj 1994, f.20.

Mbledhja dhe ruajtja e informacionit personal

Shkalla në të cilën një Shtet mund të mbledhë, ruajë e përdorë një informacion personal mbi një individ pa pëlqimin e tij do të varet nga pajtueshmëria me Nenin 8. Masa të tilla zakonisht varen nga dy kategori: informacioni i mbledhur dhe ruajtur nga policia në parandalimin dhe zbulimin e krimit, dhe arkivat e ruajtura nga shërbimet e sigurimit për mbrojtjen e sigurisë kombëtare.

Çfarë lloj informacioni mund të mbledhet dhe ruhet nga policia?

Fotografitë

Fakti nëse bërja e fotografive nga policia rezulton në ndërhyrje në jetën private të një individi do të varet nëse kjo ka lidhje me çështje private apo ngjarje publike, dhe nëse materiali i përfutur ishte marrë për një përdorim të kufizuar, apo për ta bërë të disponueshëm në publikun e gjerë¹¹⁵. Në çështjen *Friedl kundër Austrisë*¹¹⁶, u shqyrtua fakti që autoritetet policore të Vienës bënë fotografi gjatë zhvillimit dhe mbylljes së një demonstrate në të cilën kërkuesi kishte marrë pjesë. Më pas, policia përcaktoi identitetin e kërkuesit, regjistroi këto të dhëna personale dhe i ruajti ato në një dosje administrative që kishte të bënte me ngjarjen. Megjithatë, Komisioni nuk

vërtetoi se kjo përbënte një ndërhyrje në të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe parashtroi tre arsye për vendimin e tij si më poshtë:

- nuk kishte pasur asnjë **ndërhyrje në “rrethin e brendshëm”** të jetës private të kërkuesit, në sensin që autoritetet nuk kishin hyrë në shtëpinë e tij dhe bërë fotografitë atje;
- fotografitë kishin lidhje me një **ngjarje publike**, përkatësisht një manifestim të disa personave në një vend publik në të cilin kërkuesi kishte marrë pjesë me vullnetin e tij të lirë;
- fotografitë ishin bërë vetëm për qëllime të dokumentimit të karakterit të manifestimit dhe sjelljes së pjesëmarrësve në të **duke marrë parasysh sigurimin e procedimeve të hetimeve për shkelje të tilla të ngjashme.**

Megjithatë, në nxjerrjen e konkluzionit të tij përfundimtar, Komisioni i bashkëngjiti peshë të madhe faktit që Qeveria kishte siguruar që

Personave individualë në fotot e bëra t' u ruhej anonimiti në sensin që asnjë emër nuk u shënua, të dhënat personale të dokumentuara dhe fotografitë nuk u futën në një sistem procesi të dhënash dhe nuk u ndërmorr asnjë veprim për të identifikuar personat e fotografuar në atë rast me anë të procesimit të të dhënave.

Dosjet personale në lidhje me çështje të mëparshme penale

Komisioni kishte shpallur që **ndërhyrja**

në jetën private të një individi shkaktuar nga mbajtja e arkivave në lidhje me çështje penale të së kaluarës është relativisht e pakët dhe si rrjedhojë, mund të konsiderohet si e nevojshme në një shoqëri moderne demokratike për parandalimin e krimit¹¹⁷. Në *Friedl kundër Austrisë*, autoritetet krijuan identikitin e kërkuesit me qëllim që të procedonin atë për shkelje në rrugë, megjithëse procedimi nuk u ndoq në bazë të natyrës së parëndësishme të shkeljeve. Sipas Komisionit, nuk ishte me vend që informacioni i përfutur ishte **ruajtur vetëm në dosjet e përgjithshme administrative** ku ishin dokumentuar ngjarjet në fjalë, dhe që nuk ishte **futur në sistemin e procesimit të të dhënave**. Kur është e vërtetë e kundërta, atëherë përputhshmëria e ndërhyrjes me Nenin 8 do të duhej të rishikohej.

Informacioni në lidhje me aktivitete terroriste

Informacioni që policia ligjërish mund të mbajë në arkivat e saj përfshin si ato të shkeljeve në të kaluarën, ashtu edhe informacionin e përfutur në hetime, ku nuk është parashtruar ndonjë procedim dhe ku nuk ka pasur dyshime të arsyeshme kundër individit në fjalë përse i përket ndonjë kundravajtjeje specifike. Kjo e fundit është specifikisht e lejueshme kur **marrja në konsideratë specifikisht, si për shembull lufta kundër terrorizmit të organizuar, mund të**

117. Aplik.Nr.1307/61, 4 tetor 1962, Përmbledhja 9, f.53.

justifikojë ruajtjen e materialit në fjalë.

- Në çështjen *McVeigh kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹¹⁸, kërkuesit u pyetën, u kontrolluan, iu morën shenjat e gishtërinjve dhe u fotografuan në bazë të legjislacionit kundër terrorizmit. Ata argumentuan se mbajtja e mëpasshme e të dhënave përkatëse përbënte një ndërhyrje në jetën e tyre private. Megjithatë, Komisioni pranoi faktin që **informacioni ishte i përshtatshëm për qëllime sekrete**, dhe se kishte një nevojë shoqërore imperative për të luftuar terrorizmin që e tejkalon atë që konsiderohet si shkelje e pakonsiderueshme e të drejtave të kërkuesve.
- Në *Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹¹⁹, regjistrimi i detajeve personale të kërkuesit dhe fotografive me arrestimin e tij u konsideruan se ishin brenda detyrimeve ligjore të procesit të hetimit të krimit terrorist. Sipas Gjykatës, asnjë nga të dhënat personale të regjistruara nuk janë dukur si të papërshtatshme për arrestimin e tij dhe procedurën e marrjes në pyetje. Kjo çështje sygjeron se Gjykata do të kontrollojë **natyrën dhe shtrirjen e informacionit të marrë që policia dhe forcat e sigurimit që regjistrojnë**, e që i nënshtrohen një lirie të gjerë vlerësimi, që normalisht zbatohet në çështje të tilla.

118. *McVeigh, O'Neil dhe Evans kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 18 mars 1981, DR 24, f.15.

119. *Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 28 tetorit 1994.

120. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987, para.59.

121. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987, para.60.

122. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987.

Mbledhja e informacionit personal me qëllim mbrojtjen e sigurisë kombëtare

Gjykata ka pranuar që, me qëllim që të mbrojnë sigurinë kombëtare, Shtetet duhet të kenë ligje që i japin autoriteteve pushtetin për të mbledhur e ruajtur informacion në regjistra që nuk janë të disponueshëm për publikun¹²⁰. Gjithashtu, është e pranueshme që autoritetet duhet të jenë në gjendje që të përdorin këtë informacion kur bëjnë vlerësimin e përshtatshmërisë së kandidatëve për tu punësuar në pozicione që janë të rëndësishme për sigurinë kombëtare. Është përgjegjësia e Shtetit që të identifikojë ato kushte të veçanta dhe punët specifike. Megjithatë, në çështje të tilla Gjykata ka thënë se duhet të përmbushet fakti që ekzistojnë **garanci të përshtatshme e efektive kundrejt abuzimit**. Këto janë të nevojshme, thotë ajo, kur merret parasysh rreziku i “një sistemi mbikqyrjeje të fshehtë për mbrojtjen e sigurisë kombëtare që mund të dëmtojë ose madje edhe shkatërrojë demokracinë kur ka qëllimin për ta mbrojtur atë¹²¹”. Shtetet duhet të kenë një sistem të krijuar e të përshtatshëm garancish me të cilat do të ofrohen **standartet minimale të mbrojtjes me qëllim parandalimin e abuzimit të pushtetit nga Shteti** dhe cënimit të të drejtave të Nenit 8.

Cilat garanci procedurale kërkohen për të mbrojtur të drejtat e një individi?

Në çështjen *Leander kundër Suedisë*¹²², Gjykata diskutoi në detaje karakterin e garancive procedurale të nevojshme për të mbrojtur të drejtat e një individi sipas Nenit 8. Kërkuesit i ishte ndaluar që të përfitonte punësim të përhershëm dhe u pushua nga puna për shkak të disa informatave sekrete të cilat autoritetet besonin se e bënin atë një potencial rreziku për sigurinë. Ai u ankua se si ruajtja, edhe shpërndarja e këtij informacioni, bashkë me një refuzim për ti dhënë atij një mundësi për ta refuzuar atë, kishin çenuar të drejtën e tij për të respektuar jetën private siç garantohet nga Neni 8, para. 1.

Ndërsa Gjykata ra dakort për faktin se sistemi i kontrollit për personelin përbënte një ndërhyrje në jetën private të kërkuesit, ajo vijoi duke konstatuar se ishte i nevojshëm në një shoqëri demokratike përsa i përket garancive që janë në dispozicion për të mbrojtur të drejtat e kërkuesit nga abuzimi.

Nga lista me dymbëdhjetë garanci për të cilat qeveria suedeze besonte se siguronin mbrojtjen e duhur kundrejt abuzimit, Gjykata i bashkëngjiti rëndësi një numër dispozitash që ishin hartuar për të reduktuar efektet e procedurës së kontrollit të personelit në një minimum të pashmangshëm. Ato ishin si më poshtë:

- megjithëse Bordi Kombëtar i Policisë gëzonte

lirinë përse i përket llojit të informacionit që duhej futur në regjistra, kjo u rregullua me ligj dhe u kufizua me anë të udhëzimeve të nxjerra nga qeveria;

- futja e informacionit në regjistrin e policisë sekrete iu nënshtrua kërkesave që informacioni të ishte i nevojshëm për shërbimin special të policisë dhe të kishte si qëllim parandalimin ose zbulimin “e shkeljeve kundër sigurisë kombëtare”;
- ligji përkatës u duk se përmbante dispozita të qarta dhe të detajuara përsa i përket faktit se çfarë lloj informacioni mund të shpërmdahej, kujt autoriteteve mund tu komunikohet informacioni, rrethanat në të cilat një komunikim i tillë mund të ndodhë dhe procedura që duhet ndjekur nga Bordi Kombëtar i Policisë kur merren vendime për të shpërndarë informacion;
- pëfundimisht, përdorimi i informacionit që ndodhet në regjistrat e policisë sekrete në fushat jashtë kontrollit të personelit u kufizua, për çështje praktike, në çështje të procedimeve publike dhe ato që kishin lidhje me marrjen e nënshtetësisë suedeze¹²³.

Në *Leander kundër Suedisë*, Gjykata i bashkëngjiti mjaft rëndësi faktit që **mbikqyrja e zbatimit të duhur të sistemit iu besua si Parlamentit, ashtu edhe institucioneve të pavarura**, si për shembull Ministrisë së Drejtësisë, Avokatit të Popullit dhe Komitetit Parlamentar mbi Drejtësinë¹²⁴.

123. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987, para.62.

124. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987, para.65.

Gjithashtu, përsa i përket punës së Bordit Kombëtar të Policisë, Gjykata konsideroi të rëndësishëm faktin që anëtarët parlamentarë të Bordit

Marrin pjesë në të gjitha marrjet e vendimeve që kanë lidhje apo jo me informacione që u duhen shpërndarë autoriteteve që i kërkojnë ato. Në veçanti, secili prej tyre ka të drejtën e vetos, ushtrimi i të cilës automatikisht parandalon Bordin për tu marrë me shpërndarjen e informacionit. Në raste të tilla, mund të merret një vendim për shpërndarje vetëm nga vetë qeveria, dhe më pas, vetëm nëse çështja i është referuar atyre nga Komisioneri i Bordit ose me kërkesë të një prej parlamentarëve. Ky kontroll i drejtpërdrejtë dhe i rregullt mbi aspektet më të rëndësishme të regjistrimit – shpërndarjes së informacionit – siguron garanci më të mëdha kundrejt abuzimit¹²⁵.

Garancitë e sistemit të kontrollit të personelit suedez, të marra së bashku, ishin të mjaftueshme për të përmbushur kushtet e Nenit 8, para.2 në këtë çështje. Në përgjithësi, Gjykata do të konsiderojë çështjet meritore një nga një individualisht dhe do të përmbahet për të bërë referenca për sistemet aktuale në juridiksione të tjera. Roli i saj si rrjedhojë është që të përcaktojë nëse sistemi në shqyrtim për çështjen aktuale tejkalon kufizimet e vendosura nga garancitë e Konventës, dhe nëse arrin një kompromis midis kërkesave të mbrojtjes së shoqërisë demokratike dhe të drejtave të individit.

125. *Leander kundër Suedisë*, gjykimi i 26 marsit 1987, para.65.

126. *Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 korrikut 1989.

Aksesi ndaj të dhënave personale të ruajtura nga Shteti

Shpesh është më shumë pamundësia e individit për të aksesuar informacion që mbahet nga Shteti mbi atë që është subjekt i ankimit, sesa fakti që të dhëna të tilla mbahen nga arkivat e Shtetit. Në Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar¹²⁶, kërkuesi, i cili ishte çuar në qendër përkujdesi në moshë shumë të re dhe qëndroi aty derisa arriti moshën madhore, dëshëronte të kishte akses për të gjithë dosjen që kishte lidhje me kohën që ai kishte kaluar nën kujdesin e Shtetit. Në kontrast me çështjen Leander, kërkuesi në Gaskin nuk u ankua rreth faktit se ishte mbledhur dhe ruajtur informacion rreth tij. Në fakt ai sfidoi pamundësinë për të dhënë atij akses ndaj atij informacioni duke e konsideruar si dështim për të respektuar jetën e tij private sipas Nenit 8. Gjykata nuk pati vështirësi në marrjen e vendimit se informacioni që përmbante dosja i përkiste jetës private dhe familjare së kërkuesit, mungesa e aksesit të të cilit tërhoqi vëmendjen e Nenit 8. Më pas ajo vijoi për të konsideruar nëse ishte vendosur një ekuilibër i drejtë midis interesit të përgjithshëm të komunitetit – në mbajtjen e sistemit konfidencial të regjistrave të shërbimeve sociale – dhe interesave të individit – në aksesimin ndaj informacionit që kishte të bënte me jetën e tij private. Në lidhje me këtë të fundit, Gjykata vërejtë se personat si kërkuesi kanë një “interes jetik” në marrjen e informacionit që është i nevojshëm për

tu ditur dhe për të kuptuar fëmijërinë e tyre dhe zhvillimet e hershme. Në lidhje me interesin e përgjithshëm megjithatë, Gjykata vërejtë lidhjen e rëndësishme që ekziston midis marrjes së informacionit objektiv dhe të besueshëm dhe ruajtjes së një sistemi konfidencial të regjistrave publik. Si rezultat, ajo u shpreh se një sistem i cili akseson regjistrat që janë në varësi të pëlqimit të kontribuesit është në pajtim, të paktën në parim, me Nenin 8. Megjithatë, lindin vështirësi në lidhje me sigurimin e interesave të individit që kërkon aksesimin ndaj arkivave që kanë të bëjnë me jetën e tij private dhe familjare, kur kontribuesi i informacionit ose nuk është i disponueshëm, ose refuzon pa vend dhënien e pëlqimit të tij. Sipas Gjykatës, një sistem i tillë do të jetë i pajtueshëm me parimin e proporcionalitetit vetëm nëse

siguron që një autoritet i pavarur të vendosë përfundimisht nëse aksesimi duhet dhënë për çështjet kur kontribuesi nuk përgjigjet ose nuk jep pëlqimin e vet¹²⁷.

Kur nuk ekziston një procedurë e tillë, atëherë do të ketë shkelje të Nenit 8.

Zbulimi i të dhënave personale palëve të treta ose publikut

Mbrojtja e të dhënave personale është e një rëndësie themelore për gëzimin e jetës private dhe familjare nga një individ, dhe si rezultat, zbulimi i tyre ndaj palëve të treta ose publikut do

të përbëjë një ndërhyrje në jetën private që është më e vështirë për tu justifikuar se thjesht ruajtja e informacionit. Në përgjithësi, **interesi publik në zbulimin e informacionit duhet të jenë më i madh se e drejta e individit për jetë private**, duke pasur parasysh qëllimin e ndjekur dhe garancitë që rrethojnë përdorimin e tij.

Zbulimi gjatë hetimit dhe procedimit të një krimi

Në *Doorson kundër Hollandës*¹²⁸, Komisioni duhet të merrte në konsideratë nëse ndërhyrja në jetën private e shkaktuar nga tregimi i fotografisë së kërkuesit në dosjet e policisë palëve të treta ishte e justifikueshme sipas Nenit 8, para.2. Ai u shpreh se ndërhyrja, që kishte si synim parandalimin e krimit, ishte në proporcion me atë synim për arsyet e mëposhtme:

- fotografia u përdor vetëm për hetim;
- ajo nuk ishte përgjithësisht e disponueshme për publikun; dhe
- ishte bërë ligjrisht nga policia gjatë një arrestimi të mëparshëm, dhe kështu në mënyrë të tillë që nuk ndërhynte në jetën e tij private.

Zbulimi i informacionit nga policia për shtypin

Zbulimi i detajeve të arrestimit nga policia

127. *Gaskin kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 7 korrikut 1989, para.49.

128. *Doorson kundër Hollandës*, 29 nëntor 1993, DR 75, f.231.

për shtypin mund të jetë problematik në varësi të rrethanave të çështjes. Në 1995 një aplikant u ankua se detajet që u shfaqën në shtyp pas arrestimit të tij mbi dyshimin për ngacmim ndaj një djali, që i referoheshin konfiskimit nga ana e policisë në shtëpinë e tij të sasive të mëdha pornografish për fëmijë, cënuan të drejtën e tij për respektimin e jetës private. Ai u ankua se policia i kishte dhënë detaje jo të sakta shtypit, bashkë me detajet që do të mundësonin personat e lagjes së tij që ta njihnin atë. Komisioni u shpreh se duke prezumuar se kjo përbënte një ndërhyrje, ajo justifikohet duke qënë se ishte një **përmbledhje faktike e ngjarjeve** që ndiqnin qëllimin legjitim të informimit të publikut për çështjet e interesit të përgjithshëm.

Zbulimi i të dhënave mjekësore dhe konfidencialitetit

Sipas Gjykatës, është një **parim jetësor në sistemet ligjore të Palëve Kontraktuese të Konventës që konfidencialiteti mbi të dhënat shëndetësore të respektohet**¹²⁹. Rëndësia e tij ka lidhje jo vetëm me të drejtën e individit për jetë private, por gjithashtu edhe konfidencën e tij/saj në profesionin e mjekut dhe shërbimet shëndetësore në përgjithësi.

Rrjedhimisht, duke mos mundur të mbrohet ky konfidencialitet, kjo mund të çojë që ata që kanë nevojë për asistencë mjekësore të mos jepnin informacion personal që do të ishte i nevojshëm

për marrjen e trajtimit të duhur, madje edhe kur kërkojnë një asistencë të tillë për raste të lehta. Kjo gjë, tha Gjykata, nuk do të rrezikonte shëndetin e tyre në rastin e fundit, por kur bëhet fjalë për sëmundje ngjithëse, kjo do të rrezikonte shëndetin e komunitetit.

Në cilat rrethana mund të zbulohen të dhënat mjekësore?

Në *Z kundër Finlandës*¹³⁰, aplikantja u ankua se detajet e saj mjekësore, ku përfshihej statusi i HIV-it, ishin zbuluar për qëllime të procesit gjyqësor penal duke cënuar të drejtën e saj për respektimin e jetës private sipas Nenit 8. Përgjigjia e Gjykatës ishte duke konstatuar se

*Duke u bazuar në natyrën mjaft të ndjeshme e intime të informacionit në lidhje me statusin e HIV-it të një personi, cilado masë që ndërmerr Shteti për të detyruar dhënien ose zbulimin e një informacioni të tillë pa pëlqimin e pacientit, kërkon hetim më të kujdesshëm nga ana e Gjykatës, ashtu si edhe garancitë e hartuara për të siguruar një mbrojtje efikase*¹³¹.

Gjykata pranoi gjithashtu se **interesat e një pacienti dhe komunitetit si një i tërë në mbrojtjen e konfidencialitetit të të dhënave mjekësore mund të jenë më të larta se interesi në hetimin dhe procedimin e krimit** duke përfshirë edhe në publicitetin e procedimeve gjyqësore. Çdo çështje, si pasojë duhet të konsiderohet në baza meritore dhe duhet të merret parasysh liria

129. *Z kundër Finlandës*, gjykimi i 25 shkurtit 1997.

130. *Z kundër Finlandës*, gjykimi i 25 shkurtit 1997.

131. *Z kundër Finlandës*, gjykimi i 25 shkurtit 1997, para.96.

e vlerësimit që gëzon Shteti në një fushë të tillë.

Konkluzioni i Gjykatës në *Z kundër Finlandës*, ishte se zbulimi i të dhënave mjekësore të dëshmitares ishte i “nevojshëm” brenda kuptimit të Nenit 8, para.2, për qëllimet e procesit gjyqësor. Megjithatë, Gjykata vijoi se **publikimi i emrit të dëshmitares dhe statusit të HIV-it në gjyqin e gjykatës së apelit nuk justifikohet** si i nevojshëm për arritjen e ndonjë qëllimi legjitim. Ishte cënuar Neni 8 i Konventës gjithashtu edhe nga fakti se dosjet penale që përmbanin detaje të të dhënave mjekësore të aplikantes (statusi i HIV-it) do të mund të bëheshin publike brenda 10 vjetësh, ndërsa ajo mund të ishte ende gjallë.

Zbulimi i të dhënave mjekësore një kompanie sigurimesh

Në *MS kundër Suedisë*¹³² Gjykata zbuloi se ishte legjitim që institucionet mjekësore të Shtetit ti kalonin autoriteteve të sigurimeve shoqërore detaje të historikut mjekësor të kërkuesit për përfitimet në fjalë. Masa ishte proporcionale duke qënë se detajet e zbuluara ishin të lidhura me pretendimin në fjalë, dhe se kishte një detyrim konfidencialiteti, kështu stafi u dënua me detyrime civile dhe/ose penale për abuzim pushteti.

Emrat

Metoda e ndjekur nga Gjykata

Megjithëse çështjet në lidhje me ligjshmërinë e emrave personalë i përkasin qëllimit të jetës private dhe familjare sipas Nenit 8, fakti që Gjykata asnjëherë nuk ka gjetur ndonjë shkelje të kësaj dispozite në fushën në fjalë, sygjeron që ky nuk është një aspekt ku mund ti kushtohet rëndësi e madhe. Në instancën e parë, duke qënë se kanë pak gjëra të përbashkëta, Shteteve Kontraktuese u jepet një liri e gjerë vlerësimi nga Gjykata për sa i përket kufizimeve për ndryshimet dhe zgjedhjet e emrave të lejueshëm. Gjithashtu, Gjykata u shpreh se ekzistojnë **konsiderime të pranura të interesit publik që mund të përdoren për të justifikuar ligjshmërinë e kufizimeve mbi ndryshimet e emrave dhe zgjedhjet për to**. Ato përfshijnë:

- rëndësinë që i jepet qëndrueshmërisë së emrave të familjes;
- regjistrimin e duhur të popullatës;
- garancitë për sa i përket mjeteve të identifikimit personal; dhe
- lidhjen e mbartësve të një emri të caktuar në një familje të dhënë.

Megjithatë, megjithëse kufizime të tilla janë konsideruar si të pajtueshme me respektimin e jetës private, zbatimi i rregullave të ndryshëm për

132. *MS kundër Suedisë*, gjykimi i 27 gushtit 1997.

burrat dhe gratë mbi martesën është konsideruar se rezulton në diskriminim duke cënuar Nenin 14 së bashku me Nenin 8¹³³.

Ndryshimi i mbiemrave

Në *Sterjna kundër Finlandës*, kërkuesi finlandez u ankua se pamundësia e tij, në bazë të ligjit finlandez, për të ndryshuar mbiemrin e tij, çenonte Nenin 8. Në veçanti, ai pretendoi se mbiemri i tij shkaktonte probleme duke qënë se ishte mbiemër suedez dhe kishte tendencë që të shprehej gabim nga finlandez folësit duke shkaktuar vonesa në postë dhe duke i dhënë shkak vënies së një nofke. Megjithatë, Gjykata nuk u bind për faktin se ekzistonte ndonjë bezdisje ose veçanti në emrin e tij, duke vërejtur se shumë emra japin shkas për vënien e nofkave dhe shtrëmbërime të tyre.

Regjistrimi i emrave

Në *Guillot kundër Francës* Gjykata konstatoi se ishte në pajtim me Nenin 8 ndalimi i regjistrimit të një foshnjeje me emrin “Fleur de Marie”. Ajo u ndikua në vendimin e saj nga fakti se fëmija mund ta përdorte emrin në jetën e përditshme apo për dokumenta zyrtarë, dhe zbuloi gjithashtu se “komplikimet” që mund të lindin nëse ajo përdor një emër për qëllime zyrtare dhe një emër tjetër në shoqëri, ishin të pamjaftueshme për të ngritur çështje të ndërhyrjes si me jetën private, ashtu edhe me atë

familjare.

Integriteti fizik dhe moral

Kur janë të nevojshme detyrimet pozitive për të qenë në përputhje me Nenin 8?

Është përcaktuar qartë që Shteti mund të ketë ndonjë detyrim pozitiv për të mbrojtur personat nga shkeljet mbi integritetin e tyre fizik dhe moral. *X&Y kundër Hollandës*¹³⁴, kishte të bënte me mungesën e kapacitetit ligjor të një vajze 16 vjeçare me aftësi të kufizuara për të apeluar kundër vendimit të prokurorit publik për të mos ndjekur akuza penale kundër përdhunuesit të saj të pretenduar. Ajo pretendoi se kjo dhunonte të drejtën e saj sipas Nenit 8 dhe në përgjigje të kësaj, Gjykata u shpreh se detyrimet pozitive mund të lindnin ku do ti kërkohej një Shteti të miratonte masa edhe në sferën e marrëdhëniet e individëve ndërmjet njëri tjetrit. Mbi faktet e X dhe Y, **rregullimet e të drejtës civile u shpallën se ofronin mbrojtje të mjaftueshme duke pasur parasysh natyrën e rëndë dhe të dhunshme të dëshmisë së kriminit**. Gjithashtu, një rrugëdalje në të drejtën penale do të nënkuptonte që nuk i i siguronte ndonjë mbrojtje, dhe si rezultat Shteti doli se kishte dështuar në përpjekjet për të përmbushur detyrimin e tij pozitiv për të mbrojtur të drejtën e saj për integritet fizik, duke

133. *Burghartz kundër Zvicrës*, gjykimi i 22 shkurtit 1994.

134. *X dhe Y kundër Hollandës*, gjykimi i 26 marsit 1985.

rezultuar në shkelje të Nenit 8¹³⁵.

Kur përbën shkelje të Nenit 8 trajtimi mjekësor?

Shumica e ndërhyrjeve mjekësore që përbëjnë një ndërhyrje në integritetin fizik si pjesë e jetës private, do të justifikohen përsa i përket nevojës për të mbrojtur shëndetin dhe të drejtat e komunitetit të gjerë ose të individit që trajtohet. Për shembull, konsiderimi i faktit nëse **administrimi i detyrueshëm i ushqimit** në *Herczegfalvy kundër Austrisë*¹³⁶ doli se ishte në pajtim me respektimin e jetës private të kërkuesit sepse, në bazë të parimeve të psikiatrisë të pranuar gjerësisht atë kohë, nevoja e trajtimit mjekësor e justifikonte trajtimin.

A janë në pajtim me respektimin e jetës private kontrollet trupore?

Kontrollet me zhveshje personi, duke përfshirë ekzamiminet rektale, të kryera për arsye sigurimi, nuk konsiderohen se janë të pajtueshme me Nenin 8, megjithëse masa të tilla normalisht përbëjnë ndërhyrje në respektimin e jetës private. Megjithatë, ndërhyrje të këtij lloji zakonisht justifikohen **duke pasur parasysh kushtet e arsyeshme e të zakonshme të burgimit**, në të cilat masat më të gjera të ndërhyrjes do të mund të justifikohen për personat në lirim për të ndjekur synimet e parandalimit të krimit

dhe çrregullimeve. Në *McFeely kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹³⁷, për shembull, **kontrollet e shpeshta me zhveshje personi dolën se ishin të nevojshme nga kushtet e jashtëzakonshme të sigurimit të burgut të Maze-s** në Irlandën Veriore, ku eksperiencia tregoi se ishin trafikuar objekte të rrezikshme. Komisioni shpalli se ndërsa rrethanat ishin personalisht poshtëruese, ato nuk ishin **qëllimisht turpëruese**, veçanërisht duke pasur parasysh mungesën e kontaktit fizik dhe prezencën e një oficeri të tretë për të shmangur abuzimin.

A është penalizimi i homoseksualëve në përputhje me Nenin 8?

*Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹³⁸, përcaktoi parimin e rëndësishëm që sjellja seksuale në jetë private, që përbën një element jetësor të sferës personale të një individi, nuk mund të ndalohej thjesht sepse mund të shqetësojë apo ofendojë të tjerët. Në një aspekt të tillë intim të jetës private, duhet të ekzistojnë **veçanërisht arsye serioze përpara se ndërhyrjet të mund të justifikohen**. Gjykata nënvizoi në këtë kontekst dy nga shtyllat e një shoqërie demokratike: tolerancën dhe mendjegjerësinë. Në *Dudgeon*, si rrjedhojë, ajo u shpreh se penalizimi i sjelljes homoseksuale ndërmjet çifteve meshkuj përbënte një ndërhyrje të pajustificueshme me jetën private të kërkuesit.

Në *Norris kundër Irlandës*¹³⁹, Gjykata arriti

135. Shih më sipër.

136. *Herczegfalvy kundër Austrisë*, gjykimi i 24 shtatorit 1992.

137. Aplik. Nr.8317/78, *McFeely kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 15 maj 1980.

138. *Dudgeon kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 tetorit 1981.

139. *Norris kundër Irlandës*, gjykimi i 26 tetorit 1988.

në njëjtin konkluzion në lidhje me ligjin irlandez që penalizoi sjelljen homoseksuale dhe refuzoi pretendimin se Shtetet duhet të gëzojnë liri të gjerë përsa i përket mbrojtjes së moralit në një shoqëri të caktuar. Megjithatë, u shpreh se **liria e vlerësimit i lihet Shteteve Kontraktuese përsa i përket garancive të duhura** duke përfshirë moshën e të riut që kishte rënë dakort.

A mund të ligjërohet ndonjëherë sjellja seksuale në jetë private?

Shkalla në të cilën mund të ligjërohet sjellja seksuale në jetë private është shqyrtuar kohët e fundit nga Gjykata. Kërkuesit në *Laskey, Jaggard&Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁴⁰, u proceduan sepse ishin përfshirë në aktivitete sadomazokizmi në grup, gjë për të cilën ata argumentuan se ishte shkelur e drejta e tyre për jetën private sipas Nenit 8. Megjithëse Gjykata bëri pyetjen nëse veprime të tilla mund të konsideroheshin si një aspekt i jetës private në bazë të kësaj dispozite, nuk ishte e nevojshme për të që të vendoste mbi çështjen, duke qënë se në çdo rast **procedimi i akteve të tilla si dhuna dhe plagosja, panvarësisht nga rënia dakort e viktimave të rritura, ishte e justifikuar për qëllimin e mbrojtjes së shëndetit**, duke marrë parasysh natyrën ekstreme të akteve në fjalë.

Megjithatë, në *ADT kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁴¹, Gjykata konsideroi faktin nëse procedimi i kërkuesit për regjistrimin e

aktiviteteve të tij seksuale në kasetë videoje përbënte një ndërhyrje të pajustificuar në të drejtën për respektimin e jetës së tij private. Ndërsa Gjykata ra dakort që, në një pikë, aktivitetet seksuale mund të kryhen në mënyrë të tillë që ndërhyrja e shtetit të mund të justifikohet, ajo vijoi duke u shprehur se kjo nuk i takonte kësaj çështjeje.

Në veçanti, ishte i dukshëm fakti se kërkuesi ishte përfshirë në aktivitete seksuale me një numër të kufizuar miqsh në rrethana në të cilat mund të krijoheshin situatë e tillë që edhe të tjerë ta merrnin vesh se çfarë po ndodhte. Panvarësisht nga fakti se aktivitetet ishin regjistruar në video kasetë, Gjykata u shpreh se kërkuesi ishte proceduar nga vetë aktivitetet dhe jo për faktin e regjistrimit ose për ndonjë risk të bërjes së saj publike. **Aktivitetet si rrjedhojë ishin thjesht “private”** që nënkuptonin se këtu aplikoheshin një liri e ngushtë vlerësimi, ashtu si edhe në çështjet e tjera që kishin të bënin me aspekte intime të jetës private. Si rezultat i këtyre faktorëve, Gjykata konkludoi se si respektimi i legjislacionit në fuqi, ashtu edhe procedimi dhe dënimi i kërkuesit ishin në disproporcion me qëllimin e mbrojtjes së moralit dhe të drejtave e lirive të tjerëve sipas Nenit 8, para.2.

Mungesa e njohjes së ndryshimit të gjinisë së transeksualëve

Sipas Gjykatës, transeksualët që kërkojnë

140. *Laskey, Jaggard&Brown kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 19 shkurtit 1997.

141. *ADT kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 31 korrikut 2000.

të përftojë njohje të ndryshimit të gjinisë së tyre e të gëzojnë të drejtat e tjera të Konventës, rezultojnë në ngritjen e çështjeve ligjore, sociale, mjekësore dhe etike. Në mungesë të një konsensusi të qartë në Shtetet Kontraktuese, rrjedhimisht Gjykata ka marrë përsipër një liri të gjerë vlerësimi në këtë fushë dhe gjithmonë **ka dështuar në faktin se respektimi për jetën private kërkon modifikimin e certifikatave të lindjes për të regjistruar rivendosjen e gjinisë së një transeksuali.**¹⁴² Në këtë kuadër, ajo ka pranuar argumentin se, për shkak të faktit që sistemi i regjistrimit të lindjeve bazohet në regjistrimin e fakteve në kohën kur ato kanë ndodhur, çdo ndryshim pasues mund të rezultojë në falsifikim të të dhënave. Ajo pranoi gjithashtu se masat që mbrojnë transeksualët nga zbulimi i rivendosjes së gjinisë mund të ketë efektin e kundërt duke përfshirë një rrezik të mundshëm konfuzioni dhe komplikimi në familje edhe në çështjet e pasardhjes në të drejtën e trashëgimisë. Konkluzioni i Gjykatës si rrjedhojë ka qënë që **në balancimin e interesit të përgjithshëm në komunitet me interesin e individit, balanca bie në favor të interesit të përgjithshëm.** Kjo është veçanërisht e zbatueshme në rastet kur transeksualët janë në gjendje të ndërrojnë emrat e tyre dhe dokumentet zyrtare. Panvarësisht nga precedenti i saj, Gjykata megjithatë ka pranuar që është e ndërjegjeshme për seriozitetin e problemeve me të cilat përballen transeksualët në këtë fushë, dhe si rrjedhojë është shprehur se pozicioni i saj duhe të mbahet nën rishqyrtim të

vazhdueshëm.

Jeta private dhe korrespondenca

Kontrolli i komunikimeve në formën e përgjimeve telefonike ose ndërprerja e korrespondencës me shkrim përgjithësisht konsiderohet se përbën një ndërhyrje me më shumë se një nga interesat e garantuar nga Neni 8, para,1, zakonisht të drejtën për respektimin e jetës private dhe korrespondencës. Çështjet e diskutueshme në raste të tilla të cilat janë shqyrtuar tashmë si më sipër do të jenë të pandryshueshme nëse kërkuesi mund të provojë që ndërhyrja e pretenduar ka ndodhur dhe/ose nëse masa për të cilën është bërë ankimi është në përputhje me ligjin e në pajtim me Nenin 8, para.2. Shkalla në të cilën është e justifikueshme ndërhyrja në jetën private dhe korrespondencën në formën e kontrollit të komunikimeve, është parashtruar si më poshtë vijon.

Kontrolli i korrespondencës me postë

A kanë të burgosurit të drejtë të marrin korrespondencë duke respektuar Nenin 8 ?

Ndërsa u diskutua fillimisht që ekzistonin kufizime të nënkuptuara mbi ushtrimin e

142. *Rees kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 17 tetorit 1986; *Cossey kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 27 tetorit 1990; *Sheffield dhe Horsham kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 30 korrikut 1988.

Konventës së të Drejtave nga të burgosurit, Gjykata hodhi poshtë këtë propozim në Golder kundër Mbretërisë së Bashkuar.¹⁴³ Sidoqoftë, ajo njohu faktin që “nevoja” për ndalimin në ushtrimin e së drejtës për korrespondencën e tij duhet të vlerësohet nga rutina (e zakonshme) dhe kërkesa të arsyeshme të burgimit. Megjithatë, në bazë të fakteve, ajo konstatoi se vendimi për të penguar të burgosurin nga korrespondenca me këshilltarin e tij ligjor shkel Nenin 8.

Kur dhe në c'mënyrë janë të lejuar autoritetet të ndalojnë korrespondencën e të burgosurve?

Në *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*¹⁴⁴ pala kundërshtuese ankohej që korrespondenca për të, dhe nga ai, drejtuar avokatit të tij dhe Komisionit ishte hapur dhe lexuar nga autoritetet e burgut duke i dhënë Gjykatës një mundësi për të hedhur në letër tregues të saktë se kur dhe si autoritetet janë lejuar të hapin korrespondencën e të burgosurve. Ajo fillon duke konfirmuar që korrespondenca me avokatët është e privilegjuar sipas Nenit 8, dhe veçanërisht e rëndësishme në një kontekst burgu, ku mund të jetë më e vështirë për një këshilltar ligjor që të vizitojë klientin e tij personalisht, për shembull për shkak të vendndodhjes së largët të burgut. Ateherë doli një vendim ku thuhej se objektivi i komunikimit konfidencial me një avokat nuk mund të kryhet nëse mënyrat e komunikimit ishin subjekt i kontrollit automatik. Si rezultat, **çdo lloj ndërhyrjeje e tillë kërkon justifikim të fortë.**

Në pajtim me Gjykatën, **mbrojtja e veçantë në korrespondencë ndërmjet një të burgosuri dhe avokatit të tij** gëzohet sipas mënyrave të Konventës që autoritetet mund të kenë, ku mund të hapin një letër nga një avokat drejtuar një të burgosuri vetëm

*kur ata kanë shkak të arsyeshëm për të besuar që ajo ka një përmbajtje të paligjshme, të cilën mënyrat normale të mbrojtjes kanë dështuar ta hapin.*¹⁴⁵

edhe atëherë, letra duhet të hapet dhe të mos lexohet dhe duhet të sigurohen garanci të përshtatshme që parandalojnë leximin e letrës, të tilla si hapja e letrës në prezencë të të burgosurit.

Në lidhje me leximin e një e-maili të të burgosurit ndaj dhe prej avokatit, Gjykata u shpreh në *Campbell* se kjo **duhet të ndalohet vetëm në rrethana të jashtëzakonshme**, në veçanti vetëm

*kur autoritetet kanë shkak të arsyeshëm të besojnë që është abuzuar me privilegjin në atë që përmbajtja e letrës vë në rrezik sigurinë e burgut ose sigurinë e të tjerëve ose ndryshe të një natyre kriminale.*¹⁴⁶

Sipas Gjykatës, çfarë mund të vlerësohet si shkak “i arsyeshëm” do të varet nga rrethanat, por ai presupozon ekzistencën e fakteve ose informacionit, i cili duhet të sigurojë një vëzhgues objektiv që të vërtetojë se ishte abuzuar me kanalën e privilegjuar të komunikimit.¹⁴⁷

Ndërsa Qeveria argumentoi që duke dhënë

143. *Golder kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 17 qershorit 1971.

144. *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1992.

145. *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1992, para.48.

146. *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1992, para.48.

147. *Campbell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1992, para.48.

një status të veçantë për postë ndërmjet një të burgosuri dhe avokatit të tij mund të krijohet një risk që me një sistem të tillë të abuzohet, Gjykata u shpreh se **mundësia e dukshme e abuzimit peshonte më shumë sesa nevoja për të respektuar konfidencialitetin e bashkëngjitur marrëdhënies avokat-klient**. Qartësisht, si rrjedhim, ndalimi i korrespondencës ndërmjet një të burgosuri dhe avokatit të tij përbën një ndërhyrje me Nenin 8 të të drejtave, që do të justifikohet vetëm në rrethana të jashtëzakonshme.

A aplikohen të njëjtat rregulla për të mbajtur në burg korrespondencën e të burgosurve?

Sipas Gjyaktës në *Schönenberg & Durmaz kundër Zvicrës*,¹⁴⁸ të njëjtat parime aplikohen për korrespondencën ndërmjet një avokati dhe një të burgosurit në pritje të gjyqit. Në këtë rast, ankesa e palës kundërshtuese nuk ishte që autoritetet kishin informuar veten e tyre mbi përmbajtjen e letrës, por që ato kishin dështuar në dërgimin e saj tek adresa e tij duke shkelur Nenin 8. Justifikimi i Qeverisë për refuzimin e dërgimit të letrës ishte se mbante në burg këshillat ligjore të të burgosurit, që ishte e një natyre që do të rrezikonte drejtimin e drejtë të procedurave ligjore të lëna pezull. Në të vërtetë, letra këshillonte Z. Durmaz për të drejtën e tij për të qëndruar në heshtje, gjë për të cilën Gjykata ra dakord se ishte një taktikë ligjore e siguruar për rastin në gjykim të Gjykatës Federale Zvicerane, ekuivalenti i së cilës mund të gjendet në Shtete të tjera Kontraktuese. Ndalimi i

korrespondencës ishte kështu i papajtueshëm me Nenin 8.

A mund të ndalohej korrespondenca private e të burgosurve?

Nëse ndalimi i korrespondencës private do të ishte i justifikuar, kjo do të varej gjerësisht nga përmbajtja e saj. Si objektivi i parandalimit të krimit dhe ruajtjes së rendit sipas Nenit 8 paragrafi 2, mund “të justifikohen masat e gjera të ndërhyrjes në rastin e një . . . të burgosuri sesa në atë të një personi në liri”¹⁴⁹, ku disa masa të kontrollit mbi korrespondencën e të burgosurve nuk janë në vetvete në papajtueshmëri me Konventën.

Silver kundër Mbretërisë së Bashkuar,¹⁵⁰ për shembull, ilustron sesi ndalimi i korrespondencës së letrave që përmbanin kërcënime të shkeljes ose diskutimet mbi aktivitetet kriminale të veçanta, mund të konstatohen se janë të nevojshme në një shoqëri demokratike (Neni 8, paragrafi 2). Nga ana tjetër, kjo nuk është e papajtueshme me Nenin 8 për të ndaluar letrat private “që kanë si qëllim të kenë autoritet deri në fyerje të trupit gjykues”. Sipas Gjykatës, masat të cilat nuk synojnë ato qëllime ose ndonjë qëllim tjetër, të parashtruara në dispozitat e nenit, nuk do të jenë të pranueshme dhe **ndalimi i korrespondencës thjesht personale ose private do të jetë kështu i papajtueshëm me Konventën**.¹⁵¹

148. *Schönenberger & Durmaz kundër Zvicrës*, gjykimi i 20 qershorit 1998.
149. *Golder kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 17 qershorit 1971, para.45.
150. *Silver kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 marsit 1983.
151. *Boyle & Rice kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 27 prillit 1988.

Veprime të Mbikqyrjes Sekrete

Megjithëse Gjykatata njeh që shërbimet sekrete mund të ekzistojnë në mënyrë legjitime në një shoqëri demokratike, kjo ka bërë të qartë që mundësitë e mbikqyrjes sekrete të qytetarëve të jenë të tolerueshme sipas Konventës, **vetëm përsa ato janë të nevojshme rreptësisht për mbrojtjen e institucioneve demokratike**. Në lidhje me këtë, Gjykata është influencuar nga fakti që shoqëritë demokratike e gjejnë veten të kërcënuara në format më të sofistikuar të spiunazhit dhe nga terrorizmi, me rezultatin që Shteti duhet të jetë i aftë, me qëllim që të kundërshtojë kërcënime të tilla, të marrë në mbikqyrje sekrete elementët subversivë që veprojnë brenda juridiksionit të tij. Gjykata ka pranuar, si rrjedhim, që

*ekzistenca e legjislacionit që siguron mundësitë e mbikqyrjes sekrete mbi postën elektronike, postën dhe telekomunikacionin është, në kushte të jashtëzakonshme, e domosdoshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurisë kombëtare dhe/ose për parandalimin e krimit dhe ruajtjen e rendit.*¹⁵²

Cilat garanci kërkohen të përmbushen ?

Ndërkohë që është brenda gjykimit të Shtetit se si duhet të veprojë një sistem mbikqyrjeje, ky gjykim nuk është i lirë. Në mënyrë të ngjashme me aktivitetet e fshehta të Shtetit në vende

të tjera, si rrjedhim, **Gjykata duhet të jetë e kënaqur që ekzistojnë garancitë e duhura dhe efektive kundër abuzimit, cilido sistem që të jetë adoptuar**. Sipas Gjykatës, sidoqoftë, ky vlerësim ka një karakter relativ

*varet nga të gjitha rrethanat e rastit, siç janë natyra, qëllimi dhe kohëzgjatja e masave të mundshme, bazat e kërkuara për të rregulluar masa të tilla, autoritetet kompetente për të lejuar ato, zbatimi deri në fund dhe supervizimi i masave të tilla e lloji i mjetit të siguruar sipas ligjit kombëtar.*¹⁵³

Në Klass kundër Gjermanisë,¹⁵⁴ Gjykata duhet të vlerësonte nëse legjislacioni gjerman, i cili autorizoi hapjen e letrës dhe përgjimin e bisedave telefonike kishte si qëllim mbrojtjen e sigurisë kombëtare dhe parandalimin e krimit dhe ruajtjen e rendit, duke shkelur të drejtat e palës kundërshtuese sipas Nenit 8 paragrafi 1 lidhur me mbrojtjen e duhur të pamjaftueshme ndaj abuzimit të mundshëm. Në lidhje me faktin pse është mbrojtja e nevojshme, Gjykata theksoi që, **në parim, kontrolli juridik i mbikqyrjes është i dëshirueshëm**.

Megjithatë, ajo vijoi duke aprovuar sistemin gjerman, edhe pse kontrolli mbikqyrës nuk ishte i ligshëm para gjyqit, por para një Bordi Parlamentar dhe një organi të quajtur Komisioni G10, të cilin e zgjodhi Bordi. Kjo ndodhi sepse ishte përmbushur fakti që **të dy organet ishin të pavarur** nga autoritetet që zbatojnë deri në fund mbikqyrjen dhe kanë dhënë **mundësi të mjaftueshme për të ushtruar një kontroll**

152. *Klass kundër Gjermanisë*, gjykimi i 6 shtatorit 1978, para.48.

153. *Klass kundër Gjermanisë*, gjykimi i 6 shtatorit 1978, para.50.

154. *Ibid.*

efektiv dhe të vazhdueshëm. Gjykata nxorri si konkluzion, si rrjedhim, që, duke marrë parasysh përparimet teknike në mënyrat e spiunazhit dhe mbikqyrjes dhe zhvillimit të terrorizmit në Europë, sistemi gjerman për kontrollin e mbikqyrjes së fshehtë përmbushi kërkesat e Nenit 8 të Konventës.

Jeta familjare

Menjëherë pasi është shpallur se ekziston koncepti i jetës familjare në një rast të caktuar brenda kuptimit të Nenit 8, mbrojtja rezultoi nga dispozita në një sërë fushash.

Njohja ligjore e lidhjeve familjare

Nëna e pamartuar dhe fëmija i saj

Gjykata vendosi në *Marckx kundër Belgjikës*,¹⁵⁵ që jeta familjare ndërmjet një nëne të pamartuar dhe fëmijës së saj është krijuar nga fakti i lindjes dhe i lidhjes biologjike, që ajo krijon. Kjo do të thotë që **transformimi automatik dhe i menjëhershëm i kësaj lidhjeje biologjike në një lidhje ligjore është thelbësor me qëllim që të garantojë respekt për jetën familjare sipas Nenit 8.** Fakti që lehtësitë për njohjen mund të variojnë përmes mënyrave të Shteteve Kontraktuese, do të thotë që autoritetet e familjes gëzojnë një kufi vlerësimi në lidhje me zbatueshmëritë se si bëhet njohja. Në mënyrë

të rëndësishme, sidoqoftë, **“respekti për jetën familjare nënkupton ekzistencën në ligj të mbrojtës që bëhet e mundur, nga momenti i lindjes, e integritit të fëmijës në familje”.**

¹⁵⁶ Gjykata ka konstatuar gjithashtu që ligjet vendase që kanë lidhje me lidhjet familjare duhet të ndihmojnë sa të jetë mundur qytetarët që ata të bëjnë “një jete familjare normale”.

Pozicioni i fëmijës së lindur nga prindër të pamartuar

Në *Johnston kundër Irlandës*,¹⁵⁷ Gjykata vijoi duke u shprehur se **zhvillimi normal i lidhjeve natyrale familjare ndërmjet prindërve të pamartuar dhe fëmijëve të tyre kërkon që më vonë të radhitet ndër të parët, ligjërisht dhe nga ana sociale në një pozicion të afërt me atë të një fëmije prindërit e të cilit ishin të martuar.**

Trajtimi i fëmijëve ndryshe nga virtuti i statusit martesor të prindërve të tyre është i ndaluar sipas Konventës duke u bazuar në Nenin 8 së bashku me kushtin e mos-diskriminimit, Neni 14.

Fëmija i lindur nga AID

Të gjithë prindërit dhe fëmijët e tyre kanë të drejtë të kenë lidhje familjare natyrale sipas Nenit 8, megjithëse **përjashtimet mund të justifikohen duke iu refeluar interesave më të mira për fëmijën** sipas paragrafit 2. Në *X, Y & Z kundër Mbretërisë së Bashkuar*,¹⁵⁸ Gjykata dështoi në

155. *Marckx kundër Belgjikës*, gjykimi i 13 qershorit 1979.

156. *Ibid*, para.31.

157. *Johnston kundër Irlandës*, gjykimi i 18 dhjetorit 1986.

158. *X, Y&Z kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 22 prillit 1997.

faktin që respekti për jetën familjare gëzohet nga një femër në një mashkull transseksual, kur partneri i tij dhe vajza e tij e lindur nga farëzimi artificial nga donatori kërkoi njohjen e transseksualit si babai i fëmijës në certifikatën e lindjes. Baza e vendimit të tij ishte mungesa e standarteve të përbashkëta Evropiane në lidhje me të drejtat prindërore të transeksualëve dhurues dhe reflektimit në ligj të marrëdhënies ndërmjet një fëmije të konceptuar me AID e personit që kryen rolin shoqëror të babait.¹⁵⁹ Kjo mungesë konsensusi do të thotë që Shteti gëzon një liri të gjerë vlerësimi kur të drejtat e individëve në lidhje me ato të komunitetit janë të balancuara. Komuniteti ose **interesi publik ishte ndihmuar nga përkrahja e një sistemi koherent të ligjit të familjes, që prioritetizoi interesat më të mira për fëmijën** dhe, në lidhje me të drejtat e individëve, Gjykata doli në konkluzionin se **disavantazhet sociale dhe ligjore të përjetuara nga fëmija dhe babai i tij social ishin të pabesueshme që të shkaktonin vuajtje të papërshtatshme** me rrethanat. Mbi të gjitha, Gjykata ishte e bindur që regjistrimi i palës kundërshtuese si babai i fëmijës mund të përfitojë fëmijën e interesuar ose fëmijën e konceptuar realisht nga AID në përgjithësi. Si rezultat, ajo refuzoi të konstatojë të nënkuptuar në Nenin 8 një detyrim për të njohur si baba të një fëmije personin, i cili nuk është babai biologjik i fëmijës.¹⁶⁰

159. *Ibid.*, para.44.

160. *Ibid.*, para.52.

161. Aplik.Nr.9519/81 kundër Gjermanisë, mars 1984, 6 EHRR 599. Shih gjithashtu Aplik.Nr.7658/76&7659/76, X kundër Danimarkës, 5 dhjetor 1978, DR 15, f.128.

Të drejtat e baballarëve të pamartuar

Disa Shtete lejojnë nënat të kontrollojnë nëse babai i pamartuar i fëmijës së tyre është futur në certifikatën e lindjes së fëmijës së tyre. Nëse kjo praktikë do të shkelë Nenin 8, do të varet nga fakti nëse mund të justifikohet në interesat më të mirë të fëmijës. Justifikime të tilla do të ekzistojnë vetëm aty ku ka konflikt ndërmjet prindërve dhe nëna kundërshton për futjen e emrit të tij në certifikatën e lindjes së fëmijës mbi bazat që kjo do të sjellë të drejtën e tij automatike të kujdestarisë dhe të aksesit.

A është e domosdoshme ndarja e përgjegjësisë prindërore për respektimin e jetës familjare?

Komisioni ka shpallur që paaftësia e prindërve të pamartuar për të gëzuar kujdestarinë ligjore të përbashkët të fëmijës së tyre u përgjigjet rrethanave, të cilat mbizotërojnë aty ku një fëmijë ka lindur jashtë martesë, dhe trajtimi i tillë është kështu në përputhje me Konventën, edhe aty ku të dy prindërit dëshirojnë të kenë situatën e tyre faktike të përgjegjësisë prindërore të ndarë sipas ligjit¹⁶¹. Gjykata nuk e ka marrë ende në konsideratë këtë çështje.

A përbën shkelje të Nenit 8 supozimi që bashkëshorti është babai?

Përngjasimi i Konventës për këtë çështje të atësisë reflekton **prevalencën sociale dhe**

biologjike mbi realitetin ligjor në njohjen e lidhjeve familjare. Ne 1993 një nënë u ankua që paafësia e saj për të hedhur poshtë supozimin që bashkëshorti i saj ishte babai i fëmijës së saj, përveç faktit që ai kishte pasur vite dëshpërimi përpara lindjes, shkeli të drejtën e saj për të respektuar jetën familjare.¹⁶² Gjykata besoi që supozimi i pa hedhur poshtë shkeli Nenin 8. Në veçanti, ajo vendosi që

*respektimi për jetën familjare kërkon që realiteti biologjik dhe social të mbizotërojë mbi një supozim ligjor, i cili, si në rastin prezent, ngrihet përballë të dy fakteve të ngritur dhe dëshirave të atyre të shqetësuar pa përfitim aktual të ndonjërit.*¹⁶³

Kujdestaria, kontakti dhe çështjet e kujdesit

A mundet që një vendim kujdestarie të shkelë Nenin 8 ?

Jeta familjare nuk ndërpritet më divorcin dhe kështu e drejta për të respektuar familjen sipas Nenit 8 gëzohet nga të martuarit, si dhe nga të ndarët, bashkëshortët së bashku me fëmijët e tyre.¹⁶⁴ Kur, duke ndjekur ndarjen, e drejta e kujdestarisë dhe kujdesit të fëmijës është vendim për njërin prind, atëherë prindi tjetër mund të ankohet që ky vendim shkel të drejtën e tij për të respektuar jetën familjare. Rishqyrtimi i Gjykatës nëse vendimet familjare të këtij lloji janë në përputhje me Nenin 8, është influencuar mjaft nga

një liri e gjerë vlerësimi, që Shteti gëzon në këtë zonë dhe është e pabesueshme të konsiderohet se një vendim për dhënien e kujdestarisë shkel Nenin 8, nëse procedura e ndjekur ishte arbitrare, ose ndryshe ka dështuar të marrë parasysh të drejtat dhe interesat e palëve të interesuara.

Kur është diskriminuese dhënia e kujdestarisë ?

Konventa ndalon autoritetet vendase të japin, ose refuzojnë kujdestarinë dhe kujdesin për fëmijën nga një prind i veçantë mbi baza besimi. Kjo u stabilizua në rastin e Hoffman kundër Austrisë.¹⁶⁵ Aplikantja në këtë rast ishte një Katolike, e cili ishte martuar me një burrë të të njëjtit besim dhe së bashku, ata kishin pagëzuar fëmijën e tyre dhe e futën në besimin e tyre. Sidoqoftë, ajo më vonë u bë një Dëshmitare e Jehovahit dhe divorcoi burrin e saj, duke marrë fëmijën me vete. Çifti kundërshtoi kujdestarinë në Gjykata Austriake të cilat i dhanë kujdestarinë nënës.

Gjykata e Lartë anulloi këtë vendim, sidoqoftë, duke qenë e bindur pjesërisht, nga efektet negative të besimit të nënës mbi fëmijën, duke përfshirë dhe kundërshtimin e këtij besimi për transfuzionin e gjakut dhe festat publike dhe pozicionin e tij si minoritet social.

Gjykata Europiane u shpreh që vendimi i Gjykatës së Lartë Austriake nuk ishte në përputhje me Konventën që deri tani ishte baraz me diskriminimin mbi baza besimi fetar. Ndërsa ajo nuk mohoi dot që disa faktorë sociale

162. Aplik.Nr.18535/91, *K,Z&S kundër Hollandës*, Rap. Kom.7.4.93, Seria A, nr.297-C, f.66.
163. *Kroon dhe të Tjerë kundër Hollandës*, gjykimi i 27 tetorit 1994, para.40.
164. Aplik.Nr.8427/78, *Hendriks kundër Hollandës*, Rap.Kom. 8 mars 1982.
165. *Hoffman kundër Austrisë*, gjykimi i 23 qershorit 1993.

që kanë lidhje me anëtarësimin si dëshmitarë të Jehovahit mund të përmbysin shkallët në favor të njërit nga prindërit kur është dhënë vendimi i kujdestarisë – efekti i mundshëm mbi jetën sociale të fëmijës për t'u bashkuar me një minoritet besimtar dhe rreziqet e lidhura me refuzimin e nënës për transfuzion gjaku në mungesë të një urdhëri të Gjykatës – Gjykata vendosi që është i papranueshëm ndonjë dallim ndërmjet prindërve bazuar kryesisht mbi një diferencë vetëm në besimin fetar.

A përbën shkelje të Nenit 8 pamundësia për të imponuar të drejtat e prindërve?

Gjykata vendosi në Hokkanen kundër Finlandës¹⁶⁶ që Neni 8 mund të detyrojë Shtetin të marrë masa me një vizion për të imponuar udhërat e gjykatës mbi çështjet e kujdestarisë dhe kontaktit. Sidoqoftë, **detyrimi për të siguruar që jeta familjare është respektuar nuk është absolut.** Në veçanti, në lidhje me urdhërat për imponimin e kujdestarisë, Gjykata vërejti që masat përgatitore mund të kërkohen atëherë kur një fëmijë ka jetuar me të tjerë për pak kohë. Për më tepër, natyra dhe shtrirja e përgatitjeve të tilla duhet të varet nga rrethanat e rastit.

*Kështu, ndërsa autoritetet e familjes duhet të bëjnë çdo gjë të mundur nga ana e tyre për të lehtësuar një bashkëpunim të tillë, cilido detyrim për të zbatuar ato duhet të kufizohet për interesat dhe të drejtat e të gjithëve (në veçanti të fëmijës) që duhen marrë parasysht.*¹⁶⁷

Mbi të gjitha, **Shteti duhet të marrë të gjitha masat domosdoshmërisht të arsyeshme për të imponuar të drejtat e njërit prind për kujdestarinë ose aksesin.** Aty ku përpjekje të tilla janë të papërshtatshme ose pa sukses, dhe përgjegjësia nuk mund t'i atribuohet prindit që kërkon imponimin, atëherë kjo do të rezultojë në një shkelje të Nenit 8. Nga ana tjetër, aty ku autoritetet kombëtare kanë marrë të gjitha masat e nevojshme me një vizion drejt imponimit të së drejtës së kontaktimit ashtu sikurse mund të nevojitet në mënyrë të arsyeshme në një situatë të vështirë konfliktit, atëherë nuk do të ndodhë ndonjë shkelje.¹⁶⁸

A ekziston një detyrim më i madh për të imponuar kontaktin sesa të drejtat mbi kujdestarinë ?

Në Hokkanen kundër Finlandës, Gjykata parashtrroi që autoritetet kishin dështuar në marrjen e masave të duhura dhe të përshtatshme për të imponuar të drejtën e palës kundërshtuese për të kontaktuar me vajzën e tij.¹⁶⁹ Sidoqoftë, ajo nuk arriti në të njëjtin konkluzion në lidhje me imponimin e të drejtave të kujdestarisë së palës kundërshtuese dhe transferimit të mundshëm të kujdestarisë të fëmijës tek gjyshërit e fëmijës, të cilët u kostatuan se ishin në përputhje me Nenin 8.

Në veçanti, u pa si e rëndësishme që fëmija në fjalë kishte qenë nën kujdestarinë e gjyshërve të tij për thajse gjashtë vjet, kur kujdestaria e tij ligjore po transferohej eventualisht tek kujdestarët, kohë

166. *Hokkanen kundër Finlandës*, gjykimi i 23 shtatorit 1994.

167. *Ibid.* Para 58.

168. *Nuutinen kundër Finlandës*, gjykimi i 27 qershorit 2000.

169. *Hokkanen kundër Finlandës*, gjykimi i 23 shtatorit 1994.

gjatë së cilës ai kishte kontaktuar rrallë me babain e vet. Ky vendim, tha Gjykata, ishte qartësisht në interesat më të mirë të fëmijës, një faktor i cili shërbeu për të justifikuar ndërhyrjen serioze që u shkaktua me të drejtat e babait sipas Nenit 8. Në mënyrë të ngjashme, dështimi i autoriteteve për të imponuar urdhërin e kujdestarisë kur ishte kundërshtuar në gjykata, ishte gjithashtu në përputhje me Konventën.

Qartësisht, si rrjedhim, duket që ekziston një detyrim më i madh i Shtetit për të imponuar urdhërat në lidhje me kontaktimin, sesa me çështjet e kujdestarisë. Kjo është në përputhje me vizionin e Gjykatës që **pa masa për përgatitjen e kthimit të fëmijës tek prindërit e tij/saj, zbatimi i urdhërit të kujdestarisë mund të dëmtojë fëmijën**, interesit të të cilit supozohet që i shërbejmë.

Detyrimi pozitiv për të ribashkuar prindërit me fëmijët e tyre

Respekti për jetën familjare sipas Nenit 8 përfshin qartësisht një detyrim pozitiv për të ribashkuar prindërit me fëmijët e tyre.

Ky detyrim është thërritur në ndihmë zakonisht kur një urdhëresë e përkohshme e vendos fëmijën nën kujdesin e Shtetit, në rastet kur është kostatuar se nuk është domosdoshmërisht i nevojshëm për më gjatë. Ashtu siç kërkohet për të plotësuar këtë detyrim, Gjykata ka parashtruar se duhet të gjendet një balancë e drejtë ndërmjet interesave të fëmijës që mbetet nën kujdesin

publik dhe atë të prindërve të bashkuar me fëmijën. Në veçanti, ajo parashtrroi që

...(i) për të çuar deri në fund këtë ushtrim balancimi, Gjykata do t'i japë rëndësi të veçantë interesave më të mirë të fëmijës, që në varësi të natyrës dhe seriozitetit të tyre, mund të shkelin ato të prindërve. Në veçanti, siç sugjerohet nga Qeveria, prindërit, sipas Nenit 8 të Konventës, nuk mund të gëzojnë të drejtën që të marrin masa të tilla që mund të dëmtojnë interesat e fëmijës¹⁷⁰

Në Johansen kundër Norvegjisë,¹⁷¹ vajza e palës kundërshtuese ishte vendosur në një shtëpi birësimi me synim adoptimin nga prindërit birësues, një vendim që ajo kërkoi të kundërshtohej sipas Nenit 8. Sipas Gjykatës, **masa të tilla si ato që synojnë privimin permanent të kujdestarisë dhe kontaktimit të njërit nga prindërit, mund të zbatohet vetëm në rrethana të jashtëzakonshme dhe mund të justifikohet vetëm kur janë të motivuara nga një kërkesë që shkel interesat më të mira të fëmijës**. Në bazë të fakteve të rastit, Gjykata parashtrroi që aksesin e nënës në kujdesin ndaj së bijës po shkonte mirë dhe kishte shenja të përmirësimit në jetën e saj. Vizioni i autoriteteve që pala kundërshtuese nuk kishte dëshirë të bashkëpunonte dhe që ekzistonte një risk i shqetësimit për kujdestarinë e të vajzës nëse jepej në një shtëpi birësimi, u bazua, në vend mbi vështirësitë në zbatimin e vendimit të kujdesit në lidhje me djalin e saj.

Gjykata doli në konkluzionin që, si rrjedhim, këto vështirësi dhe risqe nuk ishin të një natyre

170. *Johansen kundër Norvegjisë*, gjykimi i 7 gushtit 1996, para.78.

171. *Johansen kundër Norvegjisë*, gjykimi i 7 gushtit 1996.

dhe shkalle sa për të ushtruar autoritetet së bashku sipas Nenit 8, për të marrë masa me qëllimin drejt ribashkimit të tyre. Kjo ishte në mënyrë të veçantë rasti nëse nënat ishin në gjendje ti siguronin vajzës një edukim të kënaqshëm. Vendimi për të privuar atë ose të drejtat e saj prindërore përbënte shkelje të Nenit 8.

Qëndrimi i Gjykatës në raste të tilla

Gjykata nuk ofron një apel nga vendimet e gjykatave familjare dhe kështu frenohet nga zëvendësimi i opinionit të saj mbi meritat e vendimeve të individëve. Në këtë fushë, si rrjedhim, roli i saj është të ketë akses nëse një vendim për të vendosur fëmijën nën kujdes është në përputhje me Konventën. Në lidhje me këtë, **roli i saj supervizor nuk është i kufizuar në përcaktimin nëse Shteti është treguar i gjykueshëm, i arsyeshëm dhe i kujdesshëm dhe me qëllim të mirë. Në vend, i takon Gjykatës të marrë në konsideratë nëse arsyet e përdorura për të justifikuar një ndërhyrje ishin “të përshtatshme dhe të mjaftueshme”.**

Në Olsson kundër Suedisë,¹⁷² për shembull, tre fëmijë ishin marrë nën kujdestari, sepse autoritetet sociale konsideruan që zhvillimi i tyre ishte në rrezik për një sërë arsyesh, duke përfshirë paaftësinë e prindërve për të përmbushur kërkesat e tyre emocionale dhe intelektuale. Arsyet tilla u gjetën që ishin “të përshtatshme” dhe “të mjaftueshme”, siç kishte edhe evidenca, për shembull, që fëmijët ishin të vonuar në zhvillim

dhe masa të tjera ishin provuar pa sukses. Kjo përmbushi arsyen sipas Gjykatës që konsideroi urdhërin për kujdestari se ishte në përputhje me Nenin 8. Sidoqoftë, ky nuk do të ishte gjithmonë rasti përveç lirisë së vlerësimit të Shtetit. Në K & T kundër Finlandës,¹⁷³ Gjykata parashtroi në bazë të fakteve që urdhri për kujdestarinë nuk ishte mundësia e vetme për të siguruar mbrojtjen e një fëmije. Në veçanti, **arsyet e përdorura ishin të pamjaftueshme dhe metodat e përdorura në zbatimin e këtyre vendimeve ishin ushtruar duke shkaktuar shkelje të Nenit 8.** Kështu, nëse autoritetet dështonin në përdorimin e urdhrit për kujdestari si një masë e burimit të fundit dhe bazojnë një vendim të tillë mbi arsyet që janë arbitrare dhe të pajustificueshme për rrethanat, atëherë kjo mund të rezultojë në shkelje të Nenit 8.

Qëllimi përfundimtar për ribashkimin e familjes

Gjykata parashtroi që duke dhënë **marrëdhënien thelbësore të jetës familjare** ndërmjet prindërve dhe fëmijës së tyre, një urdhër kujdestarie synon të jetë i përkohshëm dhe **zbatimi i tij drejtohet gjithmonë nga qëllimi përfundimtar i ribashkimit të familjes.**¹⁷⁴

Vetëm në raste përjashtimi, si rrjedhim, mund të justifikohet nëse nuk mund të ngrihet kurrë një urdhër për kujdestari dhe, edhe nëse ai është i nevojshëm për fëmijën për të kaluar një kohë të gjatë të kohës nën kujdes, **qëllimi që**

172. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988.

173. *K&T kundër Finlandës*, gjykimi i 27 prillit 2000.

174. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988, para.81.

ngre urdhëri duhet të informojë të gjitha masat e ndërmarra gjatë asaj kohe.

Në rastin Olsson, të tre fëmijët ishin vendosur në familje të ndryshme birësimi, qindra kilometra larg nga njëri-tjetri dhe nga prindërit e tyre, duke bërë të vështirë mbajtjen e kontakteve prej tyre. Duke marrë në konsideratë nëse kjo situatë ishte në përputhje, në lidhje me jetën familjare të tyre, Gjykata parashtroi se, megjithëse autoritetet kishin vepruar me qëllim të mirë në zbatimin e vendimit për kujdesin në këtë mënyrë, ishte **e papranueshme që vështirësitë administrative, siç janë mungesa e familjeve të duhura për birësimin ose vendndodhjet, duhet të përcaktonin se ku do të vendosej fëmija.**¹⁷⁵ Sipas Gjykatës, të tilla probleme nuk mund të luajnë jo më tepër se një rol dytësor në zbatimin e një urdhri për kujdestari dhe përfundimin e tij, e si rrjedhim, doli që, përveç sjelljes jobashkëpunuese të prindërve, masat e marra nga autoritetet kur nuk janë të mbështetura nga arsyet e mjaftueshme për ata për të qenë proporcionale me qëllimin e dhënë, krijojnë shkelje të Nenit 8.

Rëndësia e kontaktit me fëmijën nën kujdes

Gjykata i jep qartë rëndësi mbajtjes së kontaktit ndërmjet prindërve dhe fëmijëve, gjatë vendosjes nën kujdes të fëmijës. Shpesh, si rrjedhim, do të konkludohet që ekzekutimi i një urdhri për kujdes është në përputhje me Nenin 8, ndërsa kufizimi ose refuzimi i kontaktit me një prind bazohet tek urdhri që është në fuqi.

Ndonjë kufizim i vënë në komunikim që ndalon prindin dhe fëmijën duhet të bazohet mbi arsyet të përshtatshme dhe të mjaftueshme, të hartuara për të mbrojtur interesat e fëmijës dhe për ribashkim të mëtejshëm familjar. Në veçanti, **duhet të ketë proporcionalitet ndërmjet kufizimeve të imponuara gjatë kontaktit dhe nevojës të shërbyer nga ato kufizime.**

Në Andersson kundër Suedisë,¹⁷⁶ një nënë dhe fëmija e saj u ankuan se ishte zvogëluar shumë e drejta e tyre dhe ata ishin ndaluar gjithashtu nga të pasurit e ndonjë kontakti me postë ose telefon gjatë një periudhe, e cila zgjati 8 muaj. Ndërsa arsyet e parashtruara nga autoritetet në mbështetje të këtyre masave ishin të përshtatshme – fëmija kishte të ngjarë të fshihej nga kujdesi gjatë të cilit ai kishte nevojë për trajtim – Gjykata nuk arriti të konstatonte se ato ishin të mjaftueshme për të justifikuar masat e rënda të imponuara që përbënin shkelje të Nenit 8.

Të drejtat procedurale

Gjykata parashtroi që ekzistonin të drejta procedurale të nënkuptuara përta i përket jetës familjare sipas Nenit 8. Në W kundër Mbretërisë së Bashkuar¹⁷⁷ autoritetet lokale kaluan një rezolutë mbi të drejtat prindërore përta i përket fëmijës së palës kundërshtuese dhe atëherë Gjykata procedoi duke marrë një numër vendimesh – duke përfshirë vendosjen e fëmijës nën birësim për një kohë të gjatë me synim për adoptim, duke

175. *Olsson kundër Suedisë*, gjykimi i 24 marsit 1988, para.82.

176. *Andersson kundër Suedisë*, gjykimi i 25 shkurtit 1992.

177. *W kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 8 korrikut 1987.

kufizuar dhe përfunduar eventualisht aksesin e babait- pa tentativë konsultimi ose diskutimi me palën kundërshtuese.

Duke marrë në konsideratë nëse kjo ishte në përputhje me Nenin 8, Gjykata parashtroi që ishte kritike në një zonë ku vendimet mund të provojnë pakthyeshmëri (siç janë nëse një fëmijë mund të formojë lidhje të reja me kujdestarët e tij alternativë) që ekziston mbrojtja e duhur nga prindërit ndaj ndërhyrjeve arbitrare. Në rrethanat e rastit, Gjykata konstatoi se pala kundërshtuese nuk ishte informuar ose konsultuar më përpara në lidhje me një numër vendimesh, të cilat ndikonin marrëdhënien e tij me vajzën dhe të, e, si rezultat, ai ishte përfshirë në mënyrë të pamjaftueshme në fazat kritike të vendim-marrjes. Në pajtim me këtë, Gjykata parashtroi që pala kundërshtuese nuk kishte dhënë gjykimin e nevojshëm për vizionet e tij ose mbrojtjen e interesave të tij, duke përbërë një shkelje të Nenit 8.

Precedenti i vendosur si rrjedhim, ishte që sipas Nenit 8, prindërit, dhe aty ku është e përshtatshme, anëtarë të tjerë të familjes, duhet të përfshihen në ndonjë proces vendim-marrjeje në lidhje me fëmijën në një shkallë të mjaftueshme për t'u siguruar atyre mbrojtjen e duhur kundrejt interesave të tyre. Kështu, vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet paanshmërisë procedurale të procesit të vendim-marrjes në lidhje me fëmijën, qofshin të natyrës administrative ose ligjore, në të cilën prindërit dhe anëtarë të tjerë të familjes marrin pjesë,

megjithëse niveli i konsultimit ose përfshirjes së kërkuar mund të ndryshojë në lidhje me të afërmit jo-prindërorë.¹⁷⁸

A është kohëzgjatja e procedurës gjyqësore familjare në përputhje me Nenin 8 ?

Ndikimi i kohëzgjatjes së procedurës gjyqësore të ligjit mbi familjen mbi përfundimet e tyre sjell implikime me Nenin 8 për shkak të faktit që **respekti efektiv për jetën familjare kërkon që marrëdhëniet e ardhshme ndërmjet prindërit dhe fëmijës të përcaktohen veçmas në dritën e gjykimeve përkatëse, dhe jo nga kalimi i dukshëm i afatit kohor.**¹⁷⁹ Çdo vonesë procedurale mund të çojë kështu drejt një përfundimi de facto të çështjes përpara Gjyqit dhe si rezultat, autoritetet përkatëse janë në shërbim për të ushtruar kujdes të jashtëzakonshëm aty ku ka një rrezik se vonesa procedurale do të ketë një efekt të pakthyeshmë mbi pjesët e jetës familjare.¹⁸⁰

A do të përbënte adoptimi i një fëmije pa pëlqimin prindëror shkelje të Nenit 8?

Prindërit, fëmijët e të cilëve janë dhënë në adoptim mund të kundërshtojnë se kjo shkel të drejtën e tyre në lidhje me jetën familjare sipas Nenit 8 të Konventës. Ndërsa është e dukshme që një urdhër adoptimi ndërhyt me jetën familjare,

178. Aplik.Nr.12402/86, *Price kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 14 korrik 1988.

179. *W kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 8 korrikut 1987, para.65.

180. *H kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 8 korrikut 1987, para.85.

rrethanat e rastit do të përcaktonin nëse kjo ndërhyrje mund të justifikohet nga arsyet përkatëse dhe të mjaftueshme në lidhje me të drejtat dhe interesat e fëmijës së interesuar. Në Johansen kundër Norvegjisë¹⁸¹ vendimi për të liruar vajzën e palës kundërshtuese për adoptim u konstatua se përbënte shkelje të Nenit 8, sepse nuk ishte bazuar mbi arsye që ishin të përshtatshme dhe të mjaftueshme.

Sidoqoftë, konkluzioni i kundërt u arrit në Söderback kundër Suedisë¹⁸² ku çështja ishte e njëjtë, por konteksti i ndryshëm. Pala kundërshtuese Söderback u ankua gjithashtu mbi vendimin për të liruar fëmijën e tij nga adoptimi, por në kontrast me Johansen që u ankua për ndërprerje të lidhjeve ndërmjet një nëne dhe fëmijës së saj, që ishte dhënë nën kujdes, ky rast përfshiu ndërprerjen e lidhjeve ndërmjet një babai natyral dhe fëmijës së tij, i cili ishte nën kujdesin e nënës së vet që nga lindja e tij. Sipas Gjykatës, ekzistonin këtu një numër faktorësh të rëndësishëm:

- Së pari, rasti nuk i përket një prindi, i cili kishte për më tepër kujdestarinë e fëmijës, ose i cili supozohej që kishte kujdesin e fëmijës me ndonjë cilësi.
- Së dyti, në kohën përkatëse, kontaktet ndërmjet palës kundërshtuese dhe fëmijës ishin të rralla dhe të kufizuara në karakter, dhe kur ishte dhënë adoptimi ai nuk e kishte parë atë për mjaft kohë.
- Së fundi, personi që ka adoptuar fëmijën ka ndarë kujdesin për fëmijën me kujdesin

e nënës së fëmijës pothuajse që nga lindja dhe ajo e vlerësoi atë si babain e fëmijës. Adoptimi kështu do të konsolidojë dhe formalizojë ato lidhje.

Kundër këtij sfondi dhe në lidhje me vlerësimin e interesave më të mira të fëmijës përgatitur nga gjykatat familjare, Gjykata siguroi që ky rast nuk përbën shkelje të Nenit 8.

A do të përbënte adoptimi i një fëmije pa dijeninë e njërit prind shkelje të Nenit 8?

Qëkur është konstatuar se ekziston jeta familjare ndërmjet një prindi dhe një fëmije, dhënia e atij fëmije në adoptim pa pëlqimin ose njohjen e prindit do të përbënte një ndërhyrje me jetën familjare, që është shumë e vështirë të justifikohet. Në Keegan kundër Irlandës¹⁸³ Gjykata parashtrroi se disa aspekte të sistemit Irlandez të adoptimit shkelin Nenin 8. Në veçanti, fakti që **babai natyral nuk kishte pozitë në procesin e adoptimit** do të thotë që fëmija ishte vënë në mënyrë urgjente me adoptuesit e pritur, me të cilët ajo filloi të krijojë lidhje dhe, nga koha kur kërkesa e tij për të kundërshtuar adoptimin erdhi përpara Gjykatave, fëmija u pa se ishte i sigurt dhe i stabilizuar në shtëpinë adoptive. Kështu, nga situata ligjore nuk ishte vetëm

rrezikuar zhvillimi i duhur i lidhjeve të palës kundërshtuese me fëmijën e tij, por gjithashtu ishin vendosur para mocionit një proces premtues për të

181. *Johansen kundër Norvegjisë*, gjykimi i 7 gushtit 1996.

182. *Söderback kundër Suedisë*, gjykimi i 28 tetorit 1998.

183. *Keegan kundër Irlandës*, gjykimi i 26 majit 1994.

184. *Keegan kundër Irlandës*, gjykimi i 26 majit 1994, para.55.

*provuar pakthyeshmërinë, duke vendosur me anë të kësaj palën kundërshtuese në një disavantazh dallues në kundërshtimin e kujdestarisë.*¹⁸⁴

Sipas Gjykatës, si rrjedhim, **papërshtatshmëria procedurale shkaktuar nga dështimi për të konsultuar ose informuar babain e pamartuar për dhënien në adoptim të fëmijës së tij është baraz me dështimin në lidhje me jetën familjare sipas Nenit 8, pa marrë parasysh meritat e dhënies së fëmijës për adoptim.**

Imigracioni

Një urdhëresë që shpërngul dikë me forcë nga Konventa e Një Shteti ku fëmijët e tyre ose njerëz të tjerë me të cilët ata janë gëzojnë jetën familjare, banojnë ose refuzojnë të lejojnë një prind ose anëtarë të tjerë të familjes të bashkohen me të tjerët në atë Shtet, do të ndërhyjë me të drejtën e tyre familjare sipas Nenit 8. Një masë e tillë do të jetë vetëm në përputhje me Konventën, ku ajo përmbush kërkesat e Nenit 8 paragr. 2.

A kanë bahkëshortët jo-nënshtetas të drejtën për të jetuar së bashku në një Shtet të Konventës?

Parimet drejtojnë shtrirjen e detyrimit të Shtetit për të pranuar bashkëshortët që u diktuan në mënyrë autoritare nga Gjykata në Abdulazis, Cabales dhe Balkandali kundër Mbretërisë së Bashkuar¹⁸⁵ Ato janë si më poshtë:

185. *Abdulazis, Cabales dhe Balkandali kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 28 majit 1985.

186. *Ahmut kundër Hollandës*, gjykimi i 28 nëntorit 1996.

- Nuk ekziston ndonjë detyrim i përgjithshëm mbi një Shtet që të respektojë alternativën nga çiftet e martuar të vendit të rezidencës martesore.
- Shtetet gëzojnë një liri të gjerë vlerësimi në këtë fushë.
- Kjo është e drejtë nëse ekzistojnë pengesa për të stabilizuar shtëpinë martesore diku tjetër, në vendin e bashkëshortit ose origjinën e vetë palës kundërshtuese, ose nëse ekziston ndonjë arsye pse ata nuk pritet ta bëjnë këtë.
- Kjo është e drejtë nëse kur ata që janë martuar kanë qenë në dijeni të problemeve të hyrjes dhe largimit të kufizuar të mundshëm.

A ka fëmija të drejtë të bashkohet me njërin prind në një Shtet të Konventës ?

Neni 8 nuk garanton një të drejtë të zgjedhjes së vendit më të përshtatshëm për të zhvilluar jetën familjare. Kështu në Ahmut kundër Hollandës¹⁸⁶ Gjykata parashtrroi që refuzimi i autoriteteve hollandeze për të lejuar djalin 15-vjeçar të Z. Ahmut për të hyrë në vendin ku ai vetë kishte banuar për pak kohë nuk përbënte shkelje të Nenit 8. Në veçanti, Gjykata vendosi që djali kishte jetuar pjesën më të madhe të jetës në Marok, me të cilin ai kishte **lidhje të forta gjuhësore dhe kulturore**, dhe ku ai ishte rritur nga anëtarë të tjerë të familjes. Gjykata nuk vërejti ndonjë arsye që jeta familjare ndërmjet palëve të mos vazhdonte në mënyrën që ishte më

parë.

Fakti që familja është e aftë të bashkohet me fëmijën mund të jetë gjithashtu një gjykim vendimtar. Në Gul kundër Zvicrës¹⁸⁷ babai turk jetonte në Zvicër e kishte aplikuar pa sukses për 12 vjet që djali i tij të bashkohej me të; Gjykata vërejtë që prindërit kishin nxitur ndarjen duke u transferuar në Zvicër së pari dhe, që, ndërsa ishte pranuar se ishte e vështirë, kjo kishte shkaktuar probleme shëndetësore për ta, dhe, duke jetuar në Turqi, nuk ekzistonin pengesa për të parandaluar ata që të jetonin aty.

Kur përbën dëbimi shkelje të Nenit 8 ?

Më qëllim që të përcaktohet nëse një vendim për të dëbuar një person nga një Shtet Kontraktues do të jetë në përputhje me të drejtën për respektimin e jetës së tyre private dhe familjare, Gjykata do të shqyrtojë **shtrirjen e lidhjeve që gëzojnë individët së bashku me shtetin mikpritës dhe shtetin marrës, i cili do të jetë shteti i origjinës së individit.**

Midis faktorëve që duhen marrë në konsideratë janë:

- Gjatësia e kohës së harxhuar dhe njohja e gjuhës dhe kulturës në njërin Shtet;
- Ekzistenca e lidhjeve familjare dhe rrethit shoqëror në vendet përkatëse;
- Ndikimi mbi marrëdhënien me ata anëtarë të familjes që mbeten pas dhe
- Ndonjë rrethanë tjetër personale, siç janë shëndeti ose faktorët psikologjikë, që mund të thonë se internimi ka një efekt veçanërisht

drastik mbi individin.

Këta faktorë atëherë duhet të balancohen kundrejt arsyeve për zhvendosje – çdo parandalim i kimit ose rrëmujë ku ka ekzistuar një thyerje e ligjit mbi krimin, ose mirëqënia ekonomike e vendit – me qëllim për të përcaktuar nëse ndërhyrja me jetën familjare është proporcionale me kërkesën si rrjedhim për t'u plotësuar.

Kur është dëbimi në kundërshtim me Nenin 8 ?

Gjykata ka vendosur mbi një numër rastesh që efekti mbi të drejtat e individit sipas Nenit 8 do të ishte në disproporcion me qëllimin e synuar për tu përmbushur nga zhvendosja (dëbimi) i tij/saj.

Në raste të tilla pala kundërshtuese ka jetuar shumicën e jetës së tij/saj në shtetin përjashtues, ai/ ajo ka lidhje të konsiderueshme sociale dhe familjare me atë Shtet, ndërsa ka pak kontakte ose familjaritet me shtetin marrës. Për shembull, në Moustaquim kundër Belgjikës¹⁸⁸ pala kundërshtuese ka shkuar në Belgjikë në moshën 2 vjeçare, të gjithë të afërmit e afërt të tij ndodheshin aty dhe kishte kërkuar Kombësi Belge; ai kishte ndjekur gjithë shkollën në frëngjisht dhe kishte vizituar Marokun vetëm dy herë gjatë pushimeve. Për më tepër, në Mehmi kundër Francës,¹⁸⁹ pala kundërshtuese kishte lindur në Francë dhe ishte shkolluar aty dhe pjesa më e madhe e familjes së tij, duke përfshirë gruan e tij dhe tre fëmijët, jetonin aty, kishin fituar kombësinë Franceze dhe në mënyrë të arsyeshme nuk mund të pritej të jetonin diku tjetër.

187. *Gul kundër Zvicrës*, gjykimi i 19 shkurtit 1996.

188. *Moustaquim kundër Belgjikës*, gjykimi i 18 shkurtit 1991.

189. *Mehmi kundër Francës*, gjykimi i 26 shtatorit 1997.

Kur është dëbimi në përputhje me Nenin 8 ?

Në kontrast, nëse palët kundërshtuese kanë ruajtur disa lidhje me vendin tyre të origjinës kundërshtimet e tyre sipas Nenit 8 ishin më pak të suksesshme. Për shembull, në *Boughanemi kundër Francës*¹⁹⁰ Gjykata pa si të mundshme që pala kundërshtuese kishte mbajtur lidhje me Tunizinë, nuk kundërshtoi që ai nuk mund të fliste në Arabisht ose që ai të kishte ndërprerë të gjitha lidhjet me atë vend. Ajo gjithashtu i dha një peshë të madhe shkeljeve që ai kishte kryer dhe faktit që ai kishte bashkëjetuar me një grua franceze dhe kishte një fëmijë me të vetëm pas marrjes së urdhrat të dëbimit.

Rëndësia e lidhjeve prindërore me fëmijët e tyre

Në *Berrehab kundër Holandës*¹⁹¹ Gjykata i bashkëngjiti rëndësi të veçantë efektit që dëbimi i palës kundërshtuese do të kishte në marrëdhënien e tij me të bijën në faktin që masa ishte disproporcionale me qëllimin e ruajtjes së mirëqënies ekonomike të vendit. Megjithatë ishte e qartë se dëbimi i palës kundërshtuese rezultoi më shumë pas divorcit të tij, sesa pas ndonjë veprimi ilegal ose kriminal, **mosha e re e vajzës dhe nevoja e saj për të mbetur në kontakt me babain e saj ishin faktorë domethënës** në konkluzionet e Gjykatës ku tha se dëbimi ishte në shkelje të Nenit 8.

Për më tepër, në *Ciliz kundër Hollandës*¹⁹² Gjykata vendosi që **dështimi për të koordinuar procedurat e ndryshme që prekin të drejtat**

190. *Boughanemi kundër Francës*, gjykimi i 24 prillit 1996.

191. *Berrehab kundër Hollandës*, gjykimi i 21 qershorit 1988.

192. *Ciliz kundër Hollandës*, gjykimi i 11 korrikut 2000.

familjare të palës kundërshtuese rezultoi se autoritetet nuk kishin vepruar në mënyrë që të mundësonin lidhjet e tij me djalën, në mënyrë që të zhvilloheshin duke ndjekur divorcin. Si rezultat, procesi i vendim-marrjes përsa i përket të dyja pyetjeve, asaj të dëbimit të tij dhe pyetjes së aksesit të tij mbi djalën, nuk i kishin siguruar atij mbrojtjen e nevojshme të interesave duke përbërë një shkelje të Nenit 8.

Vendbanimi

Nëse është stabilizuar që një kusht paraprak cakton vendbanimin brenda kuptimit të Nenit 8, atëherë mbrojtja që rrjedh është e ndryshme dhe është përvijuar më poshtë. Sidoqoftë, nëse një person gëzon një të drejtë pronësie në lidhje me shtëpinë e tij, ndonjë ndërhyrje me atë të drejtë do të përbëjë çështje, në vend, sipas Nenit 1 të Protokollit të parë, që garanton të drejtën e zotërimit paqësor të pasurive.

Mbrojtja nga dëmtimi me paramendim

Në bazën më të gjerë, neni 8 përfshin një të drejtë për të pasur shtëpinë e dikujt të mbrojtur nga goditjet nga Shteti dhe agjentët e tij. Kështu, në *Akdivar kundër Turqisë*¹⁹³ Gjykata parashtrio që forcat e sigurimit ishin përgjegjëse për diegien e shtëpisë së palës kundërshtuese dhe humbjen e shtëpive të tyre që i detyronte ata të braktisnin fshatin dhe të transferoheshin diku tjetër. Nuk kishte dyshim që djegia me paramendim

e shtëpive dhe sendeve të tyre përbënte një ndërhyrje serioze me të drejtën e respektimit të familjeve dhe shtëpive të tyre sipas Neni 8 dhe asnjë justifikim nuk u dha nga Qeveria për këto ndërhyrje, por, Gjykata doli në konkluzionin që ka pasur shkelje të Neni 8.

Mbrojtja nga bezdisjet

Sipas Gjykatës, **koncepti i banesës përfshin zotërimin paqësor të rezidencës aty** dhe Neni 8 kështu ofron mbrojtje nga shkeljet mbi jetën private dhe shtëpinë nga zhurmat dhe shqetësimet.

Në rastin Powell & Rayner¹⁹⁴ që shprehën shqetësimet mbi ushtrimin e zhurmave të shkaktuara nga trafiku ajror dhe jashtë aeroportit të Heathrow, çështja ishte një balancë e ndershme ku kishte kundërshtim ndërmjet interesit konkurrues të individit dhe komunitetit, duke marrë në konsideratë masat e adoptuara nga autoritetet që kontrollojnë, qetësojnë dhe kompensojnë për zhurmën e avionëve. Gjykata doli në konkluzionin duke konstatuar në veçanti se nuk ishte gjetur

*asnjë bazë serioze për tu mbrojtur, edhe për faktin se qëndrimi i policisë ndaj problemit ose përmbajtja e masave rregullatore të veçanta të adoptuara nga autoritetet e UK mund të përbëjë shkelje të Neni 8.*¹⁹⁵

Mbrojtja nga zhurmat mjedisore

Në Lopez Ostra kundër Spanjës¹⁹⁶

Gjykata parashtroi **zbatimin e plotë të nenit 8 në kontekstin e zhurmave mjedisore**. Pala kundërshtuese u ankua për erërat, zhurmën dhe tymrat ndotës shkaktuar nga një fabrikë e trajtimit të mbeturinave që ndodhej pak metra nga shtëpia e saj dhe shkelja e së drejtës së saj për të respektuar shtëpinë e saj, jetën e saj private dhe jetën familjare që kjo shkaktoi. Bazuar në faktet e rastit, Gjykata deklaroi që palës kundërshtuese dhe familjes së saj u ishte dashur të jetonin me fabrikën për disa vite dhe ajo mori në konsideratë faktin që konstatimet në familje në lidhje me dëmtimin e shkaktuar në shëndetin e tyre ishin bindëse. Edhe duke marrë në konsideratë lirinë e vlerësimit të Shtetit, sidoqoftë, ajo vërejtë që Shteti nuk pati sukses në krijimin e një balance ndërmjet interesave të mirëqënies ekonomike të qytetit – asaj të pasjes së një fabrike trajtimi mbeturinash – dhe zotërimin efektiv të së drejtës së saj për respektimin e shtëpisë dhe jetës familjare nga pala kërkuese.

Cfarë evidencash mjekësore duhet të kërkohen për të vendosur mbi një ndërhyrje në jetën private dhe familjare të shkaktuar nga ndotja ?

Duke pasur parasysh vështirësinë që mund të përjetohet për të provuar një lidhje rastësore ndërmjet ndotjes mjedisore dhe dëmtimit të shëndetit, është e rëndësishme që Gjykata pranoi në Lopez Ostra që **dëmtimi aktual në shëndet nuk ishte kërkuar** nga Neni 8. Bazuar në fakte ajo del në konkluzionin që

natyrisht, ndotja e rëndë mjedisore mund të

193. *Akđioar dhe Ors kundër Turqisë*, gjykimi i 16 shtatorit 1996.
194. *Powell dhe Rayner kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 21 shkurtit 1990.
195. *Powell dhe Rayner kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 21 shkurtit 1990, para.45.
196. *Lopez Ostra kundër Spanjës*, gjykimi i 9 dhjetorit 1994.

*prekë mirëqënien e individëve dhe të parandalojë ata nga zotërimi i shtëpive të tyre në një mënyrë që prek jetën e tyre private, shëndetin familjar në të kundërt pa rrezikuar seriozisht shëndetin e tyre.*¹⁹⁷

Kjo sugjeron që, si rrjedhim, është e nevojshme një evidencë për të ilustruar një shkelje në zotërimin e shtëpisë dhe jetës familjare sipas Nenit 8. Nuk është e nevojshme të vendoset një lidhje rastësore e qartë dhe direkte ndërmjet ndotjes dhe problemeve të shëndetit të palëve kundërshtuese.

Aksesit për informacion mbi risqet mjedisore

Aty ku ekzistojnë risqe për shëndetin nga ndotja e rëndë mjedisore, del që personat të cilët mund të ankohen që janë prekur mund të përfitojnë të drejtën për të siguruar informacion mbi këto risqe nga autoritetet përkatëse sipas Nenit 8 të Konventës. Ndërsa Neni 10 përmban të drejtën për të marrë informacion, Gjykata ka mbrojtur vizionin e saj që kjo lidhet vetëm me informacionin, të cilit dëshirojnë të japin. Në Guerra dhe Të Tjerë kundër Italisë¹⁹⁸ palët kundërshtuese, të cilat jetonin pranë një fabrike kimike, e cila kishte përjetuar një shpërthim serioz në të kaluarën dhe ishte deklaruar se mungonin standartet, u ankuan që nuk u ishte dhënë informacion mbi risqet e shkaktuara nga fabrika ose masat që duheshin adoptuar në rastin e një aksidenti. Gjykata vendosi që **përmes mungesës së sigurimit për palët kundërshtuese me**

197. *Lopez Ostra kundër Spanjës*, gjykimi i 9 dhjetorit 1994, para.51.

198. *Guerra dhe Ors kundër Italisë*, gjykimi i 19 shkurtit 1998.

199. *James kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 21 shkurtit 1986, para.46.

informacion thelbësor mbi risqet e paraqitura ndaj tyre nga ndotja e rëndë mjedisore, Shteti kishte dështuar në plotësimin e detyrës së tij për të siguruar të drejtën e palës kundërshtuese për respektimin e jetës private dhe familjare.

Rregullimi i pronësisë

Transferimi i detyrueshëm i pronësisë ndërmjet individëve privatë mund të justifikohet sipas Konventës aty ku synon politika ligjore, sociale dhe ekonomike. Për më tepër, në rastet që kanë lidhje me shpronësimin, Shteti zotëron një **liri të gjerë vlerësimi** sesi të respektojmë shtëpinë për shkak të natyrës së çështjeve politike, ekonomike dhe sociale të përfshira. Gjykata ka deklaruar në këtë fushë që ajo do të respektojë gjykimin e legjislaturës në atë që është në interesin publik nëse ajo nuk është manifestuar pa bazë të arsyeshme.”¹⁹⁹

A përfshin Neni 8 të drejtën për të jetuar në banesën e dikujt ?

Është e qartë nga rasti ligjor i Gjykatës që **e drejta për të respektuar shtëpinë e dikujt sipas Nenit 8 nuk përfshin gjithmonë të drejtën për të jetuar aty**. Kjo çështje ngrihet në rastin e Gillow kundër Mbretërisë së Bashkuar,²⁰⁰ në të cilin kontrolli strikt mbi shtëpitë rezidenciale të Kanalit të Islandës ishte kundërshtuar sipas Nenit 8 të Konventës. Z. dhe Znj. Gillow ndërtuan një shtëpi në ishujt e Guernsey dhe siguruan

një leje për të jetuar në ishull. Pasi kishin jetuar aty për pesë vjet, Gillows jetoi në një varietet vendesh për 18 vjet që kur puna e Z. Gillow e çoi atë nëpër botë. Çifti mbajti gjithashtu një shtëpi në Angli. Kur ata u kthyen për të jetuar në Guernsey pas 18 vjet mungese, atyre iu refuzua leja e kërkuar dhe ata argumentuan që kjo shkeli të drejtën e tyre për të respektuar shtëpitë e tyre. Megjithatë Gjykata vendosi që ligji në fjalë ndoqi një qëllim të ligjshëm të rregullimit të popullsisë për të parandaluar mbizhvillimin dhe për të mbrojtur ekonominë, ajo vendosi që refuzimi i të dy lejeve të përkohshme dhe të përheshme ndaj palëve kundërshtuese ishte disproporcionale me atë qëllim.

Në veçanti, Gjykata kritikoi peshën e pamjaftueshme, të cilën Autoriteti për Strehimin u kishte dhënë rrethanave që peshuan në favor të palëve kundërshtuese. Ishte e qartë, tha Gjykata, që palët kundërshtuese kishin ndërtuar shtëpinë **si një shtëpi për veten e tyre** dhe për familjet e tyre; ata **kishin marrë shtëpi me qera** ndërsa ishin larg me anën e kësaj duke kontribuar në fondin e mundshëm për strehimin në ishull; nuk ekzistonte **asnjë qiramarrës tjetër** për pronën, që kishte nevojë për riparime; dhe kur ata u kthyen, pala kundërshtuese nuk kishte shtëpi tjetër në Angli ose diku tjetër. Gjykata arriti në një konkluzion të ndryshëm në Velosa Barreto kundër Portugalisë,²⁰¹ ku pala kundërshtuese ishte mbrojtur nga marrja e pronësisë të shtëpisë që ai trashëgonte nga prindërit e tij për të jetuar vetë në të. Gjykata e vendosi këtë sepse masa ishte synuar për mbrojtjen sociale të qiramarrësve dhe gjykatat mbi familjen kishin vendosur që ai nuk kishte nevojë urgjente për pronën e tij, e, përderisa ai jetonte me anëtarë të tjerë të familjes së tij, ajo vendosi

që një balancë e drejtë kishte qenë në kundërshtim ndërmjet interesave të individit dhe të komunitetit sipas Nenit 8.

Buckley kundër UK,²⁰² i përkiste të drejtës së palës kundërshtuese, një ciganeje që jetonte në një karvan mbi një copë toke, të cilën ajo e kishte blerë për këtë qëllim. Refuzimi për të lejuar lejen e ndërtimit që do të lejonte atë të jetonte në karvan në atë tokë u pa nga Gjykata që përbënte një ndërhyrje nga një autoritet publik me ushtrimin e të drejtës së saj për të respektuar shtëpinë e saj. Sidoqoftë, duke marrë në konsideratë nëse ndërhyrja mund të justifikohet lidhur me nevojën për të mbrojtur mirëqënien ekonomike të vendit dhe të drejtat dhe shëndetin e të tjerëve sipas Nenit 8 paragrafi 2, Gjykata vazhdoi duke u shprehur se kishte një kundërshtim ndërmjet interesit të përgjithshëm dhe të drejtës së palës kundërshtuese për të respektuar shtëpinë e saj, një e drejtë që është e lidhur drejtpërdrejt me të dhe sigurinë personale e mirëqënien e fëmijës së saj. Theksohet fakti që **në fushën e kontroleve mbi ndërtimin, autoritetet zotërojnë një liri të gjerë vlerësimi** sipas Nenit 8 dhe vendosi që nuk ishte roli i saj të hynte në meritat e vendimeve mbi ndërtimin. Kështu që ishte e pamjaftueshme të verifikohet nëse kërkesat konkurruese ishin dhënë për shkak të konsideratës në një procedurë të ndershme.

Kontrollet dhe konfiskimi i pasurisë

Gjykata ka njohur që Shtetet Kontraktuese mund të konsiderojnë të nevojshme të përdorin masa të tilla si kontrolli i ndërtesave rezidenciale dhe konfiskimi

200. *Gilloë kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 24 nëntorit 1986.
201. *Velosa Barreto kundër Portugalisë*, gjykimi i 21 nëntorit 1995.
202. *Buckley kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 25 shtatorit 1996.

me qëllim që të sigurojnë evidencën fizike të disa shkeljeve. Ndërsa masa të tilla do të ndërhyjnë me të drejtat e një personi sipas Nenit 8 paragrafi 1 –tek jeta private ose familja – **arsyet për të justifikuar masa të tilla duhet të jenë të arsyeshme dhe të mjaftueshme** dhe jo disproporcionale me qëllimin e synuar. Për më tepër, Gjykata duhet të kënaqet që legjislacioni përkatës dhe praktika u sigurojnë individëve **mbrojtjen e duhur dhe efektive nga abuzimi**. Rasti ligjor është përqëndruar kështu në kërkime që kontrollojnë të jesh “i ligjshëm” dhe synon duke ndjekur mbrojtjen procedurale të duhur ndaj arbitraritetit dhe abuzimit.

Pavarësisht nga liria e vlerësimit që Shtetet Kontraktuese kanë në sferën e tyre, si rrjedhim, Gjykata duhet të jetë veçanërisht vigjilente aty ku autoritetet janë fuqizuar sipas ligjit kombëtar për të urdhëruar dhe kryer kontrole pa një autorizim ligjor.²⁰³ Sipas Gykatës, nëse individët duhet të mbrohen nga ndërhyrje arbitrare me autoritetet për të drejtat e garantuara sipas Nenit 8, nevojitet një kornizë ligjore dhe kufizime shumë strikte mbi të tilla pushtete. Së dyti, Gjykata duhet të marrë në konsideratë rrethana të veçanta të secilit rast me qëllim që të përcaktojë, në rastin konkret, se ndërhyrja në fjalë ishte proporcionale me qëllimin e synuar.

Cilat garanci kërkohen në këtë kuadër ?

Në Camenzid kundër Zvicrës,²⁰⁴ i takoi Gjykatës të merrte në konsideratë nëse kuadri ligjor zviceran që drejtohet tek kontrolli i shtëpive siguroi mbrojtjen e duhur të të drejtave të palës kundërshtuese. Sipas Gjykatës, karakteristikat e mëposhtme të ligjit ishin domethënëse në

përmbajtje:

- Një kontroll mund të kryhet vetëm kur është lëshuar një autorizim nga një numër i kufizuar nëpunësish të lartë publikë të shtetit dhe zbatuar nga zyrtarë të trajnuar veçanërisht për këtë qëllim.
- Këta zyrtarë kanë një detyrim që të tërhiqen nëse ekzistojnë rrethana, të cilat mund të prekin paanshmërinë e tyre.
- Kontrollat mund të kryhen në banesë dhe ndërtesa të tjera nëse kanë lidhje me një dyshim që është fshehur aty, ose, nëse ka objekte ose detyrime me vlera për të konfiskuar ose evidenca të komisionit për një kundërshtim të ligjit.
- Ato nuk mund të kryhen ditëve të djela, festave publike ose gjatë natës “përveçse në raste të rëndësishme ose aty ku ka rrezik kërcënues.”
- Në fillim të një kontrolli zyrtari hetues duhet të mbajë evidencë të identitetit dhe të informojë të zotin e pronës mbi kushtet e qëllimin e kontrollit dhe, atij personi ose një të afërmi të tij ose një tjetri duhet t’u kërkohet të marrin pjesë gjatë aktit të kontrollit.
- Në parim, duhet të jetë prezent gjithashtu një oficer publik që të sigurojë që kontrolli nuk po devijon nga qëllimi i tij.
- Shënime mbi kontrollin mbahen menjëherë në prezencë të personave të cilët ishin prezent gjatë aktit të kontrollit dhe nëse ata kërkohen, ata duhet të sigurohen me

203. *Camenzid kundër Zvicrës*, gjykimi i 16 dhjetorit 1997.

204. *Camenzid kundër Zvicrës*, gjykimi i 16 dhjetorit 1997.

një kopje të autorizimit të kontrollit dhe shënimeve mbi kontrollin.

- Kontrollat mbi dokumentat janë subjekt për kufizime të veçanta.
- Dyshimet kanë të drejtë të prezantohen cilatdo qofshin rrethanat.
- Ndonjëri që është prekur nga një “masë hetimi” që kishte “një interes me vlerë në mbrojtjen e të pasurit të masës . . . të frenuarit ose të ndryshme” mund të ankohej në Gjykatën federale.
- Një “dyshim që është parë që nuk ka rast për përgjigje mund të kërkojë kompensim për ndonjë humbje të përkrahur.”²⁰⁵

Bazuar në fakte, Gjykata vendosi që kontrolli ishte kryer nga një zyrtar i vetëm; dhe u krye në prezencën e palës kundërshtuese pasi ai ishte lejuar të konsultohet me dosjen lidhur me këtë rast dhe të telefononte avokatin e tij. Megjithatë ai zgjati pothuajse dy orë dhe mbuloi gjithë shtëpinë, zyrtari hetues nuk bëri më tepër se kontrollin e televizorit dhe aparatit të telefonit; ai nuk kontrolloi ndonjë pajisje, ekzaminoi ndonjë dokument ose sekuestroi ndonjë send. Si rezultat, Gjykata pranoi që ndërhyrja me të drejtat e palës kundërshtuese ishin proporcionale me qëllimin e synuar dhe nuk përbënte shkelje të Nenit 8.

Megjithatë ishte e qartë që një kontroll i këtij lloji, bazuar në një ligj që përmban një mbrojtje të tillë, nuk do shkelë Nenin 8, ai është i paqartë nëse një ligj në të cilin janë kapërcyer një ose dy mbrojtje do të përmbajë mbrojtje të mjaftueshme.

Çështjet e mëposhtme sidoqoftë janë marrë në konsideratë nga Gjykata.

A siguron mbikqyrja gjyqësore mbrojtje të duhur të të drejtave të Nenit 8?

Nëse urdhëresat janë lëshuar nga Gjykata, me një **element të kontrollit juridik ngritur në të**, ka të ngjarë të jenë mbrojtje e mjaftueshme për të përmbushur Nenin 8. Për shembull në *Chappell kundër UK*,²⁰⁶ ishte e mjaftueshme që një avokat i paditësit dhe jo një gjyq zyrtar të kryente urdhrin e Anton Piller, duke qënë se ai ishte subjekt për sanksione të rënda për thyerje të detyrës ndaj Gjykatës.

A është autorizimi gjyqësor paraprak thelbësor për të përmbushur Nenin 8?

Në kursin e forcimit të së drejtës penale, autorizimet e kontrollit do të **kërkojnë autorizim gjyqësor paraprak** nëse ato janë fituar si proporcionale me atë qëllim sipas Nenit 8. Nëse nuk është ky rasti – ligji për familjen lejon kontrollin në familje pa kërkuar një autorizim ligjor pararendës – ajo do të jetë vetëm në përputhje me Nenin 8 ku **rregulla të tjera ligjore që drejtojnë kontrollin përmbajnë mbrojtje të mjaftueshme** për të drejtat e palës kundërshtuese nën këtë klauzolë. Kështu, në *Funke kundër Francës*,²⁰⁷ autoritetet e doganës kishin kontrolluar shtëpinë e palës kërkuese me qëllim që të

205. *Camenzind kundër Zvicrës*, gjykimi i 16 dhjetorit 1997, para.46.

206. *Chappell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 30 marsit 1989.

merrnin informacion mbi asetet e tij jashtë shtetit dhe sekuestruan dokumenta të llogarive bankare në lidhje me kundërshtimet e doganës, që ishin të një karakteri kriminal nën ligjin Francez. Sipas ligjit francez të asaj kohe, autoritetet e doganës kishin pushtet të gjerë, duke përfshirë “kompetenca ekskluzive për të pasur akses në vlerat, numrin, gjatësinë dhe shkallën e inspektimeve”. Mbi të gjitha Gjykata vendosi që

në mungesë të ndonjë kërkesë të një autorizimi ligjor kufizimet dhe kushtet e siguruara në ligj . . . duken gjithashtu të lëna pas dore dhe plot rrugëdalje për ndërhyrjet me të drejtat e palës kundërshtuese për të qenë proporcionalë në mënyrë strikte për të legjitimuar qëllimin e synuar.

A është një mandat gjyqësor i mjaftueshëm për të qenë në pajtim me Nenin 8?

Megjithëse Gjykata në rastin Funke theksoi natyrën esenciale të autorizimit ligjor për veprimet e kontrollit dhe sekuestrimit, **fakti që është siguruar një autorizim ligjor nuk mund të jetë gjithmonë i mjaftueshëm për të përmbushur Nenin 8 paragrafi 2.** Në Niemietz kundër Gjermanisë²⁰⁸ Gjykata vendosi që një kontroll mbi kundërshtimet e një avokati në ndjekjen e dokumentave që do përdreshin në procedurat penale, ishin disproporcionale me qëllimet e tij për të parandalua rrëmujat dhe krimin dhe për të mbrojtur të drejtat e të tjerëve pavarësisht nga aprovimi ligjor pararendës. Gjykata vendosi që autorizimet ishin hartuar në kushte të cilat ishin **shumë të gjera dhe kontrollonin cënimin mbi sekretin profesional** të disa materialeve që ishin inspektuar. Si rezultat dhe

meqënëse ligji gjerman nuk siguron ndonjë mbrojtje speciale procedurale për ushtrimin e pushtetit të kontrollit, ishte disproporcional me qëllimin e synuar dhe përbënte shkelje të nenit 8.

Kontrollet dhe konfiskimet në hetimin ndaj terrorizmit

Është e qartë që me përpjekjet e tyre për të luftuar terrorizmin, shtetet kanë të drejtë të marrin masa që ndryshe duhet të jenë të pajustificueshme me Nenin 8 paragraf.2. Rasti i Murray kundër UK,²⁰⁹ për shembull i përkiste situatës në Irlandën e Veriut. Znj. Murray dhe familja e saj kundërshtuan që hyrja dhe kontrolli në shtëpinë e familjes së tyre nga Ushtarët, duke përfshirë izolimin e pesë anëtarëve për një farë kohe në një dhomë, përbën shkelje të Nenit 8. Duhet marrë në konsideratë nëse ky ishte rasti që Gjykata i referrohet përgjegjësisë mbi një qeveri të zgjedhur në një shoqëri demokratike ku qytetarët dhe institucionet mund të protestojnë ndaj kërcënimeve që kanosen nga terrorizmi i organizuar dhe probleme të veçanta duke përfshirë arrestimin dhe mbajtjen e personave të dyshuar për terrorizëm. Këta dy faktorë, është thënë, prekin balancën e drejtë që po kundërshtohet ndërmjet ushtrimit nga një individ i të drejtave të garantuara ndaj tij ose saj sipas nenit 8 paragraf. 2 dhe domosdoshmërisë sipas Nenit 8 paragraf. 2 që Shteti të marrë masa për parandalimin e krimeve terroriste. Bazuar në fakte, Gjykata vendosi që gjykatat vendase shpallën që Znj. Murray, pala kundërshtare kryesore, dyshonte me çiltërsi dhe ndershmëri në komisionin e krimeve terroriste dhe u gjet aty që ky

207. *Funke kundër Francës*, gjykimi i 25 shkurtit 1993.

208. *Niemietz kundër Gjermanisë*, gjykimi i 16 dhjetorit 1992.

dyshim ishte një arsye e arsyeshme për qëllimet e Nenit 8 të Konventës.

Gjykata pranoi kështu që ekzistonte, në parim, **një nevojë për pushtet dhe kontroll** në shtëpinë e familjes Murray me qëllim që të arrestohej Znj. Murray. Për më tepër, “kushtet e tensionit ekstrem”, siç u vendos nga shtëpia e Lordëve, sipas së cilës arrestime të tilla në Irlandën e Veriut duhet të ishin kryer, duhet të njiheshin. Gjykata shqyrtoi analizat e njërit nga Lordët e Ligjit, kur ai tha

kontrolli nuk mund të kufizohet vetëm për të parë për personin që do arrestojmë dhe duhet gjithashtu të përfshijë një kontroll, objekt i së cilës është të vendoset siguria që arresti të ndodhë në paqe. Unë . . . vlerësoj si një masë parandaluese plotësisht të arsyeshme që të gjithë personave që zotërojnë shtëpinë duhet t’u kërkohet të grumbullohen në një dhomë . . . Është në interesin më të mirë të të gjithëve që arrestimi të kryhet në paqe dhe unë jam i kënaqur që procedurat e adoptuara nga Ushtria janë të ndjeshme, të arsyeshme dhe të hartuara për të sjellë së bashku me arrestin minimumin e rrezikut dhe vuajtës për të gjithë të interesuarit.

Gjykata Evropiane konfirmoi që ekzistonin në të vërtetë **konsiderata legjitime** që shpjegojnë dhe justifikonin mënyrën në të cilën ishte kryer futja për kontroll në shtëpinë e palës kundërshtuese. Gjykata nuk kërkoi që mënyrat e zbatuara nga autoritetet në lidhje me këtë ishin disproporcionale me qëllimin e synuar.

Kontrolli dhe sekuestrimi në zbulimin e shmangies së taksave

Në Mialthe kundër Francës²¹⁰ Gjykata parashtroi që në fusha të tjera Shteti gjithashtu mund të ketë rekurse për masa siç janë kontrolli i banesës dhe sekuestrimet. Në veçanti, ajo u shpreh që me qëllim parandalimin e rrjedhjeve të kapitalit dhe shmangien e taksave Shteti numëroi vështirësi serioze që u përkisnin shkallës dhe kompleksitetit të sistemeve bankare dhe kanaleve financiare dhe qëllimit të pafund për investime ndërkombëtare, gjë që e bëri të gjithën më të lehtë nga poroziteti i kufijve kombëtare.

Ajo si rrjedhim njohu që **Shteti mund të ketë nevojë të drejtë për kontroll banese dhe sekuestrime me qëllim që të mbaje evidencën fizike të kundërshtimeve këmbim-kontroll** dhe aty ku është e nevojshme, të ndjekë penalisht këto përgjegjësi. Sidoqoftë, u arrit në përfundimin që legjislacioni dhe praktikat përkatëse duhet të sigurojnë mbrojtjen e duhur dhe efektive ndaj abuzimit. Kjo nuk ishte kështu në rastin prezent. Në veçanti, Gjykata nxorri që autoritetet kishin shumë pushtet të gjerë dhe në mungesë të ndonjë kërkese për autorizim ligjor kufizimet dhe kushtet e siguruara në ligj u dukën shumë të buta dhe plot rrugëdalje për indërhyrje në të drejtat e palës kundërshtuese për të qenë proporcionalisht strikte në legjitimimin e qëllimit të synuar.

Gjykata kritikoi faktin që sekuestrimet e bëra mbi banesën e kundërshtarit ishin tregtia me shumicë dhe pa dallim në një shtrirje të tillë që autoritetet doganore konsideruan disa mijëra dokumenta si pa lidhje me çështjen që po hetohej dhe dokumentat iu kthyen palës kundërshtuese. Kështu, ekzistonte një shkelje e Nenit 8.

209. *Murray kundër Mbretërisë së Bashkuar*, gjykimi i 28 tetorit 1994.

210. *Mialthe kundër Francës*, gjykimi i 25 korrikut 1993. Shih rastet e ngjashme të *Funke kundër Francës*, gjykimi i 25 shkurtit 1993 dhe *Cremieux kundër Francës*, gjykimi i 25 shkurtit 1993, që shqyrtojnë të njëjtin ligj mbi doganat.

